ZWIĄZEK MIAST POLSKICH

CENTRUM WSPARCIA DORADCZEGO

Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

Strategia terytorialna

Partnerstwo

Sieć współpracy zarządzania strategicznego gmin na rzecz kompleksowego rozwoju powiatu wałeckiego

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita Polska

Unia Europejska Fundusz Spójności

MIASTO I GMINA
CZŁOPA

GMINA I MIASTO
MIROSŁAWIEC

GMINA
TUCZNO

GMINA
WAŁCZ

GMINA MIEJSKA
WAŁCZ

POWIAT
WAŁECKI

Strategia terytorialna

Partnerstwo

Sieć współpracy zarządzania strategicznego gmin na rzecz kompleksowego rozwoju powiatu wałeckiego

Strategia terytorialna

Partnerstwo: „Sieć współpracy zarządzania strategicznego gmin na rzecz kompleksowego rozwoju powiatu wałeckiego”

Opracowanie
Związek Miast Polskich

Zespół autorski
Joanna Kostecka, Mirosław Mękarski, Arkadiusz Niefiedowicz, Aneta Olszacka, Justyna Pietrzykowska, Paulina Samolczyk, Hanna Szynkaruk-Szpynda, Elżbieta Warszylewicz, Iwona Gosławska

Kierownik projektu CWD
Jarosław Komża

Projekt „Pilotaż Centrum Wsparcia Doradczego” poprzez bezpośrednie doradztwo ZMP w strategicznym planowaniu rozwoju 38 partnerstw samorządowych, ma na celu popularyzowanie idei partnerstwa międzysamorządowego, wzmocnienie zdolności gmin i powiatów do podejmowania przemyślanej i celowej współpracy oraz planowania kompleksowych przedsięwzięć aktywizujących potencjał obszaru partnerstwa i budujących jego rozwój.

Dzięki współpracy Związku Miast Polskich, samorządów lokalnych i regionalnych oraz Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, dla ponad 370 partnerskich gmin i powiatów z obszarów borykających się z problemami rozwojowymi przygotowywane są diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej, a następnie strategie terytorialne oraz pakiety przedsięwzięć podnoszące jakość życia mieszkańców.

Projekt „Pilotaż Centrum Wsparcia Doradczego” realizowany jest w okresie od września 2020 do marca 2022 roku w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

2021 © Związek Miast Polskich

Skład Partnerstwa

Powiat Wałecki, Gmina Miejska Wałcz, Gmina Wałcz, Miasto i Gmina Człopa, Gmina i Miasto Mirosławiec, Gmina i Miasto Tuczno

Skład Rady Partnerstwa

Bogdan Wankiewicz – Starosta Powiatu Wałeckiego – Przewodniczący Rady Partnerstwa

Maciej Żebrowski – Burmistrz Miasta Wałcza

Jan Matuszewski – Wójt Gminy Wałcz

Jerzy Bekker – Burmistrz Miasta Człopa – Miasto i Gmina Człopa

Piotr Pawlik – Burmistrz Mirosławca – Gmina i Miasto Mirosławiec

Krzysztof Mikołajczyk – Burmistrz Miasta Tuczno – Gmina i Miasto Tuczno

Zastępstwa:

- **Jolanta Wegner** – V-ce Starosta Powiatu Wałeckiego – zast. Przewodniczącego Rady Partnerstwa

Skład Grupy Roboczej

- **Arkadiusz Szczerbo-Niefiedowicz** – Powiat Wałecki - Koordynator
- **Hanna Szynkaruk-Szpynda** – Gmina Miejska Wałcz - Naczelnik Wydziału inwestycji i realizacji projektów
- **Joanna Kostecka** – Gmina Wiejska Wałcz - Inspektor ds. pozyskiwania funduszy zewnętrznych i rozliczeń inwestycji
- **Paulina Samolczyk** – Miasto i Gmina Człopa - Inspektor ds. projektów
- **Aneta Olszacka** – Gmina i Miasto Mirosławiec - Podinspektor ds. pozyskiwania środków zewnętrznych
- **Elżbieta Warszylewicz** – Miasto i Gmina Tuczno - Inspektor ds. UE i współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz promocji gminy
- **Iwona Gosławska** – Powiat Wałecki

Zastępstwa:

- **Kamila Trojanowska** – Powiat Wałecki
- **Katarzyna Praźmo** – Gmina Miejska Wałcz – Inspektor ds. zamówień publicznych i funduszy pomocowych
- **Przemysław Maksymowcz** – Gmina Wiejska Wałcz - Kierownik Referatu ochrony środowiska, rolnictwa, planowania przestrzennego i gospodarki komunalnej
- **Joanna Jastrzębowska** – Z-ca Burmistrza – Miasto i Gmina Człopa
- **Kamila Borowiec** – Gmina i Miasto Mirosławiec – Kierownik Referatu oświaty i polityki społecznej
- **Maciej Kubisz** – Gmina i Miasto Tuczno – Informatyk

Spis treści

1. Synteza diagnozy i założenia do Strategii Terytorialnej 10

1.1. Wprowadzenie 10

1.2. Położenie i kluczowe informacje statystyczne dotyczące partnerstwa „Sieć współpracy zarządzania strategicznego gmin na rzecz kompleksowego rozwoju powiatu wałeckiego” 11

1.3. Kluczowe wnioski z pogłębionej analizy statystycznej 18

1.4. Podstawowe wnioski z ankietowych badań społecznych 22

1.5. Podstawowe wnioski z analizy powiązań funkcjonalnych na obszarze partnerstwa wraz z określeniem wiodących funkcji na obszarze 23

1.6. Kluczowe potencjały, bariery i potrzeby rozwojowe obszaru partnerstwa zidentyfikowane w procesie diagnostycznym 30

1.6.1. Potencjał obszaru Partnerstwa 30

1.6.2. Bariery, problemy, deficyty obszaru Partnerstwa 33

1.7. Kluczowe determinanty potrzeb rozwojowych obszaru partnerstwa oraz wyzwania i kierunki strategicznej interwencji i współpracy 35

2. Misja i cele strategiczne Partnerstwa 37

2.1. Misja Partnerstwa 37

2.2. Cele strategiczne 38

3. Projekty 46

3.1. Projekty strategiczne 46

3.2. Projekty uzupełniające 63

4. Warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii 67

5. System monitoringu i oceny skuteczności realizacji strategii 73

5.1. Wskaźniki realizacji strategii 73

5.2. Monitorowanie procesu wdrażania strategii 74

5.3. Ocena (ewaluacja) stopnia osiągnięcia celów strategicznych 79

6. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych 81

6.1. Partycypacja społeczna na etapie przygotowywania strategii 83

6.2. Partycypacja społeczna na etapie realizacji i oceny efektów 85

7. Źródła finansowania – potencjalne źródła finansowania dla poszczególnych projektów 87

7.1. Założenia i informacje ogólne 87
7.2. Źródło finansownia projektów strategicznych i uzupełniających 89
Spis rysunków 91
8. Spis tabel 92
9. Załączniki 93
Załącznik nr 1 Metodologia prac nad Raportem Diagnostycznym 93
Załącznik nr 2 POTRZEBY INWESTYCYJNE GMIN W ZAKRESIE SZKOLNICTWA (przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły średnie) 96
Załącznik nr 3a PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU „NOWOCZESNY POWIAT" NA TERENIE GMINY WAŁCZ 99
Załącznik nr 3b PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU „NOWOCZESNY POWIAT" NA TERENIE GMINY TUCZNO 100
Załącznik nr 3c PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU „NOWOCZESNY POWIAT" NA TERENIE GMINY I MIASTO MIROSŁAWIEC 101
Załącznik nr 3d PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU „NOWOCZESNY POWIAT" NA TERENIE GMINY MIEJSKIEJ WAŁCZ 102
Załącznik nr 3e PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU „NOWOCZESNY POWIAT" NA TERENIE GMINY I MIASTA CZŁOPA 104
Załącznik nr 3f PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU „NOWOCZESNY POWIAT" – STAROSTWO POWIATOWE 105
Załącznik nr 4a PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU „POJEZIERZE ATRAKCJI" – GMINA MIEJSKA WAŁCZ 108
Załącznik nr 4b PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU „POJEZIERZE ATRAKCJI" – GMINA WAŁCZ 112
Załącznik nr 4c PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU „POJEZIERZE ATRAKCJI" – STAROSTWO POWIATOWE 113
Załącznik nr 4d PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU „POJEZIERZE ATRAKCJI" – MIASTO I GMINA TUCZNO 115
Załącznik nr 4e PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU „POJEZIERZE ATRAKCJI" – GMINA I MIASTO MIROSŁAWIEC 116
Załącznik nr 4f PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU „POJEZIERZE ATRAKCJI" – MIASTO I GMINA CZŁOPA 119
Załącznik nr 5a PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU UZUPEŁANIAJĄCEGO NR 1 „POWIAT BEZ BARIER" W SZKOŁACH PONADPOSTAWOWYCH

NA TERENIE POWIATU WAŁECKIEGO ORAZ W BUDYNKACH STAROSTWA POWIATOWEGO W WAŁCZU 121

Załącznik nr 5b PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU UZUPEŁANIAJĄCEGO NR 1 „POWIAT BEZ BARIER" – GMINA MIEJSKA WAŁCZ 136

Załącznik nr 5c PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 1 „POWIAT BEZ BARIER" – GMINA WIEJSKA WAŁCZ 140

Załącznik nr 5d PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 1 – MIASTO I GMINA CZŁOPA 143

Załącznik nr 5e PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 1 „POWIAT BEZ BARIER" GMINA I MIASTO MIROSŁAWIEC 144

Załącznik nr 5f PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 1 „POWIAT BEZ BARIER" - GMINA I MIASTO TUCZNO 148

Załącznik nr 6 PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 2 „OSZCZĘDNY POWIAT – SYSTEMOWE ZARZĄDZANIE KOSZTAMI ENERGII I TRANSPORTU" 150

Załącznik nr 7 PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 3 „MODERNIZACJA I ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY DROGOWEJ" 153

Załącznik nr 8 PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 4 „ROZWÓJ SIECI WOD-KAN NA TERENIE POWIATU" 156

Załącznik nr 9 PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 5 „AKTYWNY POWIAT PO GODZINACH" 157

1. Synteza diagnozy i założenia do Strategii Terytorialnej

1.1. Wprowadzenie

Samorząd terytorialny będąc gospodarzem swojej „małej ojczyzny", ponosi odpowiedzialność za jej rozwój gospodarczy i społeczny, standard życia społeczności, ład przestrzenny i zagospodarowanie terenu, ochronę środowiska naturalnego, edukację i opiekę nad dziećmi, pomoc społeczną i wiele innych przypisanych mu prawem obszarów.

Realizując strategie rozwoju, polityki sektorowe, programy i projekty, samorządy pozostawać muszą nieustannie uważnymi na zjawiska i trendy, zmiany, które niosą bardzo często zagrożenia nie tylko mogące obniżyć poziom życia lokalnych społeczności, ale są niedostrzeganym lub ignorowanym zagrożeniem dla ich rozwoju i przyszłości.

Szczególną grupą samorządów są te, które położone często na obszarach rolniczych, zagrożone są marginalizacją społeczno-gospodarczą, podlegają procesom depopulacji, których tempo rozwoju nie nadąża za wzrostem potencjału innych samorządów, a kurczące się zasoby finansowe ograniczają możliwości skutecznego przeciwdziałania tym procesom.

Pilotażowy program **Centrum Wsparcia Doradczego** realizowany przez **Związek Miast Polskich** na zlecenie **Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej** ma wspierać samorządy lokalne położone w obszarach problemowych[1] zagrożone marginalizacją, które wspólnie z innymi samorządami w tworzonych strategiach rozwojowych, we wspólnie realizowanych projektach i działaniach partnerskich dostrzegają szansę przyspieszenia swojego rozwoju.

Strategia terytorialna powstałego 16 września 2020 r. partnerstwa noszącego nazwę: **„Sieć współpracy zarządzania strategicznego gmin na rzecz kompleksowego rozwoju Powiatu Wałeckiego"** określa kluczowe dla obszaru partnerstwa wyzwania rozwoju społeczno-gospodarczego, wynikające ze

[1] „Aktualizacji delimitacji obszarów problemowych w Polsce na 2018 rok". (P. Śleszyński z zespołem. Warszawa, 13 grudnia 2019 r.)

zdiagnozowanych i przedstawionych w „Raporcie diagnostycznym", istniejących uwarunkowań społecznych, ekonomicznych, środowiskowych i infrastrukturalnych. Jest wyrazem wspólnej polityki gmin i powiatów partnerskich do roku 2030, jest również pierwszym tego typu dokumentem, opracowanym wspólnie przez 5 gmin powiatu i powiat wałecki, chociaż współpraca tych samorządów ma już znaczącą historię. Diagnoza i strategia powstawały w oparciu o ekspercko-partycypacyjny model pracy, co pozwoliło na włączenie w ich przygotowanie wielu interesariuszy z bardzo rożnych środowisk.

Niniejsza strategia jest wynikiem wyboru kluczowych kierunków rozwoju i interwencji dla wyzwań określonych w diagnozie, których ustalenie pozwoliło na zdefiniowanie misji i celów partnerstwa oraz wskazanie najważniejszych projektów strategicznych. Strategia zawiera zintegrowane, syntetyczne dane i wnioski z przeprowadzonego procesu diagnostycznego.

Uporządkowane w zgodzie z następstwem procesowym tabele i grafiki ilustrują każdy z etapów prac nad strategią, prowadząc do projektów strategicznych, rozdziałów opisujących wdrażanie, zarządzanie i monitorowanie strategią, źródła jej finansowania oraz udział społeczności lokalnej na każdym etapie jej przygotowania i wdrażania[2].

1.2. Położenie i kluczowe informacje statystyczne dotyczące partnerstwa „Sieć współpracy zarządzania strategicznego gmin na rzecz kompleksowego rozwoju powiatu wałeckiego"

W najbardziej na południowy–wschód wysuniętym krańcu województwa zachodniopomorskiego korzystając z wcześniejszych doświadczeń współpracy, powstało partnerstwo obejmujące całą niemal przestrzeń tej zachodniopomorskiej rubieży - określone granicami powiatu wałeckiego, obejmujące powiat i 5 gmin tego powiatu, partnerstwo **„Sieć współpracy zarządzania strategicznego gmin na rzecz kompleksowego rozwoju powiatu wałeckiego".**

[2] Metodologia pracy w zakresie opracowania niniejszego Raportu diagnostycznego została opisana w załączniku nr 1.

W skład Partnerstwa **„Sieć współpracy zarządzania strategicznego gmin na rzecz kompleksowego rozwoju powiatu wałeckiego”**[3] wchodzą:

- **Powiat Wałecki**
- **Gmina Miejska Wałcz**
- **Gmina Wiejska Wałcz**
- **Miasto i Gmina Człopa**
- **Gmina i Miasto Mirosławiec**
- **Gmina Tuczno**

Spojrzenie na mapę ukazującą obszar Partnerstwa (ryc. 1), obrazuje jego zwartą przestrzeń, znaczne oddalenie od wojewódzkiej metropolii i graniczne położenie. Południowa i wschodnia granica gmin i powiatu należących do Partnerstwa jest granicą województw zachodniopomorskiego i wielkopolskiego, zachodnia część granicy obszaru oddziela województwa zachodniopomorskie i lubuskie.

Partnerstwo od ośrodków wojewódzkich dzieli[4]: od **Gorzowa Wielkopolskiego** - 109 kilometrów, od **Bydgoszczy** – 113, od **Poznania** – 130, od **Szczecina** stolicy województwa – **144 kilometry**. Zatem nie bez znaczenia pozostaje fakt, że od dużego regionalnego ośrodka miejskiego, położonego w sąsiednim województwie – **Piły** – dzieli **Wałcz** odległość **25 kilometrów**.

Cechą charakterystyczną Partnerstwa jest struktura administracyjna i osiedleńcza obszaru. Partnerstwo stanowią bowiem 4 ośrodki miejskie, otoczone obszarami wiejskimi. Trzy z gmin partnerskich to gminy miejsko-wiejskie (**Człopa, Mirosławiec, Tuczno**). **Wałcz** jest samodzielną jednostką samorządu – gminą miejską, którą otacza obszar wiejski, będący odrębną gminą wiejską z siedzibą w Wałczu. Wszystkie te gminy należą do powiatu wałeckiego, który jest również członkiem Partnerstwa.

Wśród partnerów gminą o największej powierzchni – największą także w skali Polski gminą wiejską – jest **Gmina Wiejska Wałcz**. Jest ona także gminą, poza miastem Wałcz, którą zamieszkuje największa liczba mieszkańców – mieszka tu **12.677** osób, co stanowi **23,9%** mieszkańców obszaru Partnerstwa.

[3] Nazwą Partnerstwa, pisanego wielką literą, nazywać będziemy wyłącznie partnerstwo „Sieć współpracy zarządzania strategicznego gmin na rzecz kompleksowego rozwoju powiatu wałeckiego”.

[4] Odległość określona liczbą kilometrów pokonywanych drogami od Wałcza do miasta wojewódzkiego.

Ryc. 1. Położenie Partnerstwa

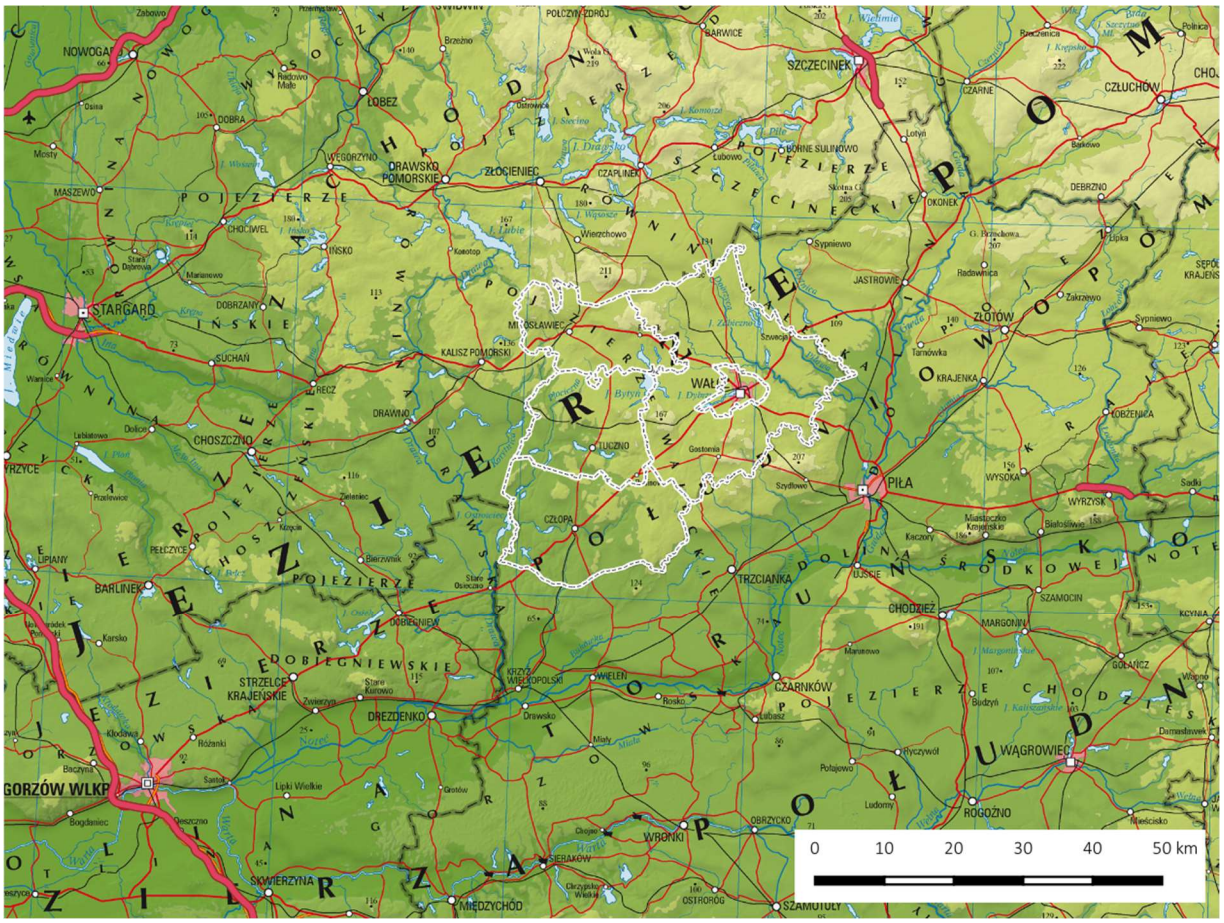

Źródło: Opracowanie ZMP na podstawie danych GUGiK oraz GDDKiA

Centrum administracyjnym obszaru Partnerstwa jest **Gmina Miejska Wałcz**. Mieszczą się tu siedziby i urzędy trzech, spośród sześciu uczestników Partnerstwa: miasta Wałcz, gminy wiejskiej Wałcz i powiatu wałeckiego. Wałcz jest najliczniej zamieszkiwanym obszarem, związała się z nim niemal połowa populacji Partnerstwa - **25.179** osób, co stanowi **47,5%** mieszkańców tego obszaru.

Drugim co do wielkości miastem Partnerstwa jest **Mirosławiec,** siedziba gminy miejsko-wiejskiej. Podobne do siebie liczbą mieszkańców, nieco mniej licznie zamieszkałe niż gmina Mirosławiec, są pozostałe dwie gminy miejsko-wiejskie Partnerstwa. Tym, co je różni jest wielkość ich ośrodków miejskich, ale przy podobnej liczbie mieszkańców tych gmin, większa o 100,45 km^2 powierzchnia gminy Człopa sprawia, że gęstość zaludnienia na obszarze wiejskim w tej gminie wynosi **8 mieszkańców na km^2**. Szczegółowe dane dotyczące powierzchni, liczby mieszkańców i gęstości zaludnienia przynosi tabela nr 1.

Tabela 1. Powierzchnia, liczba mieszkańców i gęstość zaludnienia Partnerstwa

Nazwa gminy	Powierzchnia gminy[5] w km²		Liczba mieszkańców		Gęstość zaludnienia na km²
Wałcz gmina miejska	**38,17**		**25.179**		**660**
Wałcz gmina wiejska	**574,91**		**12.677**		**22**
Człopa	**349,05**		**4.891**		**14**
Człopa obszar miasta		6,27		2.306	**368**
Człopa obszar wiejski		342,78		2.585	**8**
Mirosławiec	**203,35**		**5.402**		**27**
Mirosławiec obszar miasta		2,41		3.066	**1.272**
Mirosławiec obszar wiejski		200,94		2.336	**12**
Tuczno	**249,50**		**4.890**		**20**
Tuczno obszar miasta		9,21		1.913	**208**
Tuczno obszar wiejski		240,29		2.977	**12**
Partnerstwo	**1.414,98**		**53.039**		**37,5**

Źródło: Opracowanie ZMP na podstawie GUS-BDL 2019.

Struktura osiedleńcza sprawia, że w położonym w przeważającej części na obszarach rolnych i leśnych Partnerstwie, udział **mieszkańców obszarów miejskich** w ogólnej liczbie mieszkańców Partnerstwa wynosi **61,21%.**

Sieć dróg krajowych i wojewódzkich buduje zasadnicze powiązania komunikacyjne pomiędzy gminami Partnerstwa. Ponieważ **Gmina Wiejska Wałcz** otacza miasto – pozostałe gminy Partnerstwa nie graniczą bezpośrednio ze swoim „centrum", lecz położone są na zachód od niego. Układ drogowy dobrze komunikuje ośrodki gminne bezpośrednio z Wałczem, pozwala również na sprawne przemieszczanie się pomiędzy ośrodkami gminnymi bez konieczności pokonywania dróg miejskich Wałcza.

[5] Dane dotyczące powierzchni zostały pobrane z GUS BDL w hektarach i zamienione na km²

Ze wschodu na zachód północną część obszaru Partnerstwa przecina **droga krajowa nr 10 (DK10)**. Poza funkcją tranzytową, łączy ona gminę Mirosławiec oraz przyległe tereny gminy Wałcz z miastem Wałczem.

Drugą równie ważną dla Partnerstwa drogą jest przebiegająca z południowego – zachodu ku północnemu – wschodowi **droga krajowa nr 22 (DK22)**. Łączy ona gminę Człopa oraz południowe i północne obszary gminy wiejskiej Wałcz z miastem Wałcz. Drogi krajowe: **DK10 i DK22** spotykają się w Wałczu, którego rola centrum obszaru Partnerstwa wzmacniana jest funkcją regionalnego węzła drogowego. Tę rolę Wałcza dopełniają spotykające się tu drogi wojewódzkie: **DW178** oraz **DW163**.

Trzecią ważną drogą obszaru Partnerstwa jest przebiegająca niemal z południa na północ **droga wojewódzka nr 177 (DW177)**. Łączy ona z sobą trzy ośrodki gminne: Mirosławiec, Tuczno i Człopę najkrótszym możliwym szlakiem drogowym.

Ryc. 2. Szkielet układu komunikacyjnego OP

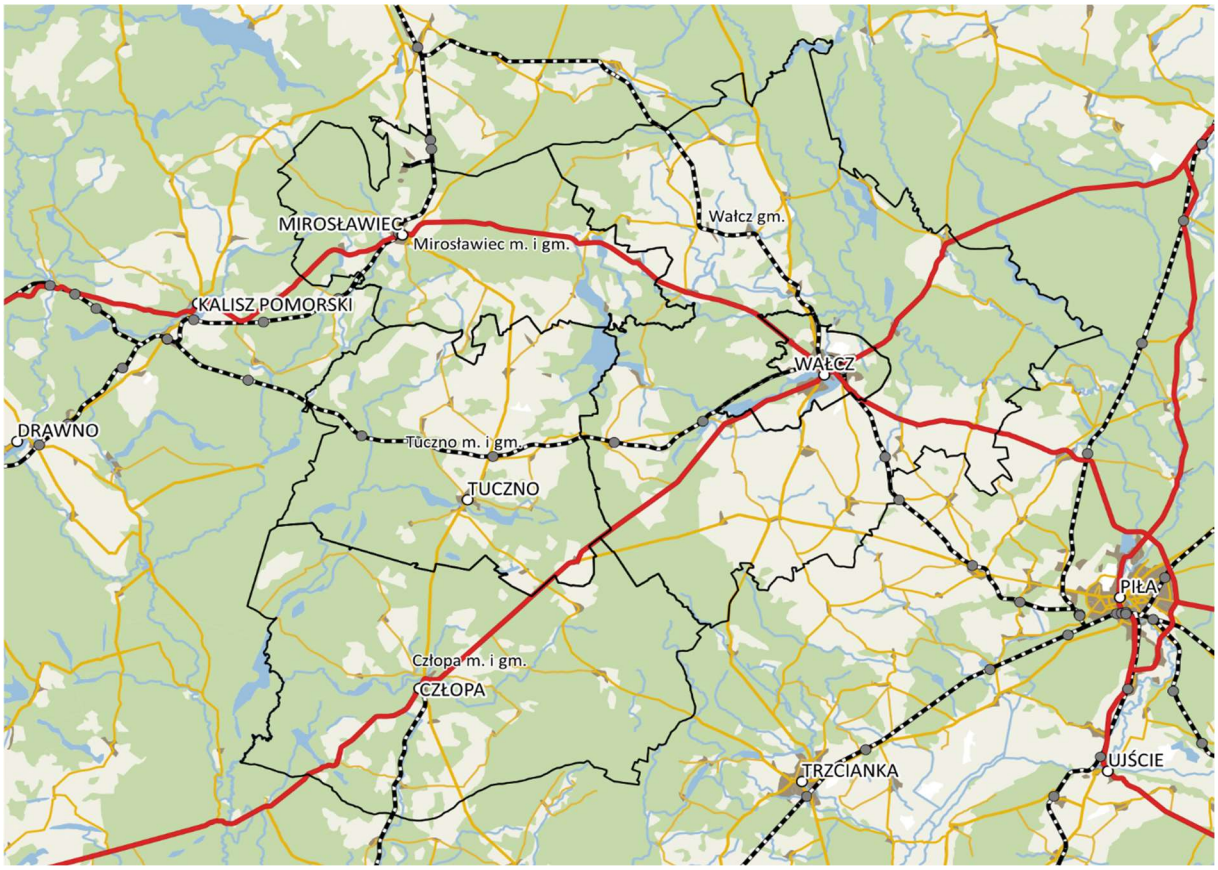

Źródło: Opracowanie ZMP na podstawie danych GUGiK oraz GDDKiA

Sieć drogową obszaru Partnerstwa prezentowaną na ryc.2, uzupełnia jedna czynna linia kolejowa. Największym **regionalnym węzłem kolejowym** położonym w pobliżu

Partnerstwa jest **Piła**. Tu spotyka się 6 linii kolejowych, z których jedna przebiega przez obszar Partnerstwa. Jest to linia **nr 403**, biegnąca z Piły przez Wałcz do Ulikowa (Szczecina).
Dla komunikacji wewnętrznej w obrębie Partnerstwa linia ta posiada pewne znaczenie, pozwala bowiem skomunikować z sobą kilka miejscowości, w których zlokalizowano przystanki kolejowe. Z **dworca w Wałczu** dojedziemy do: **Strączna, Rutwicy, Tuczna Krajeńskiego, Jeziorek Wałeckich i Krępy Krajeńskiej.** Jadąc w stronę Piły dotrzemy do **Dobina Wałeckiego**. Podróż z **Tuczna do Piły** trwa ok. 30 minut.

W wielu **klasyfikacjach polskich gmin**, z reguły przygotowywanych na potrzeby planowania przestrzennego i strategii rozwoju kraju, gminy należące do Partnerstwa są klasyfikowane jako gminy o odmiennych dominujących funkcjach. Także w „Klasyfikacji funkcjonalnej gmin Polski na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego”[6] Śleszyńskiego i Komornickiego dostrzeżone zostało to zróżnicowanie funkcjonalne gmin Partnerstwa. Gminą o **umiarkowanie rozwiniętej funkcji rolniczej** jest tu **Gmina wiejska Wałcz**. Jako gmina o **ekstensywnym zagospodarowaniu z dominującymi funkcjami leśnymi i ochrony przyrody** dostrzegana jest gmina **Człopa**. Dwie gminy: **Mirosławiec i Tuczno** należą do kategorii gmin o **innych rozwiniętych funkcjach pozarolniczych. Gmina Miejska Wałcz** w tej klasyfikacji definiowana jest jako **ośrodek miejski wielofunkcyjny.**

Potwierdzają to także dane, pochodzące z GUS-BDL dotyczące udziału powierzchni użytków rolnych, lasów i terenów zurbanizowanych w powierzchni każdej z gmin zaprezentowane w tabeli nr 2.
Wynika z nich, że w żadnej z gmin Partnerstwa powierzchnia użytków rolnych nie przekroczyła poziomu 50% powierzchni gminy. Największą część gminy użytkowaną rolniczo posiada gmina **wiejska Wałcz,** udział użytków rolnych wynosi **43,47%** powierzchni ogółem tej gminy. Jest to wielkość znacząca, jednak większa, bo stanowiąca **49,53%** powierzchni gminy powierzchnię stanowią lasy i zadrzewienia. W wartościach nominalnych obszar rolniczy gminy **wiejskiej Wałcz** stanowi **51,11%** powierzchni rolniczych całego Partnerstwa. Grunty leśne posiadają największe udziały w powierzchniach gmin: **Człopy – 73,53%, Mirosławca – 63,84% i Tuczna – 50,81%.** Chociaż największe swym obszarem tereny leśne znajdują się w gminie **wiejskiej Wałcz – 28.480** ha oraz w gminie **Człopa – 25.669** ha.

[6] P. Śleszyński i T. Komornicki „Przegląd Geograficzny” 2016, 88, 4, s. 469-488 Klasyfikacja funkcjonalna gmin Polski na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego, IGiPP, PAN.

O znaczącej wielkości powierzchni **miasta Wałcza** świadczy wielkość obszaru zabudowanego i zurbanizowanego, którego powierzchnia wynosi **866 ha.**

Obszary rolnicze są niezwykle ważne dla Partnerstwa, ale to nie one, a tereny leśne są dominantą przestrzeni Partnerstwa.

Tabela 2. Struktura użytkowania powierzchni gmin OP[7]

Nazwa gminy	Pow. ogółem gminy	Użytki rolne	Użytki rolne jako % pow. gminy	Grunty leśne oraz zadrzewione	Grunty leśne jako % pow. gminy	Grunty pod wodami	Grunty pod wodami jako % pow. gminy	Grunty zabudowane i zurbanizowane	Grunty zabudowane i zurbanizowane jako % pow. gminy
Wałcz gmina miejska	3 817	1 535	40,21%	825	21,61%	422	11,05 %	866	22,69%
Człopa	34 905	7 146	20,47%	25 669	73,53%	925	2,65%	519	1,48%
Mirosławiec	20 335	5 378	26,44%	12 983	63,84%	643	3,16%	839	4,13%
Tuczno	24 950	9 841	39,44%	12 679	50,81%	1 279	5,13%	528	2,12%
Wałcz gmina wiejska	57 491	24 990	43,47%	28 480	49,53%	1 596	2,77%	1 418	2,47%
Partnerstwo	141 498	48 890	34,55%	80 636	56,99%	4 865	3,44%	4 170	2,95%

Źródło: Opracowanie ZMP na podstawie danych GUS-BDL

Na obszarze Partnerstwa odsetek lasów w powierzchni ogółem gmin wynosi **56,99%** i jest prawie dwukrotnie większy od średniej krajowej. Jednak o rzeczywistym wykorzystaniu tego bezcennego zasobu nie stanowią wyłącznie areały przestrzeni leśnych, lecz również ich rodzaj, możliwość gospodarczego wykorzystania i prawna ochrona.

Istotną informacją, pozwalającą spojrzeć na obszar Partnerstwa z tej perspektywy, będzie zatem konstatacja dotycząca liczby, rodzajów i wielkości obszarów ochrony przyrody znajdujących się w jego przestrzeni. **Powierzchnia obszarów chronionych przyrody** na terenie Partnerstwa obejmuje **53%** powierzchni całego Partnerstwa. Wskaźnik ten waha się od **78%** dla **gminy Człopa** do **42%** dla gminy **Mirosławiec.** Największe przestrzenie chronione przyrodniczo odnajdziemy w gminach: **Wałcz** i Człopa. Jest to **28.096** i odpowiednio **27.171** ha. Dla gminy **wiejskiej Wałcz** jest to

[7] Dane pochodzą z GUS-BDL z 2014 roku – ostatniego roku agregowania danych do poziomu gminy.

jednak **49%** powierzchni gminy, dla gminy **Człopa** nieco mniejszy areał obszarów chronionych skutkuje **78%** udziałem tych obszarów w przestrzeni gminy. Dla wszystkich gmin OP obszary prawnej ochrony przyrody są istotnym komponentem i trwałym punktem odniesienia podczas podejmowanych działań planistycznych, inwestycyjnych, czy podczas dyskusji o strategiach rozwoju.

1.3. Kluczowe wnioski z pogłębionej analizy statystycznej

Przeprowadzona analiza obszarów odpowiedzialnych za nieco wolniejszy rozwój Partnerstwa, wolniejszy niż średni poziom rozwoju innych partnerstw, wskazuje głównie na 5 obszarów, które przywołano w tabeli nr 3 oraz zobrazowano w ryc. 3.

Tabela 3. Partnerstwo - obszary problemowe w wymiarach

Wymiary analizy	Partnerstwo - obszary problemowe w wymiarach
Wymiar gospodarczy	Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej – obszar 2
	Stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju) – obszar 4
Wymiar społeczny	Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny gminy – obszar 7
	Sytuacja demograficzna – obszar 9
Wymiar środowiskowy	Ład i struktura przestrzenna obszaru - 11
	Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna) – obszar 10

Źródło: Opracowanie ZMP na podstawie portalu: https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl/

Ryc. 3. Ogólny wskaźnik rozwoju Partnerstwa – obszary rozwoju w wymiarze społeczno-ekonomicznym (porównanie roku 2019 do 2015)

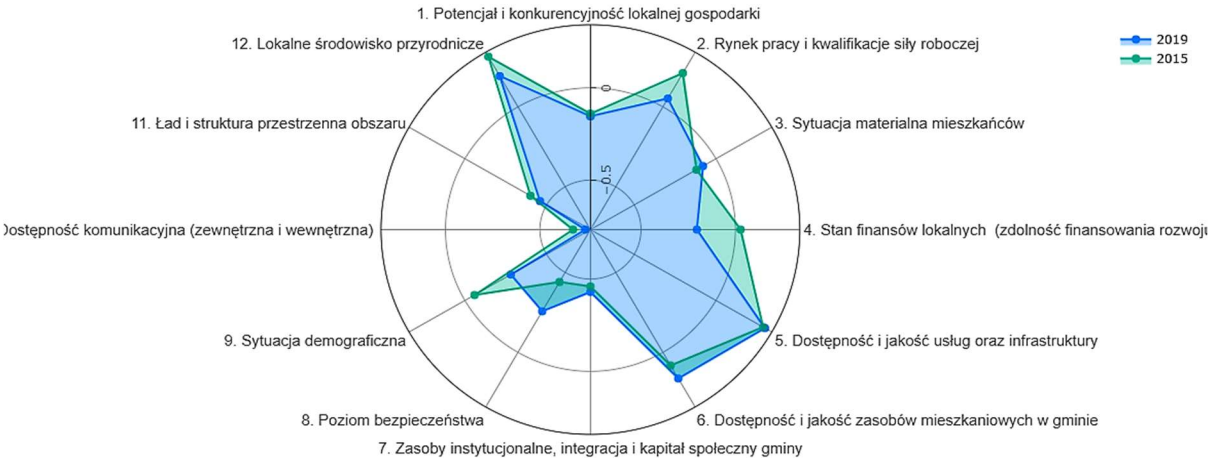

Źródło: Opracowanie ZMP na podstawie portalu: https://partnerstwa.monitorrozwoju.pl/

Wskazane wyżej obszary problemowe zostały poddane pogłębionej analizie, z której wynikają następujące wnioski:

1. **Cztery spośród pięciu gmin Partnerstwa** zostały wskazane w dokumencie „Delimitacja obszarów strategicznej interwencji państwa: obszarów wzrostu i obszarów problemowych (…)”[8], jako **gminy przynależne do obszarów problemowych**: dwie gminy (**Gmina Wałcz i Mirosławiec**) do obszarów problemowych o charakterze **społecznym**, kolejne dwie (**Tuczno i Człopa**) do obszarów problemowych o charakterze **ekonomicznym**. Gminą, która została wymieniona w innym dokumencie[9], jako **miasto obniżającego się potencjału** jest **Gmina Miejska Wałcz**.

2. Gminy obszaru Partnerstwa stoją przed wyzwaniem sprostania **zmianom demograficznym**, które od kilku lat wywierają wpływ na rozwój gospodarczy i społeczny Partnerstwa. **Spadek liczby mieszkańców, zmiana struktury wiekowej** społeczności Partnerstwa, **migracja młodych i aktywnych** osób. Te procesy coraz intensywniej już wpływają na przyszłość obszaru, na koszty utrzymania częściowo tylko wykorzystywanych budynków użyteczności publicznej, rosnące koszty usług komunalnych i społecznych, koszty transportu zbiorowego, które zwiększać będą, przy starzejącym się społeczeństwie, wykluczenie komunikacyjne, a obniżać jakość życia. Narastać będą problemy niewielkich, wyludniających się wsi, oddalonych od centrów gmin. Brak dostępnej infrastruktury usług społecznych i transportowych, będzie zachęcał mieszkańców do zmiany miejsca zamieszkania, przyspieszając procesy depopulacji. Rosnąć będzie zakres oraz znaczenie usług społecznych i komunalnych świadczonych przez gminy i Partnerstwo, których samodzielne organizowanie i finansowanie przez gminy będzie utrudnione. Zwiększy się rola sprawnego, opartego na innowacyjnych technologiach informatycznych, zarządzania usługami społecznymi i komunalnymi.

3. **Liczba osób w wieku produkcyjnym** począwszy od roku 2010 systematycznie **maleje**. W chwiejnej równowadze pozostaje, z zauważalną tendencją spadkową, także liczba osób zatrudnionych w gminach obszaru Partnerstwa. Dla

[8] P. Śleszyński i inni, „Delimitacja obszarów strategicznej interwencji państwa: obszarów wzrostu i obszarów problemowych według metodologii z 2016 r. w zakresie społecznych i ekonomicznych obszarów problemowych. Aktualizacja delimitacji obszarów problemowych na 2018 rok”. Opracowano dla potrzeb programowania kolejnej perspektywy finansowej na lata 2021-2027. Warszawa, 2019 r.

[9] P. Śleszyński „Aktualizacja delimitacji miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze (powiększających dystans rozwojowy)”. Warszawa, 2019 r.

poszczególnych gmin zmiany te przebiegają z różną dynamiką, o spadku zdecydowała stała zmniejszająca się liczba osób zatrudnionych w gminie Wałcz oraz odwrócenie tendencji wzrostowych w gminach Mirosławiec, Tuczno i miasto Wałcz. Bardzo podobnie wzrastała i **spadała liczba podatników podatku PIT**, która systematycznie rosnąc do roku 2018, w roku 2019 spadła do poziomu bliskiego 2016 roku. Zmniejszająca się liczba osób w wieku produkcyjnym już ogranicza rozwój gospodarczy obszaru oparty o podaż siły roboczej. Spadnie zatem również wielkość dochodów opodatkowanych podatkiem PIT i wielkość podatków odprowadzanych do budżetów samorządów.
W roku 2020 przedsiębiorcy działający na obszarze gmin Partnerstwa zgłosili do zatrudnienia prawie 4 krotnie więcej **pracowników cudzoziemskich** niż w roku 2019. W roku 2019 było ich 313 w roku 2020 liczba oświadczeń o zatrudnieniu obcokrajowców wzrosła do 1.249 osób.

4. Wskaźnik określający **liczbę osób pracujących na 1000 mieszkańców** wskazuje na aktywność zawodową osób zamieszkujących Partnerstwo. Liczba osób uzyskujących dochody z pracy najemnej tylko w mieście Wałczu (236) **zbliża się do średniej dla Polski** (251). W pozostałych gminach pozostaje w przedziale 60,9% – 65,7% średniej krajowej, wyjątkiem jest gmina Wałcz (wskaźnik 58 – czyli 23,1% średniej) i Człopa (99 – 39,4%). Dane zgromadzone w bazach ZUS i KRUS pozwalają rozpoznać strukturę zatrudnienia. Wg danych za 2019 rok: **20% osób pracujących** w obszarze Partnerstwa, to pracownicy **administracji publicznej i obrony narodowej**; kolejne **18% pracowników, to pracownicy przetwórstwa przemysłowego**; w **handlu i usługach napraw samochodów pracuje 14%** pracowników OP; po 8% pracowników zatrudniają instytucje **edukacji i zdrowia**; 6% pracowników zatrudnionych jest w **budownictwie**; **5% w rolnictwie i leśnictwie**, pozostałe osoby, to pracownicy różnorodnych dziedzin usług, z czego odnotować należy, że 4%, to pracownicy transportu, natomiast **3%, to pracownicy zajmujący się zakwaterowaniem i gastronomią**. KRUS natomiast informuje, że ogółem **ubezpieczonych i współubezpieczonych jest 810 osób będących rolnikami**.

5. Stosunkowo wysoki w**skaźnik bezrobocia**, wahał się na obszarze gmin Partnerstwa od 7,4% w mieście Wałczu, 8,9% w Tucznie, 9,9% w gminie Wałcz, do 10,1% w Mirosławcu, 10,5% w Człopie. Jeśli do tego dodamy znaczący procent podatników, mieszkańców gmin, którzy uzyskują **dochód ze źródeł zagranicznych** – Człopa - 4,3%, Mirosławiec – 3,2%, Tuczno – 2,9%, gmina Wałcz – 2,8%, miasto Wałcz – 2,3%, to dopełnimy portret Partnerstwa o dużą łatwość podejmowania decyzji migracyjnych, których powodem jest brak pracy, niesatysfakcjonujące wynagrodzenia i warunki pracy (dojazdy do pracy poza gminą) oraz brak miejsc pracy dla kobiet. **Bezrobotnych kobiet jest ponad dwukrotnie więcej niż mężczyzn**.

6. Gminy obszaru Partnerstwa nie posiadając zbyt wielkich możliwości generowania znaczących środków inwestycyjnych we własnych budżetach, dobrze wykorzystały możliwości finansowania rozwoju i infrastruktury ze źródeł UE i innych źródeł zewnętrznych. Budżety gmin zadłużyły się przy tym w stopniu, który z jednej strony pozwalał na **bezpieczną obsługę zadłużenia**, z drugiej nie zagrażał finansowaniu rozwoju (nowych inwestycji) wyłącznie ze środków dochodów własnych w budżetach gmin. Uwagi nie dotyczą gminy Wałcz, która nie posiada zadłużenia.

7. **Aktywność gospodarcza** w obszarze Partnerstwa obarczona jest kilkoma czynnikami istotnie wpływającymi na jej dynamikę. Procesy **demograficzne** (migracja młodych mieszkańców, starzenie się społeczeństwa, depopulacja), znaczący udział szeroko rozumianego sektora usług oraz rolnictwa, gospodarstw rolnych i osób zatrudnionych w rolnictwie w strukturze gospodarczej obszaru, skoncentrowana w mieście Wałczu struktura podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w obszarze przetwórstwa przemysłowego i budownictwa, która w połączeniu z dużymi odległościami podnosi koszty pracy i czyni obszar Partnerstwa mniej funkcjonalnym. Atrakcyjne miejsca pracy najemnej zlokalizowane poza obszarem Partnerstwa. **Infrastruktura drogowa i transport** osobowy publiczny utrudniający komunikację wewnątrzgminną i pomiędzy poszczególnymi gminami obszaru. W każdej grupie podmiotów gospodarczych w okresie lat 2009 – 2019 ich **liczba się zmniejszyła znacząco** lub co najwyżej pozostała na tym samym poziomie.

8. Problemem obszaru Partnerstwa są ograniczone **zasoby mieszkaniowe**. Ograniczony dostęp do nich może być jedną z przyczyn migracji osób poza Partnerstwo i małej siły przyciągania osób spoza partnerskich gmin do osiedlania się na terenach Partnerstwa. Widziana z tej perspektywy **atrakcyjność osiedleńcza** OP oceniana poprzez wskaźniki liczby nowych mieszkań i mieszkańców w najbardziej twórczym i aktywnym wieku jest bardzo niska.

9. Jakość **środowiska naturalnego**, dostrzegana i doceniana przez mieszkańców nie zawsze odzwierciedlana jest przez dane statystyczne. Te nie dostrzegają choćby problemów **niskiej emisji**, z którą borykają się większe miejscowości Partnerstwa. Nie dostrzegają także statystyki walorów czystego środowiska naturalnego, które jest obok rozlicznych jezior, rzek i lasów i już istniejącej infrastruktury turystycznej zachętą do budowania turystycznej i rekreacyjnej oferty. Nie zamieniają się bowiem te walory w policzalne dochody budżetowe samorządów lub w znaczącą wielkość zatrudnienia w **sektorze usług noclegowych i gastronomicznych**. Nie widać także nowych obiektów i znaczącej, atrakcyjnej infrastruktury turystycznej.

1.4. Podstawowe wnioski z ankietowych badań społecznych[10]

W ankietach skierowanych do trzech różnych grup respondentów, obok wielu szczegółowych, istotnych dla badanej grupy pytań, które nie pozwalały, aby odpowiedzi na nie porównać, znalazły się również pytania, które odnosząc się do kwestii potencjałów i deficytów obszaru Partnerstwa, pozwoliły na ich zestawienie. Pytania te przywoływały 25 wspólnych kategorii związanych z obszarem Partnerstwa „Sieć współpracy zarządzania strategicznego gmin na rzecz kompleksowego rozwoju Powiatu Wałeckiego". Od spraw związanych z codzienną egzystencją po kwestie natury emocjonalnych i kulturowych relacji.

Największy odsetek pozytywnych opinii wszystkich 3 grup, definiowanych jako **potencjały Partnerstwa**, zyskały te kategorie, które zostały osadzone w sferze emocji **rodzinnych i przyjacielskich związków, lokalnego patriotyzmu i dziedzictwa historycznego.**
Wśród kategorii ocenionych przez respondentów jako **potencjały**, równie często pozytywnie dostrzegano, wykraczające poza krąg związków międzyludzkich i pamięci historycznej, kwestie:

- **jakości i czystości środowiska naturalnego,**
- **estetyki otoczenia i jakości przestrzeni publicznych,**
- **atrakcyjności turystycznej: przyrodniczej i kulturowej.**

Wśród obszarów, które **nie zostały ocenione jednoznacznie**, gdyż liderzy i niekiedy mieszkańcy widzieli w nich potencjały, gdy młodzież postrzegała je jako deficyty, odnajdziemy m.in.:

- **ofertę oraz infrastrukturę sportową,**
- **działania i jakość pracy samorządu lokalnego (urzędu gminy),**
- **lokalne produkty, wyroby, usługi, z których gmina jest znana.**

[10] Badanie „młodzieży", przeprowadzone online w dniach 15-22 grudnia 2020 r. za pomocą dedykowanego systemu elektronicznego ZMP, objęły 188 uczniów ostatnich klas szkół ponadpodstawowych mieszkających na obszarze Partnerstwa.
Badanie „mieszkańców" przeprowadzono online za pomocą dedykowanego systemu elektronicznego ZMP, na niereprezentatywnej próbie 1927 aktywnych internautów - mieszkańców gmin obszaru Partnerstwa, w dniach 11-31.01.2021 r.
Badanie „liderów" skierowane do 4 kategorii liderów lokalnych przeprowadzone online na celowej próbie 130 liderów w dniach 15-29.01.2021 r. (w dniach 23.02-1.03.2021 przeprowadzono dodatkowe badanie dla liderów w gminie Miasteczko Krajeńskie – próba 20 osób).

Najwięcej wskazań mieszkańców dotyczyło obszarów uznanych za obszary deficytowe dla Partnerstwa. Przy czym za najważniejsze **obszary deficytowe** zostały uznane:

- **oferty miejsc pracy i wysokość wynagrodzeń,**
- **dostępności usług zdrowotnych i pomocy społecznej,**
- **oferta oraz infrastruktura kulturalna,**
- **komunikacja i transport zbiorowy, skomunikowanie z innymi miastami,**
- **oferty kształcenia i możliwość kontynuowania nauki,**
- **dostępność i ceny mieszkań.**

Wyniki ankietowych badań społecznych znakomicie dopełniły wnioski wynikające z analizy statystycznej, pozwoliły również na ilościowe uzupełnienie wniosków formułowanych podczas analizy powiązań funkcjonalnych Partnerstwa.

1.5. Podstawowe wnioski z analizy powiązań funkcjonalnych na obszarze partnerstwa wraz z określeniem wiodących funkcji na obszarze[11]

1. **Opieka i edukacja wczesnoszkolna** (dostęp do żłobków i przedszkoli), **szkolna na poziomie podstawowym oraz edukacja ponadpodstawowa** (możliwość skorzystania z edukacji podstawowej i ponadpodstawowej oraz szkół policealnych) jest usługą świadczoną w obszarze Partnerstwa na poziomie zaspokajającym potrzeby mieszkańców Partnerstwa. Natomiast **edukacja na poziomie szkół wyższych**, **placówek specjalnych** jest usługą deficytową, wymagającą od mieszkańców poszukiwania jej poza terenem Partnerstwa. Mówią o tym respondenci ankiety dla mieszkańców, wskazując że **edukacja podstawowa i opieka przedszkolna** nad dziećmi realizowana jest dla 67% zainteresowanych mieszkańców w ich gminie zamieszkania (opinia 91% liderów), edukacja na poziomie ponadpodstawowym – 34% w gminie, 13% w innej gminie obszaru Partnerstwa, 12% w gminie poza obszarem Partnerstwa (opinie liderów: 29% - 56% - 12%)[12].
2. Usługi **podstawowej opieki zdrowotnej** świadczone są w zakresie wystarczającym na terenie Partnerstwa. Zdecydowanie deficytową usługą jest

[11] Do analizy wykorzystano narzędzie pn. „Matryca badania bilansu popytu i podaży usług publicznych i prywatnych na terenie partnerstwa oraz badania ankietowe liderów, mieszkańców i uczniów.

[12] Podawane wyniki są zaokrąglane do pełnych procentów. Sumują się do 100% wraz z odpowiedziami respondentów, którzy nie korzystają z określonych usług.

specjalistyczna opieka zdrowotna. Całodobowe **domy opieki, placówki opiekuńcze dla dzieci i młodzieży,** ośrodki szkolno-wychowawcze i placówki terapii zajęciowej funkcjonują głównie w Wałczu. Dane z wielu gmin wskazują, że w tej miejscowości na terenie Partnerstwa mieszkańcy korzystają z tych usług. Przy czym liczby miejsc w placówkach opiekuńczych jest niewystarczająca. W podobny sposób tę sytuację widzą również ankietowani mieszkańcy obszaru Partnerstwa. Jeśli 78% mieszkańców twierdzi, że **usługi podstawowej służby zdrowia** realizuje we własnej gminie (opinie liderów: 57%), to po **usługi lekarzy specjalistów** sięga u siebie w gminie i innej partnerskiej gminie łącznie 53% mieszkańców, a wyjeżdża po nie do gmin spoza obszaru Partnerstwa i do miasta wojewódzkiego 40% ankietowanych (opinie liderów: 62% - 34%). Natomiast z **usług rehabilitacyjnych i opiekuńczych** korzysta w swojej gminie 25% respondentów, w obszarze Partnerstwa 9% ankietowanych, a poza obszarem szuka ich łącznie kolejne 9%.

3. Większość usług związanych z **kulturą, rozrywką i rekreacją** jest zaspokajanych na terenie Partnerstwa. Deficyt jest obserwowany jedynie w przypadku **kultury wysokiej** (teatry, opery, filharmonie), jak i **kultury popularnej** (kina, koncerty). Generalnie na terenie Partnerstwa można realizować **pasje i hobby** oraz rozwijać **umiejętności sportowe**. Potwierdza to 64% respondentów deklarujących uprawianie fitness, sportu i korzystanie z rekreacji w obszarze własnej gminy. Nieco mniej respondentów – 49% deklaruje, że to we własnej gminie realizuje swoje hobby, uczestniczy w kółkach zainteresowań i rozwija swoje zdolności artystyczne. Nieco inaczej jest już w przypadku imprez kultury popularnej. Tutaj ankietowani stwierdzają, że w gminie realizowanych jest 44% ich oczekiwań, poza gminę miejsce zamieszkania wyjeżdża: 13% - do gmin z obszaru Partnerstwa, 24% do gmin spoza Partnerstwa (opnie liderów: 41% - 29%). Natomiast usługi z zakresu kultury wysokiej to już domena dużych ośrodków. Ankietowani wskazują, że w gminach poza obszarem Partnerstwa korzysta z tych usług 39% respondentów, zaś do miast wojewódzkich trafia 13% ankietowanych (opinie liderów: 28% - 49%).
4. Tylko **usługi transportu kolejowego nie są w pełni zaspokajane** na terenie Partnerstwa. Na terenie Partnerstwa zdecydowana większość mieszkańców może z powodzeniem oddać się swoim **pasjom i hobby** oraz realizować się w **organizacjach społecznych**. Usługi w zakresie **bezpieczeństwa publicznego** oraz administracyjne są także w pełni realizowane w obszarze Partnerstwa.
5. Analiza bilansu **usług rynkowych** wskazuje, iż obszar Partnerstwa jest właściwie samowystarczalnym dostarczycielem tych usług. Wyjątkiem są zaawansowane usługi typu **„beauty**", czy **zakupy artykułów przemysłowych i AGD**, w tym **zakupy w galeriach handlowych**. Badania ankietowe potwierdzają zadawalające, acz nie w pełni zaspokojone potrzeby związane z tymi usługami.

Mieszkańcy deklarują, że dokonują zakupów artykułów przemysłowych i AGD we własnej gminie – 43%, lub gminie z obszaru Partnerstwa – 21%, z drugiej strony 28% respondentów wyjeżdża poza ten obszar, aby tam kupować (opinie liderów: 21% - 53%). Jeszcze więcej respondentów twierdzi, że odwiedza galerie handlowe i duże sieciowe sklepy poza obszarem Partnerstwa – 31%, w innej gminie Partnerstwa – 21%, kupuje w swojej gminie – 39% (opinie liderów: 37% - 44% - 12%).

6. **Rynek pracy i usługi wsparcia przedsiębiorczości** są obszarami zdecydowanie deficytowymi i wymagają od mieszkańców Partnerstwa przemieszczania się do innych ośrodków poza gminę lub obszar Partnerstwa. Trend ten odpowiada sytuacji w całym województwie zachodniopomorskim. Wg danych statystycznych z 2016 roku, do miast województwa dojeżdżało 64 tys. pracujących, podczas gdy wyjeżdżało z nich do innych ośrodków 44 tys.[13].
7. Raport[14] opracowany przez zespół prof. Śleszyńskiego mówi wprost, iż w województwie zachodniopomorskim występują bardzo duże różnice w **efektywności dojazdów pracowniczych** (ryc. 4). Zgodnie z tym raportem najwyższy wpływ dojazdów na lokalne rynki pracy cechował Czaplinek, Resko i Barlinek co oznacza, iż są to miasta silnie uzależnione od przyjeżdżających do pracy przy równocześnie minimalnej liczbie osób wyjeżdżających do pracy do innych miejsc. Wysoką wartością tego wskaźnika charakteryzował się także Wałcz. Przeprowadzona analiza efektywności wskazuje na silne niedopasowanie popytu na pracę (tworzonego przez sektor przedsiębiorstw, instytucje publiczne) oraz zasobów pracy (ludność). Wpływa to na zmniejszenie efektywności ekonomicznej systemów społeczno-gospodarczych, jako że nadmierne dojazdy, zarówno pod względem natężenia, jak i odległości miejsc pracy i zamieszkania generują wyższe koszty pracy.

[13] Dane GUS z roku 2016. Dane dotyczą pracowników najemnych, bez samozatrudnionych, którzy skorzystali z odliczenia PIT oraz przekraczali granice gmin i miast w gminach miejsko-wiejskich.

[14] „Analiza relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami miejskimi i ich otoczeniem". Województwo Zachodniopomorskie. Warszawa, 6 grudnia 2019 r.

Ryc. 4. Wskaźnik domknięcia rynku pracy (efektywność dojazdów do pracy)

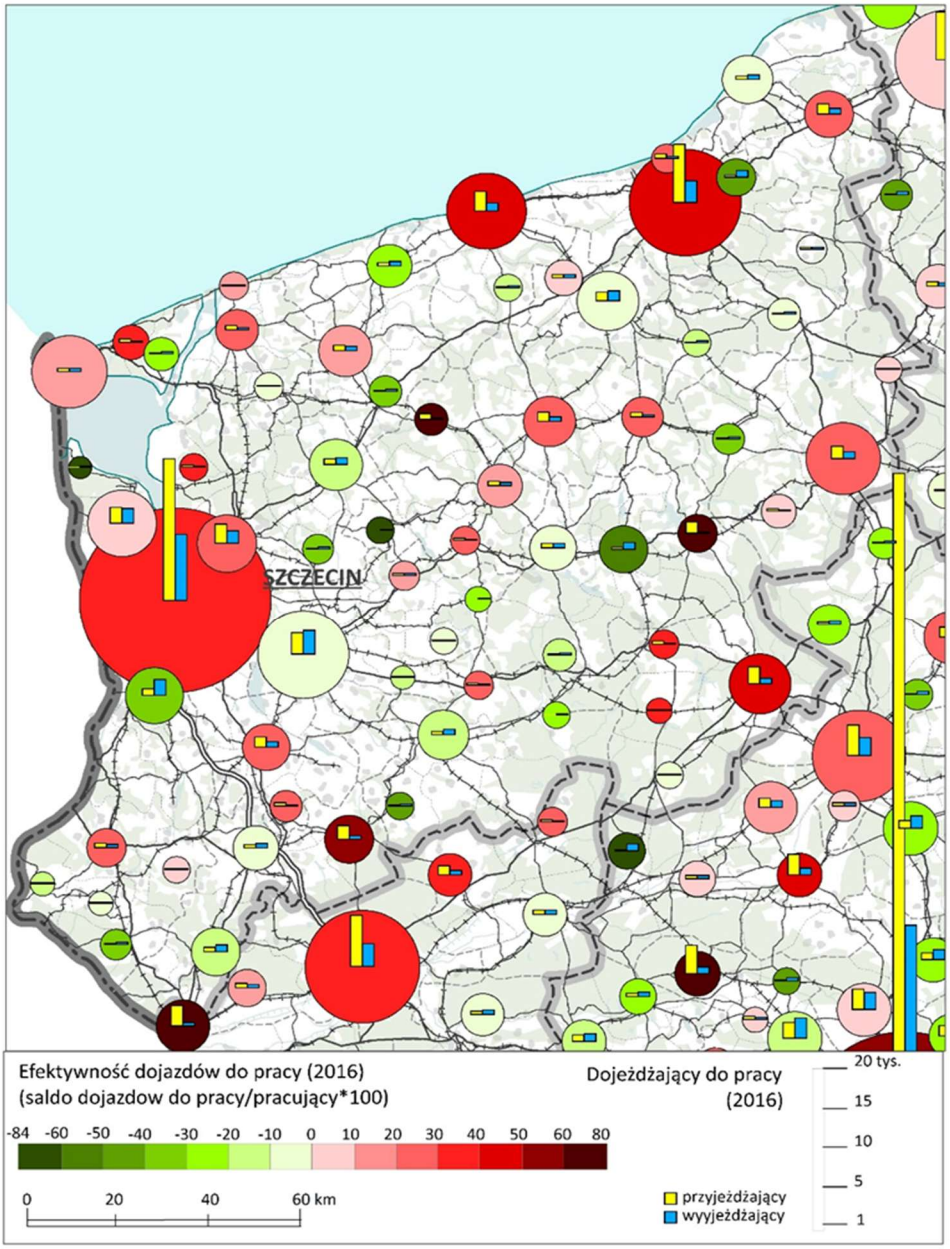

Źródło: „Analiza relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami miejskimi i ich otoczeniem". Województwo Zachodniopomorskie. Warszawa, 6 grudnia 2019 r.

Wnioski z analizy funkcjonalnej obszaru Partnerstwa

Analiza powiązań funkcjonalnych oparta o matryce bilansu popytu i podaży usług publicznych i rynkowych na obszarze Partnerstwa potwierdziła, iż **Partnerstwo stanowi w miarę zwarty obszar funkcjonalny**, którego miastem rdzeniem jest Wałcz. Samowystarczalność obszaru Partnerstwa dotyczy przede wszystkim usług podstawowych, takich jak edukacja (zwłaszcza podstawowa i opieka przedszkolna),

podstawowa opieka zdrowotna, kultura i rekreacja realizowana przez gminne ośrodki kultury i sportu oraz usługi komunalne związane z zaopatrzeniem w wodę, odbiorem odpadów czy sprzątaniem terenów publicznych. Deficyty w zakresie zaspakajania usług dotyczą głównie specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz wydarzeń kulturalnych i sportowych niedostępnych w gminach zamieszkania i w obszarze Partnerstwa. Także gminna niewystarczająca oferta miejsc pracy jest przyczyną poszukiwania pracy poza miejscem zamieszkania, podobnie, gdy aktywni gospodarczo mieszkańcy poszukują usług instytucji wsparcia przedsiębiorczości.

Dominującym ośrodkiem usług publicznych i komercyjnych jest na terenie Partnerstwa miasto Wałcz, co jest zrozumiałe z uwagi na fakt, iż jest to największa miejscowość Partnerstwa, pełniąca funkcję miasta powiatowego oraz oferująca duży zakres usług administracyjnych, społecznych a w podstawowym stopniu także usług rynkowych. Jest to również konsekwencja faktu, iż miasto Wałcz charakteryzuje się prężną i zdywersyfikowaną bazą ekonomiczną, co potwierdza wielofunkcyjność ośrodka i większą odporność na wahania koniunkturalne. Obrazuje to ryc. 5.

Ryc. 5. Baza ekonomiczna miast województw zachodniopomorskiego i jej dywersyfikacja w relacji do wielkości ośrodków

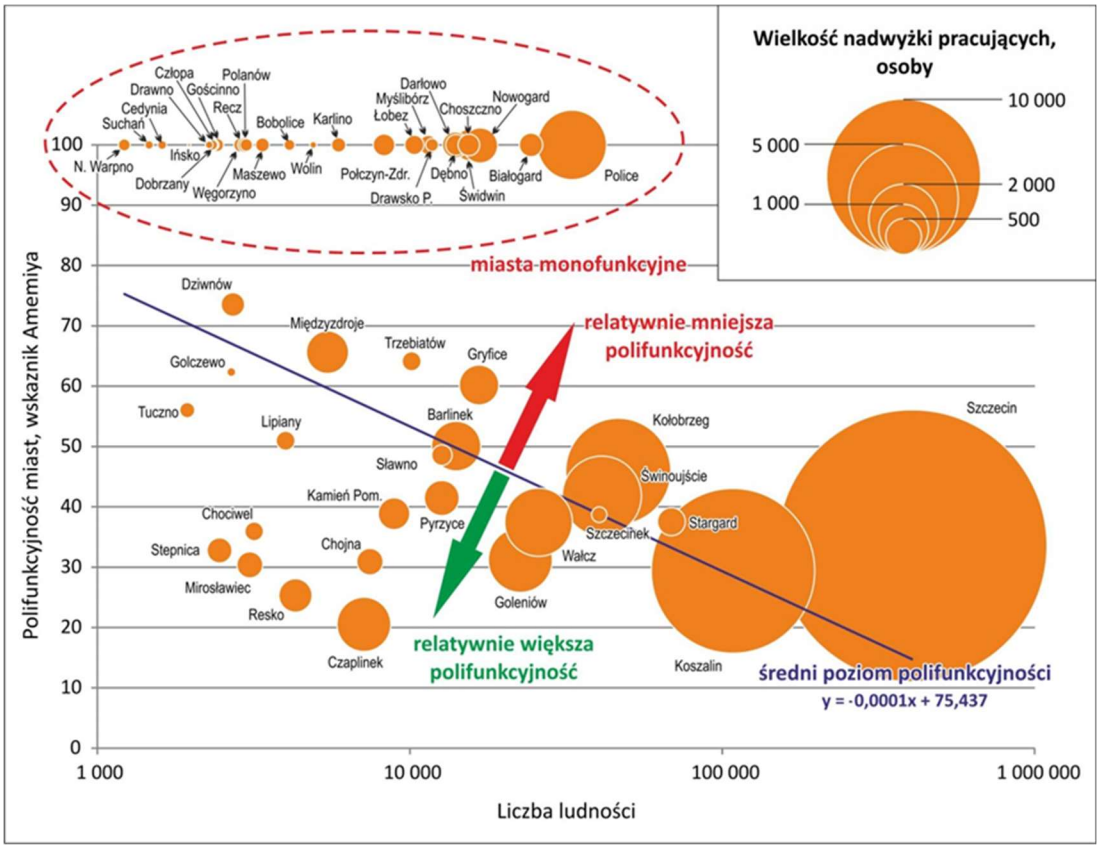

Źródło: „Analiza relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami miejskimi i ich otoczeniem". Województwo Zachodniopomorskie. Warszawa, 6 grudnia 2019 r.

Spośród gmin obszaru Partnerstwa wyróżnia się **Mirosławiec**, promujący lokalne produkty i zasoby (pokazy lotnicze oraz zagroda żubrów). W Mirosławcu świadczone są także usługi wykraczające poza podstawowy zakres usług ośrodków gminnych. Usługi komunikacji kolejowej świadczone są w dwóch gminach (m. Wałcz i Tuczno), a mieszkańcy pozostałych gmin partnerskich poszukują ich równie często poza obszarem Partnerstwa. Natomiast dla gm. Wałcz, m. Wałcz i Tuczna usługi transportu zbiorowego lokalną komunikacją autobusową są świadczone w zakresie wystarczającym. W ramach Partnerstwa można mówić o specjalizacji usług rozwijanych w Gminie Miejskiej Wałcz, która dysponuje infrastrukturą ośrodków sportowych, powszechnie dostępnymi usługami z zakresu kultury popularnej, ofertą edukacyjną szkół ponadpodstawowych, ogólnokształcących i zawodowych oraz możliwością kształcenia na poziomie wyższym, realizowaną przez **Państwową Wyższą Szkołę Zawodową.**

Podsumowanie

Gmina Miejska Wałcz, będąc silnym ośrodkiem powiatowym, determinuje najważniejsze powiązania i zależności między gminami obszaru Partnerstwa, przepływ ludzi, powiązania organizacyjne i funkcjonalne partnerów. Jest głównym dostarczycielem usług publicznych i komercyjnych na terenie Partnerstwa. **Gmina wiejska Wałcz** jest partnerem, który ma największy deficyt dostarczanych usług. Jej mieszkańcy sięgają po usługi oferowane w mieście Wałczu i w innych gminach, również spoza obszaru Partnerstwa. Jest największym konsumentem usług. Najmniejszym ujemnym bilansem usług charakteryzuje się **Mirosławiec**.
Bilans usług dla Partnerstwa nie wypada dla niego korzystnie, Partnerstwo korzysta z szeregu usług z gmin i miast ościennych, a szczególną rolę dostawcy tych usług odgrywa tu pobliska Piła.
Przyczynami tych zjawisk mogą być: **niski poziom oferowanej usługi, miejsca pracy usytuowane poza gminą zamieszkania, układ komunikacyjny – transport zbiorowy uniemożliwiający skorzystanie z usługi,** administracyjna niedostępność usług, ograniczona dostępność usług – reglamentacja, zapisy, kolejki, konkurencyjność - **kompleksowa oferta usługi oferowanej na zewnątrz Partnerstwa**. Obszar Partnerstwa spójny i funkcjonalny **nie jest z reguły obszarem samowystarczalnym**, istotna jest jednak **skala i rodzaj usług realizowanych poza Partnerstwem** i ośrodki, które te usługi realizują. Tym niemniej podmioty świadczące usługi komercyjne, a tym bardziej publiczne, komunalne i społeczne w obszarze Partnerstwa, powinny procesy te kontrolować, monitorując i badając poziom kosztów, zaspokojenia potrzeb i satysfakcję mieszkańców.
Analizę bilansu usług dla całego obszaru Partnerstwa i poszczególnych gmin obrazuje kartogram na ryc. 6.

Ryc. 6. Kartogram – bilans popytu i podaży usług na terenie Partnerstwa

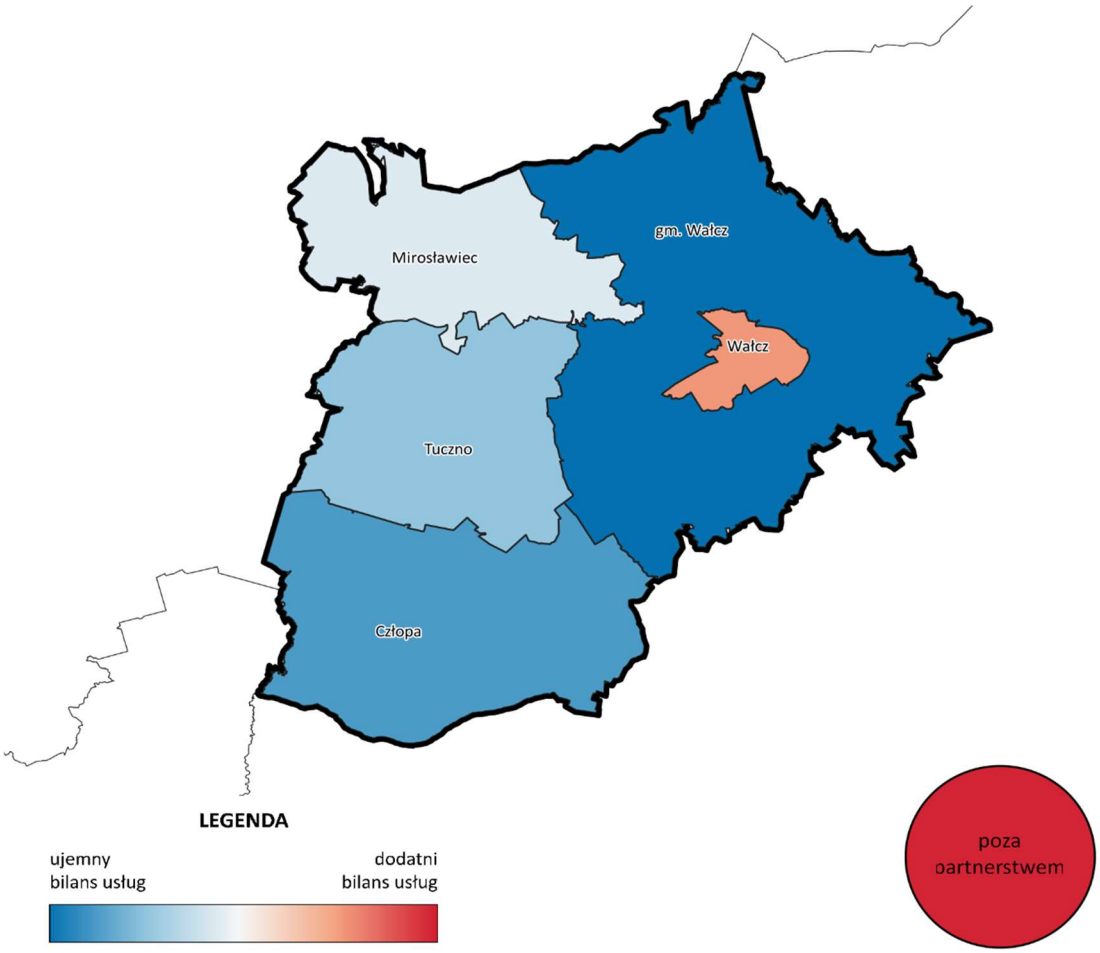

Źródło: Opracowanie ZMP

1.6. Kluczowe potencjały, bariery i potrzeby rozwojowe obszaru partnerstwa zidentyfikowane w procesie diagnostycznym

1.6.1. Potencjał obszaru Partnerstwa

Potencjały obszaru Partnerstwa to przede wszystkim posiadane zasoby, oferowane produkty i usługi, które przynoszą lub mogą przynieść korzyści bezpośrednie (dochody) lub pośrednie poprzez wytworzenie wartości dodanej dla mieszkańców i interesariuszy partnerstwa. Zostały one zidentyfikowane podczas warsztatów on-line z interesariuszami, lokalnymi liderami oraz zweryfikowane i zrangowane przez

Grupę Roboczą[15]. Wynikiem tych prac było m.in. wskazanie **najważniejszych produktów na terenie Partnerstwa**, mających największy potencjał. Są nimi: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałczu, Wał Pomorski, Wałecki Bieg Filmowy, Surviwał, wirtualne targowisko, wspólna oferta turystyczna, jednostki wojskowe, Woda Żywiec Zdrój, Producent Soków Cymes, Producent Czekolady Ludwig, firmy klastra metalowego oraz Festiwal Dwóch Jezior, Festyn Lotniczy. Wpisują się one w **kluczowe zasoby Partnerstwa**, które zgodnie z ankietą on-line wybrzmiały jako walory przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe i historyczne, ekologia, agroturystyka, turystyka kajakowa i piesza, infrastruktura sportowa oraz przemysł (branża metalowa i maszynowa). Najważniejsze zasoby i produkty Partnerstwa, mające istotny wpływ na jego rozwój przedstawia tabela 4.

Identyfikacja kluczowych produktów potwierdza rozpoznaną wcześniej różnorodność i wielofunkcyjność obszaru. Zdefiniowane w procesie diagnostycznym wnioski dotyczące powiązań funkcjonalnych, odpowiadają wynikom analizy potencjałów obszaru, a specjalizacje ośrodków, przede wszystkim Wałcza i Mirosławca wybrzmiewają w zidentyfikowanych kluczowych produktach i zasobach.

[15] Więcej o metodyce prac nad strategią w załączniku nr 1.

Tabela 4. Matryca zasobów i produktów na obszarze Partnerstwa

Nazwa produktu	Wartość dodana dla całego partnerstwa (w skali 0 do 10)	Potencjał i perspektywy rozwoju produktu dla całego partnerstwa (w skali od 0 do 10)
Wspólna oferta turystyczna (kajaki, spływy kajakowe, rowery, magiczna górka, itd.)	4	8
Żubr (zagroda żubra, żubr w terenie, festiwal)	5	7
Uniwersytet III wieku, organizacje seniorów	5	7
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa	7	9
Jednostki wojskowe	7	8
Wał Pomorski	4	9
Wspólna oferta Partnerstwa dla osób zakładających lub prowadzących biznes (infrastruktura, IOB, SSE, Klaster metalowy Metalika)	3	7
Woda Żywiec Zdrój, Producent Soków Cymes, Producent Czekolady Ludwig, firmy przetwórstwa metalowego	7	8
Centrum Nauki	1	7
Produkty regionalne: oliwy, oleje tłoczone na zimno, jajka, ziemniaki z Dobina, miody wałeckie, jabłka, tulipany ze strączyna, masło ostrowieckie, kiszka szwedzka, pierogi z Człopy i Ostrowca	4	7
wirtualne targowisko	5	9
Surviwał	7	9
Wałecki Bieg Filmowy	7	9
Festiwal Dwóch Jezior, Festyn Lotniczy	7	8
Wspólna baza/kalendarz wydarzeń w Partnerstwie	0	7
Kultura Alternatywna	4	6

Źródło: opracowanie ZMP

1.6.2. Bariery, problemy, deficyty obszaru Partnerstwa

Główny problem Partnerstwa został określony jako:

Niewykorzystany potencjał społeczno-gospodarczy obszaru Partnerstwa

Problem ten został zdekomponowany na 3 następujące problemy główne:

- **niewykorzystany potencjał społeczny Partnerstwa –** wymiar społeczny,
- **niewystarczające możliwości rozwoju gospodarczego –** wymiar gospodarczy,
- **słabość instytucjonalna –** wymiar instytucjonalny.

Problemy pierwszego rzędu, stanowiące przyczyny problemów głównych, dotyczyły przede wszystkim pogarszających się warunków życia i pracy na obszarze Partnerstwa, pogarszających się warunków prowadzenia biznesu na terenie Partnerstwa a także niewystarczającej współpracy międzygminnej i między organizacjami w obszarze Partnerstwa.

Szukając dalszych związków przyczynowo - skutkowych dochodzimy do głównej przyczyny wszystkich problemów tzw. korzenia, który wybrzmiał w następujący sposób: **Partnerstwo nie wypracowało trwałych mechanizmów komunikacji i współpracy w zakresie wykorzystania posiadanych zasobów i stworzenia wspólnej zintegrowanej oferty edukacyjnej, gospodarczej i społecznej uwzględniającej potrzeby mieszkańców.**

Zestawiając problemy, ich przyczyny oraz ich negatywne następstwa powstało w procesie diagnostycznym tzw. „drzewo problemów" – graficzna wizualizacja kluczowych problemów Partnerstwa, opierająca się na układzie: przyczyna – problem – skutek, która przywołane zostało na ryc. 6.

Ryc. 6. Drzewo problemów

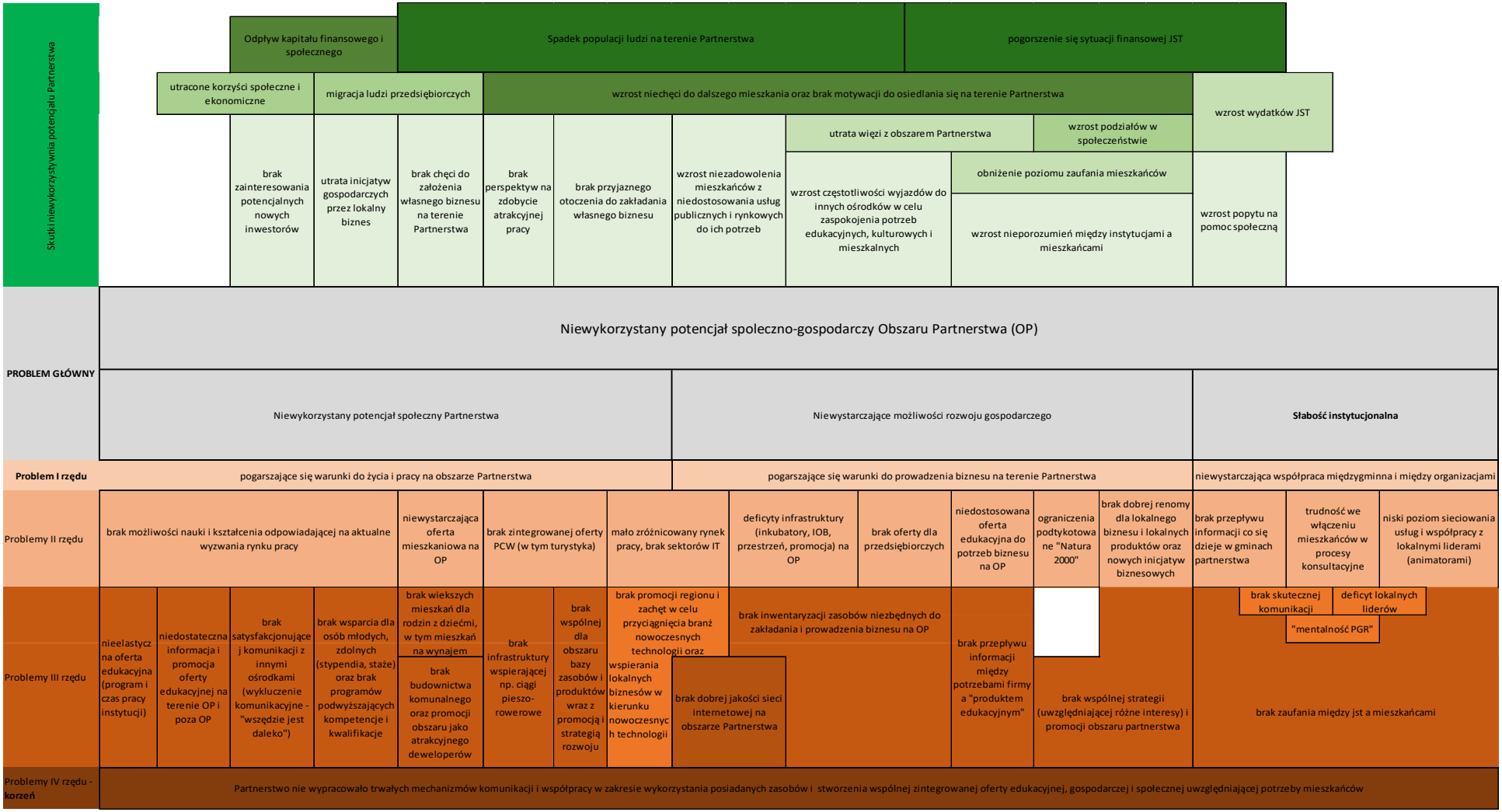

Źródło: opracowanie ZMP

1.7. Kluczowe determinanty potrzeb rozwojowych obszaru partnerstwa oraz wyzwania i kierunki strategicznej interwencji i współpracy

W procesie opracowania raportu diagnostycznego zidentyfikowano najbardziej istotne determinanty, do których należą:

- **współpraca i wspólna wizja,**
- **klimat dla przedsiębiorczych,**
- **dostępność komunikacyjna (infrastruktura drogowa, ciągi pieszo-rowerowe, infrastruktura IT, transport zbiorowy),**
- **potencjał mieszkańców - inwestycja w młodzież i wiedzę,**
- **dostępność do oferty edukacyjnej,**
- **walory przyrodniczo-krajobrazowe,**
- **demografia (migracje, przyrost naturalny).**

Determinanty, które mają największy wpływ na zmianę lub poprawę sytuacji na obszarze całego partnerstwa są dla Partnerstwa **wyzwaniem kluczowym**. Wskazując kluczowe wyzwania odpowiadamy sobie na pytanie: co musi się stać, co muszą zrobić partnerzy (w najszerszym tego słowa rozumieniu tj. wszyscy interesariusze na terytorium Partnerstwa), aby zdefiniowane kluczowe wyzwania pozytywnie oddziaływały na rozwój partnerstwa. Z kolei odpowiedź na pytanie: jak i jakimi środkami partnerzy mają to zrobić, prowadzić będzie do wskazania **kierunków strategicznej interwencji** oraz określenia kierunków współpracy.

Zidentyfikowane **kluczowe wyzwania**, które najsilniej wpłyną na procesy rozwojowe zachodzące na terenie Partnerstwa oraz kierunki strategicznej interwencji i współpracy przedstawia tabela 5.

Tabela 5. Matryca kluczowych wyzwań oraz kierunków strategicznej interwencji i współpracy dla Partnerstwa

Kluczowe wyzwania, które najsilniej (pozytywnie i negatywnie) wpłyną na rozwój Partnerstwa w najbliższych latach	Kierunki strategicznej interwencji
Klimat do wzajemnej współpracy i integracji działań	- pogłębienie integracji i stopnia zinstytucjonalizowania Partnerstwa, - wspólna promocja regionu, - tworzenie ośrodków oferujących komplementarne usługi publiczne (specjalizacje ośrodków na terenie Partnerstwa), - systemowa poprawa przepływu informacji wewnątrz Partnerstwa, - wzmocnienie rozwoju kapitału społecznego na terenie Partnerstwa, - zintegrowanie zarządzania informacją i danymi społeczno – gospodarczymi na terenie Partnerstwa, - zintegrowanie planowania przestrzennego obszaru Partnerstwa, - wspólny program działań związany z negatywnym oddziaływaniem pandemii na procesy społeczno – gospodarcze.
Procesy demograficzne	- zwiększenie dostępności mieszkań na terenie Parterstwa, - systemowe dostosowywanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku i jej promocja na terenie i poza obszarem Partnerstwa, - systemowe wspieranie rozwoju kapitału ludzkiego, - tworzenie systemowego wsparcia dla osób mieszkających i chcących się osiedlić na terenie Partnerstwa, - wspólna polityka senioralna uwzględniająca zmiany demograficzne i różnorodność rozwiązań w obszarze Partnerstwa, - wspólna oferta dla pracowników sektora wojskowego.
Walory przyrodniczo-krajobrazowe	- mapowanie i waloryzacja obszarów turystyczno-przyrodniczych, - rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury, - stworzenie zintegrowanej oferty turystycznej dla całego Partnerstwa.
Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna, infrastruktura drogowa i IT, transport zbiorowy)	- poprawa mobilności mieszkańców, - wsparcie dla nowoczesnych form transportu publicznego łączącego jednostki z sąsiednimi miejscami koncentracji miejsc pracy oraz usług publicznych, - rozwój nowoczesnych technologii i infrastruktury IT,
Klimat dla przedsiębiorczych	- wzmocnienie i promocja rynków lokalnych opartych na wykorzystaniu lokalnych zasobów i przewag konkurencyjnych, - systemowe wsparcie przedsiębiorczości mieszkańców, - wspieranie przedsięwzięć innowacyjnych, - mapowanie i waloryzacja obszarów inwestycyjnych na terenie Partnerstwa.

Źródło: Opracowanie ZMP

2. Misja i cele strategiczne Partnerstwa

2.1. Misja Partnerstwa

Misja partnerstwa to jego cel nadrzędny, stanowiący przyczynę zawarcia partnerstwa i niezmienny w całym okresie jego trwania. Misja powinna być oparta o kluczowe wartości, wokół których zawiązało się i chce działać Partnerstwo. W wyniku prac warsztatowych z interesariuszami oraz Grupą Roboczą wybrzmiało kilka propozycji misji. Ostatecznie Rada Partnerstwa zaakceptowała następujące brzmienie misji:

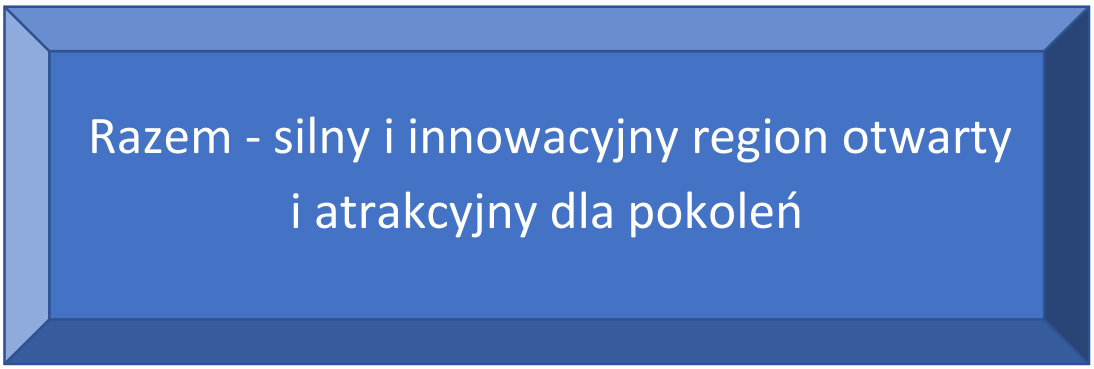

INTERPRETACJA MISJI

Celem partnerstwa jest dążenie do zrównoważonego rozwoju w warunkach współpracy wielu stron, tu i teraz, dla obecnych mieszkańców oraz dla przyszłych pokoleń. Zapewnienie przestrzeni przyjaznej rodzinie wraz z tworzeniem warunków do harmonijnego rozwoju aktywności społecznych i gospodarczych, pozwalające osiągnąć wysoki poziom życia. Dążenie do podwyższania poziomu życia mieszkańców (także potencjalnych), począwszy od zapewnienia podstawowych potrzeb związanych z odpowiedniej jakości infrastrukturą, gospodarką i edukacją, poprzez zachowanie równowagi środowiskowej i ekonomicznej, możliwości rozwoju osobistego, kulturalnego, zagwarantowania odpowiedniej opieki nad młodzieżą i seniorami. Wykorzystanie rozwijających się technik informacyjnych (innowacyjnej technologii). To nie tylko ochrona podstawowych potrzeb, ale też stwarzanie warunków rozwoju osobistego, lepsza edukacja, nakierowana nie tylko na wyniki, ale też na kreatywność i przedsiębiorczość dzieci i młodzieży z wykorzystaniem inteligentnych technologii. Misja jest zorientowana na poprawę jakości życia lokalnej społeczności.

Partnerstwo ma być regionem, którego rozwiązania infrastrukturalne/systemowe są oparte o nowoczesne metody, dostępne dla osób już tu mieszkających, ale też dla turystów oraz nowoprzybyłych, ludzi w każdym wieku, a społeczność lokalna jest atrakcyjna niezależnie od dziedziny życia. Wartością są wspólne i spójne działania Partnerstwa, by region był silny, konkurencyjny, by rozwijał się dynamicznie, korzystając z efektu synergii. Otwartość na ludzi, na innowacyjne pomysły, a także na działania, które sprawią, że region będzie atrakcyjny zarówno dla mieszkańców, jak i turystów.

2.2. Cele strategiczne

Partnerstwo „Sieć współpracy zarządzania strategicznego gmin na rzecz kompleksowego rozwoju Powiatu Wałeckiego” zdefiniowało dwa cele strategiczne przedstawione w tabeli nr 6, natomiast dokładną charakterystykę wypracowanych celów strategicznych przedstawiają tabele nr 7 i 8.

Tabela 6. Cele strategiczne Partnerstwa

CEL STRATEGICZNY 1
Gospodarka lokalna, w tym turystyka, oparta o silną infrastrukturę, rozwijająca się dzięki innowacyjnym technologiom, wiedzy i edukacji
CEL STRATEGICZNY 2
Społeczność Partnerstwa – otwarta, współpracująca, dbająca o przyszłość pokoleń i tożsamość kulturową, wspierana inteligentnymi instytucjami

Źródło: opracowanie ZMP

Tabela 7. Definicja i opis celu strategicznego nr 1

CEL STRATEGICZNY 1 **Gospodarka lokalna, w tym turystyka, oparta o silną infrastrukturę, rozwijająca się dzięki innowacyjnym technologiom, wiedzy i edukacji**	
Opis celu: Osiągnięcie zrównoważonego rozwoju całego Partnerstwa, zapewniającego jakościową poprawę warunków życia mieszkańców i użytkowników przestrzeni Partnerstwa, przy zachowaniu równowagi pomiędzy aktywnością gospodarczą a ochroną środowiska przyrodniczego wsparte edukacją.	
1.Problemy na jakie odpowiada cel	Niewykorzystany potencjał społeczno-gospodarczy obszaru Partnerstwa. Deficyty: - deficyty infrastruktury (inkubatory, IOB, przestrzeń, promocja, Internet, infrastruktura turystyczna, infrastruktura drogowa, kolejowa, sieci wod.-kan., dostępność, mieszkania), - niewystarczająca oferta turystyczna oraz niewykorzystanie jej potencjału, - brak zintegrowanej oferty PCW (w tym turystyka), - niewystarczająca lub niedoinwestowana możliwości nauki i kształcenia odpowiadającej na aktualne wyzwania rynku pracy, - mała liczba firm oferująca nowe technologie, innowacje, brak sektorów IT, - mało zróżnicowany rynek pracy, - słabości instytucjonalna, - niski poziom współpracy samorządów w celu niwelowania wspólnych problemów.
2.Potencjały obszaru, które będą wykorzystywane i wzmacniane w trakcie dążenia do osiągnięcia tak zdefiniowanego celu	1. Zasoby przyrodnicze i krajobrazowe, jakość i czystość środowiska naturalnego, które określane były jako znakomita baza do rozwoju istniejących i kreowania nowych produktów turystycznych. 2. Przedszkola i szkoły, uczelnia – rozwój edukacji wśród dzieci i młodzieży (szkoły podstawowe, ponadpodstawowe, PWSZ). 3. Lokalny przemysł metalowy. 4. Agroturystyka. 5. Jednostki wojskowe.

	6. Położenie Wałcza (150 km Szczecin, Koszalin, Poznań, Bydgoszcz, Gorzów). 7. Historia – Wał Pomorski. 8. Rolnictwo. 9. NGO. 10. Doświadczenia kadry partnerów.
3.Wyzwania i kierunki, z którymi cel jest powiązany	1. Klimat do wzajemnej współpracy i integracji działań (wspólna promocja regionu, tworzenie ośrodków oferujących komplementarne usługi publiczne (specjalizacje ośrodków na terenie Partnerstwa), zintegrowanie zarządzania informacją i danymi społeczno – gospodarczymi na terenie Partnerstwa, zintegrowanie planowania przestrzennego obszaru Partnerstwa, wspólny program działań związany z negatywnym oddziaływaniem pandemii na procesy społeczno – gospodarcze). 2. Procesy demograficzne (systemowe dostosowywanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku i jej promocja na terenie i poza obszarem Partnerstwa, systemowe wspieranie rozwoju kapitału ludzkiego, wspólna oferta dla pracowników sektora wojskowego). 3. Walory przyrodniczo-krajobrazowe (mapowanie i waloryzacja obszarów turystyczno-przyrodniczych, rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury, stworzenie zintegrowanej oferty turystycznej dla całego Partnerstwa). 4. Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna, infrastruktura drogowa i rozwój nowoczesnych technologii i infrastruktury IT), transport zbiorowy (wsparcie dla nowoczesnych form transportu publicznego łączącego jednostki z sąsiednimi miejscami koncentracji miejsc pracy oraz usług publicznych, poprawa mobilności mieszkańców).

	5. Klimat dla przedsiębiorczych (wzmocnienie i promocja rynków lokalnych opartych na wykorzystaniu lokalnych zasobów i przewag konkurencyjnych, systemowe wsparcie przedsiębiorczości mieszkańców, wspieranie przedsięwzięć innowacyjnych, mapowanie i waloryzacja obszarów inwestycyjnych na terenie Partnerstwa).
4.Terytorialność celu (wykazanie, że interwencje w jego ramach obejmują w sposób spójny całość lub większość obszaru);	Zidentyfikowane kluczowe wyzwania, które wpłyną na procesy rozwojowe zachodzące na terenie całego Partnerstwa (Gminy Mirosławiec, Człopa, Tuczno, m. Wałcz, gm. Wałcz).
5.Zbieżność (spójność) celu ze strategiami wyższego rzędu (w tym przede wszystkim na poziomie regionalnym oraz dodatkowo na poziomie KSRR)	Zbieżność z: - celem strategicznym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030: Efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągania zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiąganiu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym; - celami strategicznymi Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030: I cel strategiczny „Otwarta społeczność”; II cel strategiczny „Dynamiczna gospodarka”, III cel strategiczny „Partnerski region”; IC cel strategiczny „Sprawny samorząd”; - Planem Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej (w trakcie konsultacji) - cele nowej WPR zorientowane są na rentowność i dochody gospodarstw rolnych, bardziej skuteczną realizację polityki w zakresie ochrony środowiska i klimatu, a także na zrównoważony rozwój obszarów wiejskich; przekrojowym celem jest wspieranie wiedzy, innowacji i cyfryzacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich; - Umowa Partnerstwa Dla Realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce;

	- Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030; - Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030: celem głównym Strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce.

Źródło: opracowanie Grupa Robocza/ZMP

Tabela 8. Definicja i opis celu strategicznego nr 2

CEL STRATEGICZNY 2 **Społeczność Partnerstwa – otwarta, współpracująca, dbająca o przyszłość pokoleń i tożsamość kulturową, wspierana inteligentnymi instytucjami**	
Opis celu: Budowa lokalnej społeczności twórczo zmieniającej obszar Partnerstwa i zapewniającej możliwość jego rozwoju. Społeczności, która dzięki współpracy i wspólnym działaniom, uzupełnianiu się kompetencjami i wymianie doświadczeń, będzie potrafiła zaspokoić potrzeby mieszkańców Partnerstwa. Społeczności lokalnej, która stworzy warunki i podejmie zintegrowane działania na rzecz rozwiązywania problemów mieszkańców Partnerstwa, przyczyni się do wzrostu konkurencyjności i atrakcyjności regionu. Budowa społeczności Partnerstwa, która zachowując tożsamość kulturową, będzie potrafiła wykorzystać szanse, jakimi są historyczne dziedzictwo regionu oraz jego przyrodniczy charakter. Skorzysta z innowacyjnych rozwiązań, a obszar Partnerstwa rozwijać się będzie z duchem czasu, stając się regionem nowoczesnym i inteligentnym dzięki użytkowym rozwiązaniom technologicznym. Celem jest: w pełni skomunikowany nowymi i zmodernizowanymi sieciami połączeń obszar Partnerstwa, dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych przestrzenie publiczne, działające sprawnie systemy informatyczne, w tym portale i aplikacje wspólne dla całego powiatu (promocja turystyki, ofert pracy i edukacji, baza danych inwestycyjnych). W Partnerstwie realizowane są liczne inicjatywy dla młodych, dla których dostosowane zostały oferty edukacyjne realizowane w nowoczesnej bazie oświatowej, mieszkańcy mają ułatwiony dostęp do usług publicznych, wspierane są społeczne i gospodarcze inicjatywy lokalne i przedsiębiorczość, rozwinięta baza turystyczna zaspakaja potrzeby odwiedzających Partnerstwo turystów.	
1.Problemy na jakie odpowiada cel	Mieszkańcy obszaru Partnerstwa borykają się z wieloma problemami społeczno-gospodarczo-przestrzennymi:

	- instytucje publiczne nie są przystosowane do obsługi osób niepełnosprawnych – brak wind, w miastach brakuje szerokich chodników i miejsc bez barier; - ograniczona dostępność do różnego rodzaju usług np. w obszarze zdrowia, pomocy osobom starszym; brak wspólnej aplikacji promującej oferty powiatu (turystyczne, edukacyjne, zdrowotne itd.); brak aktualnych informacji na portalach informacyjnych; - niewystarczająca oferta mieszkaniowa, drogie mieszkania; - słaby system transportu i komunikacji, niewystarczająca liczba połączeń pomiędzy miastami powiatu; - brak zaufania do organów publicznych; brak podmiotów wspierających inicjatywy mieszkańców (IOB, centra społeczne); - brak zintegrowanych działań samorządów w tym związanych z turystyką; - problemy demograficzne, młodzi ludzie nie widzą perspektyw znalezienia odpowiedniej pracy oraz dobrych warunków do życia; - słaby przepływ informacji wewnątrz partnerstwa; - mało nowoczesny obszar; - niedostosowana do potrzeb rynku oferta edukacyjna; - mało zróżnicowany i jednocześnie płytki lokalny rynek pracy, brak atrakcyjnych ofert pracy.
2.Potencjały obszaru, które będą wykorzystywane i wzmacniane w trakcie dążenia do osiągnięcia tak zdefiniowanego celu	Potencjałem partnerstwa jest: - otwartość społeczność; - dziedzictwo historyczne i przyrodniczy charakter regionu; - potrzeba budowania/wzmocnienia tożsamości kulturowej obszaru; - położenie geograficzne, mnogość jezior, rezerwaty przyrody, Drawieński Park Narodowy, różnorodność ścieżek i szlaków turystycznych; - niewykorzystana infrastruktura budowlana;

	- rozwijające się gałęzie gospodarki, w szczególności turystyka; - dobra sieć dróg podstawowych; - zróżnicowane szkolnictwo – szkoły podstawowe, szkoły średnie (zawodowe, licea, technika), PWSZ i możliwość dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy; - tereny do budowy tanich mieszkań dla młodych, które będą zachętą do pozostawania w naszym regionie; - atrakcyjne tereny turystyczne, które mogą być umiejętnie wypromowane poza obszar Partnerstwa; - historia Wału Pomorskiego; - na części obszaru Partnerstwa tereny inwestycyjne, które trzeba uzbroić; - jednostki wojskowe.
3.Wyzwania i kierunki, z którymi cel jest powiązany	1. Klimat do wzajemnej współpracy i integracji działań (współpraca). 2. Ograniczenie wpływu niekorzystnych procesów demograficznych (działania, dzięki którym ograniczymy spadek liczby mieszkańców i stworzymy szansę przyszłym pokoleniom); zatrzymanie młodych w Partnerstwie. 3. Przyciąganie nowych przedsiębiorców, aktywizacja gospodarcza obszaru partnerstwa. 4. Dostępność komunikacyjna, informacyjna, dostępność usług. 5. Wypromowanie obszaru Partnerstwa, wspólna promocja turystyki oraz inwestycje w obszar turystyki. 6. Przedsięwzięcia zakładające wielowymiarowy rozwój kapitału społecznego (poprzez np. edukację), wspólną promocję regionu, stworzenie zintegrowanej oferty turystycznej, wzmocnienie i promocję lokalnego rynku,

	poprawę mobilności mieszkańców, stworzenie ośrodków oferujących komplementarne usługi publiczne i pogłębienie integracji społeczności lokalnej.
4.Terytorialność celu (wykazanie, że interwencje w jego ramach obejmują w sposób spójny całość lub większość obszaru);	Cel obejmuje w sposób spójny całość obszaru i całą społeczność Partnerstwa. Problemy demograficzne i społeczne dotyczą wszystkich partnerów w różnym ich nasileniu i złożoności. Wspólne działania nastawione są na współpracę i rozwój społeczności wszystkich partnerskich gmin powiatu. Dostępność, turystyka, komunikacja, wspieranie przedsiębiorców, edukacja dostosowana do potrzeb rynku pracy dotyczą całego obszaru Partnerstwa.
5.Zbieżność (spójność) celu ze strategiami wyższego rzędu (w tym przede wszystkim na poziomie regionalnym oraz dodatkowo na poziomie KSRR)	Cel wpisuje się w strategię województwa zachodniopomorskiego do roku 2030, m.in.: - zgodna z Celem I. OTWARTA SPOŁECZNOŚĆ. Świadomi mieszkańcy i zaangażowane społeczności - otwarte i przygotowane na wyzwania przyszłości, - zgodna z Celem II. DYNAMICZNA GOSPODARKA. Tu m.in. cele kierunkowe: rozwój potencjału gospodarczego województwa w oparciu o inteligentne specjalizacje, wzmocnienie gospodarki wykorzystującej naturalne potencjały regionu, - zgodna z Celem III. STRATEGICZNY SPRAWNY SAMORZĄD (Skuteczny samorząd–zintegrowany region, w tym np. Równość terytorialna w dostępie do wysokiej jakości usług publicznych) Zgodność ze Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030: Celem głównym Strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce.

Źródło: opracowanie Grupa Robocza/ZMP

3. Projekty[16]

3.1. Projekty strategiczne

W trakcie prac zostały wyodrębniono 2 projekty strategiczne: „NOWOCZESNY POWIAT" I „POJEZIERZE ATRAKCJI", które są zintegrowane, partnerskie, a ich realizacja przynosi istotną wartość dodaną w kontekście zrównoważonego rozwoju społeczno-ekonomicznego Partnerstwa oraz realną możliwość odwrócenia negatywnych tendencji rozwojowych. Wszystkie projekty strategiczne włączone do strategii stanowią pakiet (wiązkę) i w kolejnym etapie prac dla każdego z nich zostanie sporządzona wstępna analiza wykonalności. Szczegółowe informacje o projektach strategicznych (tzn. poszczególne fiszki projektowe) zostały przedstawione w tabelach nr 9 i 10.

Tabela 9. Projekt strategiczny nr 1 Nowoczesny Powiat

Tytuł projektu	**NOWOCZESNY POWIAT**
Lider projektu	STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU PARTNERSTWA POWIATU WAŁECKIEGO (nazwa robocza na dzień składania fiszki)
Partnerzy	1.Należy opisać wszystkich formalnych partnerów w projekcie z rozbiciem na parterów samorządowych oraz pozostałych (sektor pozarządowy, przedsiębiorcy albo publiczny inny niż partnerskie JST) oraz ich rolę w projekcie wraz z określeniem udziału finansowego, jeżeli będzie) a) Partnerzy CWD (powiat wałecki, Gmina Wałcz, Miasto Wałcz, Miasto i Gmina Człopa, Gmina i Miasto Mirosławiec, Miasto i Gmina Tuczno): - działania administracyjne i przygotowawcze w tym nawiązanie współpracy - zebranie informacji i danych oraz przygotowanie fiszek projektowych - przeprowadzenie konsultacji społecznych, włączenie Rad Gmin/Powiatu do udziału - wskazanie miejsc realizacji projektu - pozyskanie środków zewnętrznych - zabezpieczenie wkładu własnego b) instytucje podległe pod JST lub współpracujące (szkoły, instytucje) - współpraca przy tworzeniu koncepcji i następnie przygotowanie projektów - realizacja merytoryczna poszczególnych zadań inwestycyjnych i miękkich

[16] Szacunki w zakresie budżetu projektów oraz ich wskaźników będą podlegały weryfikacji na etapie analiz wykonalności oraz składania wniosków o dofinansowanie.

	- działania informacyjne - zebranie wspólnej oferty i promocja jej na zewnątrz - współfinansowanie projektu c) PWSZ w Wałczu - kształcenie nauczycieli (studia podyplomowe i kursy) w tym na rzecz edukacji 4.0 - kształcenie przedsiębiorców (studia podyplomowe i kursy) - kształcenie studentów - badania naukowe na rzecz i we współpracy z przedsiębiorcami - badania na rzecz OB. - wsparcie tworzenia inkubatorów - transfer wiedzy i technologii do biznesu - tworzenie warunków do rozwoju współpracy międzynarodowej - uruchomienie laboratoriów innowacji społecznych w synergii z Lokalnym Centrum Nauki „Metalowe Inspiracje" - włączenie PWSZ w Wałczu, samorządu, przedsiębiorców do krajowej sieci naukowej Polski Internet Optyczny – PIONIER - włączenie Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Wałczu oraz Partnerów w projekcie do platformy PIONIER-LAB Krajowa Platforma Integracji Infrastruktur Badawczych z Ekosystemami Innowacji - wsparcie internacjonalizacji w zakresie studiów, kursów, szkoleń realizowanych wraz z Partnerami projektu na rzecz osób podmiotów z zagranicy d) Powiatowy Urząd Pracy - aktywizacja zawodowa osób wchodzących na rynek pracy - współpraca z przedsiębiorstwami i szkołami oraz uczelnią w celu przygotowaniu pracowników gotowych do wejścia na rynek pracy e) Lokalne Centrum Nauki Metalowe Inspiracje: - działania promujące naukę wśród dzieci i młodzieży - rozbudowa Centrum o nowe pracowanie i ich wyposażenie - szersza współpraca ze szkołami z terenu powiatu w ramach edukacji 4.0 – zajęcia promujące naukę 2.Czy lider i partnerzy mają doświadczenie, zasoby rzeczowe oraz osobowe i organizacyjne do realizacji tego projektu. - Partnerzy instytucjonalni posiadają doświadczenie w realizacji podobnych przedsięwzięć, w tym przy realizacji KS w obecnej perspektywie 2014-2021 - Ponadto poszczególne JST indywidualnie pozyskały środki z różnych źródeł (UE, ministerstwa, instytucje), co świadczy o właściwym przygotowaniu kadr poszczególnych JST - W ramach współpracy JST planuje się utworzenia Stowarzyszenia Na Rzecz Partnerstwa, do którego będą oddelegowani pracownicy poszczególnych samorządów tworząc zespół projektowy, który przygotuje i następnie będzie nadzorował realizację projektów.

	3. Kto będzie zarządzał projektem, standardem wykonania i będzie odpowiedzialnym za wskaźniki produktu i rezultatu - Lider Projektu - STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU PARTNERSTWA POWIATU WAŁECKIEGO (nazwa robocza na dzień składania fiszki). Powołane stowarzyszenie będzie obsługiwało, zarządzało i nadzorowało realizację projektu. Będzie również informowało Partnerów o postępie realizacji.
Potrzeba realizacji projektu	Należy opisać i uzasadnić, jak projekt odpowiada na: a) deficyty i problemy Partnerstwa, - Niewykorzystany potencjał społeczno-gospodarczy Obszaru Partnerstwa - olbrzymie zaniedbania architektoniczne w obszarze edukacji, nowych technologii - deficyty infrastruktury (IOB, przestrzeń, promocja, Internet, infrastruktura drogowa, dostępność edukacji na każdym poziomie, sieci wod.-kan., uzbrojenie terenów inwestycyjnych itp.) - niewystarczająca lub niedoinwestowana możliwości nauki i kształcenia odpowiadającej na aktualne wyzwania rynku pracy - słabe wyniki egzaminów kończących naukę na poszczególnych etapach nauczania, - niski poziom nauczania, brak wykwalifikowanych kadr nauczycielskich - niski poziom wyposażenia szkół w innowacyjne pomoce dydaktyczne - wzrastająca liczba osób w wieku poprodukcyjnym - wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej, - mała liczba firm oferująca nowe technologie, innowacje, brak sektorów IT - mało zróżnicowany rynek pracy, - słabości instytucjonalna - niski poziom współpracy samorządów w celu niwelowania wspólnych problemów - słaby system transportu i komunikacji -niewystarczająca ilość połączeń pomiędzy miastami powiatu, brak zintegrowanego systemu transportu mieszkańców. - zły stan części ciągów drogowych gminnych i powiatowych - zbyt mała długość ścieżek pieszych i rowerowych do zakładów pracy - brak zaufania do organów publicznych czy brak podmiotów wspierających (IOB, centra społeczne), - problem demograficzny; młodzi ludzie nie widzą tu perspektyw w obszarze pracy oraz życia - słaby przepływ informacji wewnątrz partnerstwa; obszar mało nowoczesny. b) potencjały Partnerstwa 1. zasoby przyrodnicze i krajobrazowe, jakość i czystość środowiska naturalnego, które określane były jako znakomita baza do rozwoju istniejących i kreowania nowych produktów turystycznych. 2. Funkcjonowanie na terenie Partnerstwa – przedszkoli, szkół podstawowych, średnich oraz uczelni wyższej. Ponadto na terenie partnerstwa funkcjonuje Lokalne Centrum Nauki – dzięki tym instytucjom możliwy jest pełen rozwój edukacji wśród dzieci i młodzieży 3. Na terenie partnerstwa funkcjonuje dobrze rozwinięty przemysł metalowy, zatrudniający kilka tysięcy pracowników.

	4. Dość dobrze funkcjonuje lokalne agroturystyka z dość szeroką ofertą 5. Na terenie partnerstwa działa kilka jednostek wojskowych (Mirosławiec, Wałcz), które zatrudniają kilka tysięcy pracowników. 6. Położenie Wałcza (150 km Szczecin, Koszalin, Poznań, Bydgoszcz, Gorzów) stanowi potencjał do rozwoju gospodarczego. 7. Historia regionu w tym główna atrakcja - Wał Pomorski – możliwość rozwoju branży turystycznej opartej na umocnieniach i fortyfikacjach z okresu II W.Ś. 8. Rolnictwo – dobrze funkcjonujące na terenie powiatu z szeregiem innowacyjnych gospodarstw. 9. NGO – na terenie powiatu funkcjonuje kilkadziesiąt prężnie działających organizacji pozarządowych 10. doświadczona kadry partnerów w tym w realizacji przedsięwzięć tzw. miękkich i twardych. 11. Na terenie powiatu funkcjonuje Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa (PWSZ), kształcąca studentów na potrzeby regionu c) wyzwania i kierunki strategicznej interwencji określone w diagnozie. Inaczej rzecz ujmując jest to uzasadnienie dla przyjętej wyżej koncepcji projektu 1. Klimat do wzajemnej współpracy i integracji działań (wspólna promocja regionu, tworzenie ośrodków oferujących komplementarne usługi publiczne (specjalizacje ośrodków na terenie Partnerstwa), zintegrowanie zarządzania informacją i danymi społeczno – gospodarczymi na terenie Partnerstwa, zintegrowanie planowania przestrzennego obszaru Partnerstwa, wspólny program działań związany z negatywnym oddziaływaniem pandemii na procesy społeczno – gospodarcze) 2. Procesy demograficzne (systemowe dostosowywanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku i jej promocja na terenie i poza obszarem Partnerstwa, systemowe wspieranie rozwoju kapitału ludzkiego, wspólna oferta dla pracowników sektora wojskowego) 3. Walory przyrodniczo-krajobrazowe (mapowanie i waloryzacja obszarów turystyczno-przyrodniczych, rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury, stworzenie zintegrowanej oferty turystycznej dla całego Partnerstwa) 4. Dostępność mieszkańców i przedsiębiorców do wielu obszarów. Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna, infrastruktura drogowa i IT, transport zbiorowy) (wsparcie dla nowoczesnych form transportu publicznego łączącego jednostki z sąsiednimi miejscami koncentracji miejsc pracy oraz usług publicznych). Rozwój nowoczesnych technologii i infrastruktury IT. 5. Klimat dla przedsiębiorczych (wzmocnienie i promocja rynków lokalnych opartych na wykorzystaniu lokalnych zasobów i przewag konkurencyjnych, systemowe wsparcie przedsiębiorczości mieszkańców, wspieranie przedsięwzięć innowacyjnych, mapowanie i waloryzacja obszarów inwestycyjnych na terenie Partnerstwa). Rozbudowa stref ekonomicznych, budowa dróg i chodników do firm wzmacniających rolę przedsiębiorców na lokalnym rynku.

Odbiorcy projektu	Należy dokonać analizy docelowych grup odbiorców (tj. adresatów, beneficjentów końcowych) projektu. Z uwagi na kompleksowość działań planowanych w ramach projektu, odbiorcami jego będą: - mieszkańcy poszczególnych gmin w tym dzieci, młodzież, osoby dorosłe – korzystający z powstałej infrastruktury, urządzeń, sprzętu oraz działań wspomagających - osoby przybywające z zewnątrz – korzystający z powstałej infrastruktury, urządzeń, sprzętu, itp. - dzieci, młodzież osoby dorosłe korzystające z programów „miękkich" – głownie edukacyjnych - przedsiębiorcy korzystający z powstałej infrastruktury Beneficjenci: - Jednostki Samorządu Terytorialnego z terenu powiatu. - instytucje współpracujące - Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałcz
Koncepcja projektu	Opis idei, zakresu rzeczowego przedsięwzięcia (przewidywanych elementów składowych) wraz z odniesieniem do przewidywanego operatora w fazie wdrożeniowej. W wyniku diagnozy środowiska, JST wskazały na kilka obszarów „Nowoczesnego Powiatu" jako niezmiernie ważnych dla życia i funkcjonowania mieszkańców naszego powiatu. Realizacja tych zadań w ramach projektu pozwoli samorządom oraz mieszkańcom i podmiotom gospodarczym na zdecydowane polepszenie warunków życia i standardu funkcjonowania w naszym powiecie. Poniższe zadania w ramach projektu uzupełniają się i tworzą wspólną inicjatywę Nowoczesnego Powiatu. PROJEKT INWESTYCYJNY **WAŁECKA BAZA EDUKACJI I BIZNESU** 1. polepszenie w każdej gminie dostępności do terenów inwestycyjnych i infrastruktury na potrzeby przedsiębiorstw (uzbrojenie stref i podstref, drogi i chodniki do istniejących lub tworzonych, sieci wod.-kan., wymiana oświetlenia itp.) 2. Budowa szybkiego Internetu dla firm i administracji w każdej gminie w tym w porozumieniu z PWSZ (włączenie PWSZ w Wałczu, samorządów, przedsiębiorców do krajowej sieci naukowej Polski Internet Optyczny – PIONIER) 3. Utworzenie nowoczesnej bazy kształcenia zawodowego w tym utworzenie szkolnych pracowni technicznych w każdej gminie (wykaz szkół w załączniku nr 2) w celu wzmocnienia współpracy z pracodawcami i upowszechnienia kształcenia (przygotowanie do edukacji 4.0) 4. Modernizacja bazy 2 szkół zawodowych wraz z jej wyposażeniem i dostosowaniem do potrzeb lokalnego rynku pracy 5. Modernizacja obiektów Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Wałczu i dostosowanie do potrzeb lokalnego rynku pracy w tym na rzecz rozwoju inteligentnych specjalizacji. 6. Modernizacja budynku i otoczenia Lokalnego Centrum Nauki Metalowe Inspiracje oraz zakup nowych i doposażenie funkcjonujących pracowni. 7. Modernizacja szkół i dostosowanie ich do nowoczesnej edukacji zgodnej z oczekiwaniami rynku i wyzwaniami przyszłości (wykaz szkół w załączniku nr 2).

	8. Projekt badawcze oraz rozwój współpracy Uczelni z przedsiębiorcami na rzecz innowacji i inteligentnych specjalizacji w regionie. **WAŁECKIE CENTRUM INNOWACJI CYFROWYCH** 9. Transformacja cyfrowa Powiatu polegająca na wdrożeniu rozwiązań cyfrowych w instytucjach JST (e-administracja, e-edukacja i e-zdrowie). Utworzenie wraz z PWSZ oraz Partnerami biznesowymi - Centrum Innowacji Cyfrowych Projekt strategiczny pn. „Nowoczesny Powiat" obejmuje swoim zasięgiem wszystkie gminy wchodzące w skład Partnerstwa, które zadeklarowały chęć działania na rzecz wspólnego projektu polegającego na realizacji następujących mniejszych zadań: PROJEKTY MIĘKKIE realizowane na powstałej bazie projektów inwestycyjnych 1. wzmocnienie działań Północnej Izby Gospodarczej/ O Wałcz na rzecz przedsiębiorców z terenu powiatu. Stworzenie centrum pomocy dla biznesu (pożyczki, dotacje, staże, praktyki, szkolenia, zakupy, wspólna promocja, organizacja targów itp.) 2. Stworzenie systemowej współpracy PWSZ (koordynator) – szkoły średnie (partner)- szkoły podstawowe (partner) zakładającej wymianę doświadczeń, wspólne dokształcanie i rozwój. Tworzenie zespołów projektowych uwzględniających specjalizacje ośrodków (gmin) w ramach edukacji 4.0. 3. Kształcenie pracowników JST, instytucji oraz lokalnych form z zakresu cyberbezpieczeństwa – PWSZ w Wałczu 4. Prowadzenie szkoleń z zakresu nowych technologii w tym głownie IT dla pracowników JST, instytucji, przedsiębiorstw, NGO - PWSZ w Wałczu 5. Prowadzenie szkoleń językowych dla pracowników JST, przedsiębiorstw, instytucji, NGO 6. Edukacja 4.0 – zajęcia edukacyjne w 10 szkołach podstawowych oraz 2 szkołach średnich na bazie wyposażonych laboratoriów edukacji 4.0 - szkolenie nauczycieli z edukacji 4.0 – przygotowanie do prowadzenia zajęć - zajęcia pozalekcyjne dla uczniów z edukacji 4.0 7. Poprawa jakości i dostępność edukacji przedszkolnej na terenie gmin, co ułatwi pracownikom przedsiębiorstw wejście/utrzymanie na rynku pracy. 8. Poprawa jakości i dostępności kształcenia ogólnego w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych, co wpłynie na lepsze wyniki egzaminów końcowych i następnie wybór lepszej oferty edukacyjnej – realizacja działań edukacyjnych w każdej szkole podstawowej i ponadpodstawowej w Powiecie. 9. Poprawa jakości i dostępności kształcenia zawodowego w szkołach ponadpodstawowych, w tym dostosowanie do innowacyjnego rynku pracy i inteligentnych specjalizacji regionu. 10. Prowadzenie innowacyjnych zajęć edukacyjnych w Lokalnym Centrum Nauki 11. Kompleksowe wsparcie aktywizacyjne dla osób poszukujących pracy realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w tym przygotowanie pracowników/absolwentów do pracy w branżach inteligentnych specjalizacji regionu. <u>SZCZEGÓŁOWY WYKAZ ZADAŃ ZOSTAŁ WSKAZANY PRZEZ JST W ZAŁĄCZNIKACH NR 3a-3f DO NINIEJSZEJ</u> FISZKI Z jakich źródeł poszczególne komponenty projektu będą finansowane? EFRR EFS Interreg Via

	Inne środki UE i krajowe
Zgodność z celami	Należy odnieść się do konkretnych celów strategicznych, które realizuje opisywany projekt. - celem strategicznym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030: Efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągania zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiąganiu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym. - celami strategicznymi Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030: I cel strategiczny „Otwarta społeczność"; II cel strategiczny „Dynamiczna gospodarka", III cel strategiczny „Partnerski region"; IC cel strategiczny „Sprawny samorząd" - Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej (w trakcie konsultacji) - Cele nowej WPR zorientowane są na rentowność i dochody gospodarstw rolnych, bardziej skuteczną realizację polityki w zakresie ochrony środowiska i klimatu, a także na zrównoważony rozwój obszarów wiejskich. Przekrojowym celem jest wspieranie wiedzy, innowacji i cyfryzacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich - Umowa Partnerstwa Dla Realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce - Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 - Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030: Celem głównym Strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce
Okres realizacji	Należy opisać: 1. Przewidywany okres realizacji projektu (od 06.2022 do 12.2030) 2. Przewidywany okres jego eksploatacji – nie krótszy niż okres trwałości wynikający z dedykowanych programów
Terytorialny zasięg projektu	Należy umiejscowić projekt w przestrzeni partnerstwa, ze wskazaniem gmin na obszarze których będzie realizowany. Jaki dana gmina będzie miała udział w projekcie? Projekt realizowany na terenie 5 gmin Partnerskich tj. MiG Człopa, GiM Mirosławiec, MIG Tuczno, Gminy Wiejskiej Wałcz, Miasta Wałcz Oddziaływanie projektu przewidujemy na zdecydowanie większy obszar, co najmniej powiaty ościenne oraz duże aglomeracje wojewódzkie zlokalizowane w obrębie ok 150 km.
Komplementarność z innymi projektami	Należy wskazać komplementarność zarówno z projektami już zrealizowanymi, realizowanymi obecnie lub planowanymi do realizacji, ze szczególnym uwzględnieniem projektów realizowanych w ramach przygotowywanej strategii (strategicznych i uzupełniających) Wykaz projektów komplementarnych realizowanych w ramach Kontraktu Samorządowego w latach 2017-2023, które w sposób bezpośredni oraz pośredni wpływają na potrzebę kontynuacji bądź rozszerzenie zakresu projektu. Zdecydowana większość przedstawionych projektów będzie rozwijana i wzmacniana wnioskami wypracowanymi podczas realizacji poprzednich. W ramach KS zrealizowano następujące projekty: 1. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w mieście Wałcz 2. Rozbudowa infrastruktury technicznej istniejącej strefy ekonomicznej w Wałczu 3. Budowa ścieżki rowerowej w m. Tuczno w ciągu drogi wojewódzkiej nr 177 w granicy pasa drogowego. 4. Wymiana taboru miejskiego na niskoemisyjny (Wałcz) 5. Wymiana lamp oświetlenia miejskiego na energooszczędne (Wałcz)

	6. „Mama i tata do pracy wraca" – utworzenie żłobka w mieście Wałcz 7. Doskonalenie kompetencji kluczowych uczniów Szkoły Podstawowej w Człopie. 8. Doskonalenie kompetencji kluczowych uczniów Publicznego Gimnazjum im. Jana Pawła II w Człopie. 9. Cyfrowy Mirosł@wiec – nowoczesne nauczanie za pomocą TIK oraz eksperymentu w szkołach podstawowych i gimnazjach Gminy i Miasta Mirosławiec. 10. „Moje kompetencje – otwarte wrota do kariery" -podniesienie jakości i efektywności kształcenia w zakresie kompetencji kluczowych uczniów liceów ogólnokształcących w powiecie wałeckim. 11. Kompleksowe wsparcie szkół podstawowych i gimnazjum w gminie Tuczno w ramach Kontraktu Samorządowego. 12. Wsparcie uczniów i nauczycieli Gimnazjum im. ks. Jana Twardowskiego w Chwiramie w ramach Kontraktu Samorządowego 13. Wsparcie uczniów i nauczycieli w SP w Strącznie w ramach Kontraktu Samorządowego Podniesienie jakości pracy Gimnazjum Nr 2 w Wałczu poprzez doradztwo edukacyjno-zawodowe, wyposażenie pracowni chemicznej i naukę programowania. 14. Myślę, tworzę, działam – świadomy młody Europejczyk 15. Po nitce do kłębka – rozwój kształcenia podstawowego z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych w Szkole Podstawowej Nr 4 w Wałczu 16. Dotknąć, poznać, zrozumieć – podniesienie jakości nauczania poprzez wykorzystanie metody eksperymentu oraz z technologii TIK W Zespole Szkół Miejskich Nr 1 w Wałczu. 17. Wiedza oparta na praktyce - modernizacja kształcenia zawodowego w powiecie wałeckim 18. Nowoczesna szkoła – przebudowa wraz z wyposażeniem Szkoły Podstawowej w Mirosławcu z dostosowaniem dla osób niepełnosprawnych 19. Dostosowanie istniejącej infrastruktury sanitarnej dla osób niepełnosprawnych wraz z niezbędnym wyposażeniem w Zespole Szkół im. Wedlów-Tuczyńskich w Tucznie. 20. Lokalne Centrum Nauki „Metalowe Inspiracje" w Wałczu 21. Modernizacja obiektów ZS nr 3 w Wałczu i dostosowanie bazy szkoleniowej do potrzeb lokalnego rynku pracy Ponadto samorządy realizowały projekty, które komplementarne są z obecną fiszką: 1. RPO WZ - Modernizacja sieci wodociągowej w mieście i gminie Człopa – etap I budowa i modernizacja SUW wraz z wodociągiem 2020 2. PROW - Przebudowa ulicy Rynkowej, Targowej i Kopernika w Człopie wraz z infrastrukturą towarzyszącą 2018 3. PROW - Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Trzebin i Dzwonowo, gm. Człopa. 4. RPO WZ - Rozbudowa strefy inwestycyjnej w Tucznie 5. RPO WZ - Rozbudowa infrastruktury technicznej istniejącej strefy ekonomicznej w Wałczu
Produkty projektu i ich wskaźniki	Należy wpisać produkty projektu wraz ze wskaźnikami. 1. Liczba km sieci Internetowej – 215 km 2. Liczba km dróg dojazdowych do stref /podstref ekonomicznych – 76 km 3. Liczba km kanalizacji sanitarnej do stref/podstref – 50 km

	4. Liczba km sieci wodociągowej do stref/podstref - 44 km 5. Liczba hektarów terenów inwestycyjnych do uzbrojenia – 68,15 ha 6. Liczba szkół publicznych objętych wsparciem - 23 EFS 1. Liczba osób w wieku 18-29 lat objętych wsparciem – co najmniej 1000 osób 3. Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej – co najmniej 1000 4. Liczba uczniów szkół podstawowych i średnich objętych wsparciem 10.000 6. Liczba uczniów uczestniczących w stażach uczniowskich 1000 osób 7. Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – co najmniej 100 osób 8. Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem - 23
Rezultaty bezpośrednie projektu i ich wskaźniki	Kto będzie beneficjentem bezpośrednim a kto docelowym? B. bezpośredni; - JST z partnerstwa - szkoły na terenie partnerstwa - uczelnia - PWSZ - przedsiębiorcy na terenie partnerstwa korzystający z realizowanego projektu (np. drogi, chodniki, IT, transport) Docelowymi odbiorcami będą głownie: - mieszkańcy powiatu - uczniowie szkół, studenci - nauczyciele - osoby z niepełnosprawnościami - pracodawcy i pracownicy Spodziewane korzyści dla obszaru partnerstwa. Stworzenie spójnego systemu oddziaływującego na wszystkich Partnerów, wspólne działania, promocja, stworzenie wspólnego produktu. Realizacja projektu „Innowacyjny Powiat" sprawi, że mieszkańcy będą mieli ułatwiony dostęp do instytucji, nauki, pracy, co zdecydowanie wpłynie na rozwój poszczególnych gmin jak też chęć mieszkańców do osiedlania i mieszkania na obszarze partnerstwa. „Innowacyjny Powiat" to szansa na rozwój gmin, rozwój firm, to także nowe miejsca pracy, atrakcyjna i dostępna edukacja na każdym poziomie. Kluczowe korzyści dla mieszkańców oraz korzyści dla budżetu JST z realizacji projektu. -polepszenie i innowacyjne rozwiązania w infrastrukturze instytucji i podmiotów zlokalizowanych na terenie powiatu wałeckiego - zwiększenie liczby miejsc pracy - zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności firm i instytucji - podniesienie kwalifikacji i kompetencji uczniów, nauczycieli, pracowników i mieszkańców - wzrost świadomości, kompetencji i kwalifikacji mieszkańców w wielu obszarach - większe wpływy podatków

	Rezultaty 1. Użytkownicy nowych i zmodernizowanych publicznych usług, produktów i procesów w tym cyfrowych 2. Roczna liczba użytkowników nowo wybudowanej, przebudowanej, rozbudowanej lub zmodernizowanej infrastruktury stref/podstref ekonomicznych 3. Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki nad dziećmi 4. Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek oświatowych EFS 1. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu 2. Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu 3. Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu 4. Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu 5. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących doposażenie/ wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych 6. Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w postaci staży uczniowskich, uczestniczących w kształceniu lub pracujących 6 miesięcy od ukończenia nauki

Źródło: Opracowanie Grupa Robocza/ZMP

Tabela 10. Projekt strategiczny nr 2 Pojezierze Atrakcji

Tytuł projektu	**POJEZIERZE ATRAKCJI**
Lider projektu	STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU PARTNERSTWA POWIATU WAŁECKIEGO (nazwa robocza na dzień składania fiszki)
Partnerzy	1.Należy opisać wszystkich formalnych partnerów w projekcie z rozbiciem na parterów samorządowych oraz pozostałych (sektor pozarządowy, przedsiębiorcy albo publiczny inny niż partnerskie JST) oraz ich rolę w projekcie wraz z określeniem udziału finansowego, jeżeli będzie) a) Partnerzy CWD (Powiat wałecki, Gmina Wałcz, Miasto Wałcz, Miasto i Gmina Człopa, Gmina i Miasto Mirosławiec, Miasto i Gmina Tuczno): - działania administracyjne i przygotowawcze w tym nawiązanie współpracy - zebranie informacji i danych oraz przygotowanie fiszek projektowych - przeprowadzenie konsultacji społecznych, włączenie Rad Gmin/Powiatu do udziału - wskazanie miejsc realizacji projektu - pozyskanie środków zewnętrznych - zabezpieczenie wkładu własnego b) instytucje podległe pod JST lub współpracujące (MOSiR, szkoły, LCN, PWSZ, instytucje) - współpraca przy tworzeniu koncepcji i następnie przygotowanie projektów

	- realizacja merytoryczna poszczególnych zadań inwestycyjnych i miękkich (w tym zajęcia edukacyjne, podnoszące kwalifikacje) - działania informacyjne - zebranie wspólnej oferty i promocja jej na zewnątrz - współfinansowanie projektu c) Partner - PWSZ w Wałczu - kształcenie nauczycieli (studia podyplomowe i kursy) - kształcenie przedsiębiorców (studia podyplomowe i kursy) - kształcenie studentów d) organizacje turystyczne z powiatu - merytoryczna pomoc w przygotowaniu wniosku - działania informacyjne - zebranie wspólnej oferty i promocja jej na zewnątrz - edukacja lokalna e) Nadleśnictwa zlokalizowane na terenie powiatu – wskazanie miejsc i szlaków, partycypacja w części kosztów 2.Czy lider i partnerzy mają doświadczenie, zasoby rzeczowe oraz osobowe i organizacyjne do realizacji tego projektu. - Partnerzy instytucjonalni posiadają doświadczenie w realizacji podobnych przedsięwzięć, w tym przy realizacji KS w obecnej perspektywie 2014-2021 - Ponadto poszczególne JST indywidualnie pozyskały środki z różnych źródeł (UE, ministerstwa, instytucje), co świadczy o właściwym przygotowaniu kadr poszczególnych JST - W ramach współpracy JST planuje się utworzenia Stowarzyszenia Na Rzecz Partnerstwa, do którego będą oddelegowani pracownicy poszczególnych samorządów tworząc zespół projektowy, który przygotuje i następnie będzie nadzorował realizację projektów. 3. Kto będzie zarządzał projektem, standardem wykonania i będzie odpowiedzialnym za wskaźniki produktu i rezultatu - Lider Projektu – „Stowarzyszenie na rzecz rozwoju partnerstwa powiatu wałeckiego” (nazwa robocza na dzień składania fiszki). Powołane stowarzyszenie będzie obsługiwało, zarządzało i nadzorowało realizację projektu. Będzie również informowało Partnerów o postępie realizacji.
Potrzeba realizacji projektu	Należy opisać i uzasadnić, jak projekt odpowiada na: a) deficyty i problemy Partnerstwa, - niewykorzystany potencjał społeczno-gospodarczy Obszaru Partnerstwa - deficyty infrastruktury (IOB, przestrzeń, promocja, Internet, infrastruktura turystyczna, infrastruktura drogowa) - niewystarczająca oferta turystyczna oraz niewykorzystanie jej potencjału - wieloletnie zaniedbania i brak inwestycji w branżę PCW - brak zintegrowanej oferty PCW

	- niewystarczająca lub niedoinwestowana możliwości nauki i kształcenia odpowiadającej na aktualne wyzwania rynku pracy - słabe wyniki egzaminów kończących naukę na poszczególnych etapach nauczania, - niski poziom nauczania, brak wykwalifikowanych kadr nauczycielskich - niski poziom wyposażenia szkół w innowacyjne pomoce dydaktyczne - wzrastająca liczba osób w wieku poprodukcyjnym - wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej, - mała liczba firm oferująca nowe technologie, innowacje, brak sektorów IT - mało zróżnicowany rynek pracy, - słabości instytucjonalna - brak systemu opieki nad dziećmi z rodzin dysfunkcyjnych (min. brak rodzinnych domów dziecka) - niski poziom współpracy samorządów w celu niwelowania wspólnych problemów - instytucje publiczne nie są przystosowane do obsługi osób niepełnosprawnych – brak wind, w miastach brakuje szerokich chodników i miejsc bez barier oraz innych ułatwień w poruszaniu i komunikacji - problem z dostępnością różnego rodzaju usług np. w obszarze zdrowia, pomocy osobom starszym; brak wspólnej aplikacji promującej oferty powiatu (turystyczne, edukacyjne, zdrowotne itd.); brak aktualnych informacji na portalach informacyjnych, - słaby system transportu i komunikacji -niewystarczająca ilość połączeń pomiędzy miastami powiatu, brak zintegrowanego systemu transportu mieszkańców. - zły stan części ciągów drogowych gminnych i powiatowych - zbyt mała długość ścieżek pieszych i rowerowych do zakładów pracy - brak zaufania do organów publicznych czy brak podmiotów wspierających (IOB, centra społeczne), - problem demograficzny; młodzi ludzie nie widzą tu perspektyw w obszarze pracy oraz życia - słaby przepływ informacji wewnątrz partnerstwa; obszar mało nowoczesny. b) potencjały Partnerstwa 1. zasoby przyrodnicze i krajobrazowe, jakość i czystość środowiska naturalnego, które określane były jako znakomita baza do rozwoju istniejących i kreowania nowych produktów turystycznych. 2. Funkcjonowanie na terenie Partnerstwa – przedszkoli, szkół podstawowych, średnich oraz uczelni wyższej. Ponadto na terenie partnerstwa funkcjonuje Lokalne Centrum Nauki – dzięki tym instytucjom możliwy jest pełen rozwój edukacji wśród dzieci i młodzieży 3. Na terenie partnerstwa funkcjonuje dobrze rozwinięty przemysł metalowy, zatrudniający kilka tysięcy pracowników, którzy w wolnym czasie pragną aktywnie spędzić czas 4. Dość dobrze funkcjonuje lokalna agroturystyka z dość szeroką ofertą, choć jest jej zdecydowanie za mało 5. Na terenie partnerstwa działa kilka jednostek wojskowych (Mirosławiec, Wałcz), które zatrudniają kilka tysięcy pracowników – potencjalnych użytkowników naszych projektów

	6. Położenie Wałcza (150 km Szczecin, Koszalin, Poznań, Bydgoszcz, Gorzów) stanowi doskonałą lokalizację do zachęcenia mieszkańców tych regionów do skorzystania z ofert partnerstwa 7. Historia regionu w tym główna atrakcja - Wał Pomorski – możliwość rozwoju branży turystycznej opartej na umocnieniach i fortyfikacjach z okresu II W.Ś. 8. Rolnictwo – dobrze funkcjonujące na terenie powiatu z szeregiem innowacyjnych gospodarstw. 9. NGO – na terenie powiatu funkcjonuje kilkadziesiąt prężnie działających organizacji pozarządowych 10. doświadczona kadry partnerów w tym w realizacji przedsięwzięć tzw. miękkich i twardych. c) wyzwania i kierunki strategicznej interwencji określone w diagnozie. Inaczej rzecz ujmując jest to uzasadnienie dla przyjętej wyżej koncepcji projektu 1. Klimat do wzajemnej współpracy i integracji działań (wspólna promocja regionu, tworzenie ośrodków oferujących komplementarne usługi publiczne (specjalizacje ośrodków na terenie Partnerstwa), zintegrowanie zarządzania informacją i danymi społeczno – gospodarczymi na terenie Partnerstwa, zintegrowanie planowania przestrzennego obszaru Partnerstwa, wspólny program działań związany z negatywnym oddziaływaniem pandemii na procesy społeczno – gospodarcze) 2. Procesy demograficzne (systemowe dostosowywanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku i jej promocja na terenie i poza obszarem Partnerstwa, systemowe wspieranie rozwoju kapitału ludzkiego, wspólna oferta dla pracowników sektora wojskowego) 3. Walory przyrodniczo-krajobrazowe (mapowanie i waloryzacja obszarów turystyczno-przyrodniczych, rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury, stworzenie zintegrowanej oferty turystycznej dla całego Partnerstwa) 4. Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna, infrastruktura drogowa i IT, transport zbiorowy) (wsparcie dla nowoczesnych form transportu publicznego łączącego jednostki z sąsiednimi miejscami koncentracji miejsc pracy oraz usług publicznych, rozwój nowoczesnych technologii i infrastruktury IT, poprawa mobilności mieszkańców) 5. Klimat dla przedsiębiorczych (wzmocnienie i promocja rynków lokalnych opartych na wykorzystaniu lokalnych zasobów i przewag konkurencyjnych, systemowe wsparcie przedsiębiorczości mieszkańców, wspieranie przedsięwzięć innowacyjnych, mapowanie i waloryzacja obszarów inwestycyjnych na terenie Partnerstwa)
Odbiorcy projektu	Należy dokonać analizy docelowych grup odbiorców (tj. adresatów, beneficjentów końcowych) projektu. Z uwagi na kompleksowość działań planowanych w ramach projektu, odbiorcami jego będą: - mieszkańcy poszczególnych gmin w tym dzieci, młodzież, osoby dorosłe – korzystający z powstałej infrastruktury turystycznej - osoby przybywające z zewnątrz (turyści jedno i wielodniowi) – korzystający z powstałej infrastruktury, urządzeń, sprzętu, itp.

	- dzieci, młodzież osoby dorosłe korzystające z programów „miękkich" – głownie edukacyjnych - przedsiębiorcy PCW i pokrewnych korzystający z powstałej infrastruktury Beneficjentami projektu będą głownie samorządy oraz nadleśnictwa – właściciele terenów
Koncepcja projektu	Opis idei, zakresu rzeczowego przedsięwzięcia (przewidywanych elementów składowych) wraz z odniesieniem do przewidywanego operatora w fazie wdrożeniowej. Do najważniejszych zadań JST wskazały: 1. Działania inwestycyjne polegają na utworzeniu sieci szlaków pieszo-rowerowych, dróg pieszo rowerowych oraz szlaków kajakowych łączących najważniejsze atrakcje zlokalizowane na terenie poszczególnych gmin. W ramach projektu priorytetowego przewidziano budowę dróg pieszo-rowerowych o różnej nawierzchni wokół jeziora Bytyń Wielki oraz wykonanie dróg i szlaków łączących poszczególne obszary poszczególnych gmin ze ścieżkami wokół jeziora Bytyń Wielki. Poszczególne gminne szlaki, drogi rowerowe i piesze łączyć się będą z centralnym punktem jakim jest j. Bytyń Wielki i głównego zagospodarowania tego jeziora. Tym samym dzięki połączeniu szlaków pieszo –rowerowych uzyskamy możliwość komunikacji wszystkich gmin powiatu wałeckiego powstałymi szlakami i drogami pieszo-rowerowymi. Trasy pieszo-rowerowe przebiegać będą w atrakcyjnych miejscach naszego powiatu (Drawieński Park Narodowy, ostoje flory i fauny, miejsca historii związane z fortyfikacjami Wału Pomorskiego czy też bazy agroturystycznej) - tworząc Pojezierze Atrakcji. 2. Zaplanowano budowę kilkudziesięciu miejsc wodowania kajaków (stanic) na lokalnych rzekach i jeziorach oraz ustawienia w tych miejscach wiat przystankowych/ (rzeka Piława, Dobrzyca, Cieszynka, j. Bytyń Wielki, j. Raduń). Planuje się budowę pomostów i kładek nad rzekami, dzięki którym możliwe będzie bezpieczne wsiadanie i wysiadanie z kajaków i łodzi. Budowę dróg dojazdowych do miejsc wodowania oraz dojazdowych do lokalnych kąpielisk. Budowę punktów widokowych w gminie Tuczno oraz zagospodarowanie półwyspu Strączno. 3. Utworzenie aplikacji mobilnej zawierającej bazę danych o atrakcjach w poszczególnych gminach, miejscach w których turysta może aktywnie spędzić czas lub wypocząć. Aplikacja pozwoli na zebranie pełnej wiedzy o szlakach turystycznych i jej infrastrukturze, miejscach noclegowych, bazie żywieniowej, atrakcjach, lokalnych produktach, ofercie edukacyjnej, kulturalnej, zdrowotnej itp. projekty miękkie EFS 1. Planuje się prowadzenie zajęć edukacyjnych w każdej szkole (zajęcia pozalekcyjne) na których nauczyciele omawiać będą oraz pokazywać najważniejsze atrakcje zlokalizowane w naszym powiecie. W ramach zadania planuje się również przygotowanie i przeszkolenia nauczycieli/przewodników do prowadzenia zajęć z dziećmi. 2. Opracowanie strategii rozwoju turystyki dla obszaru powiatu. 3. Opracowanie i wdrożenie sieciowego produktu turystycznego dla obszaru powiatu. 3.Planuje się organizację corocznych targów atrakcji podczas których promowane będą przedsiębiorstwa oraz oferta PCW. Podczas targów swoją ofertę zaprezentują lokalne

	firmy, organizacje, instytucje. Ponadto możliwa będzie promocja lokalnych wyrobów, rzemiosła, kulinariów itp. 4. Utworzenie wspólnego biura CIT (Wałecki System/Baza Informacji Turystycznej) dla powiatu, które nadzorować będzie i zbierać oferty, przygotowywać będzie kalendarz imprez i wydarzeń, odpowiadać będzie za koordynację i współpracę JST i przedsiębiorstw branży PCW oraz promocję obszaru i sieciowego produktu turystycznego. SZCZEGÓŁOWY WYKAZ ZADAŃ ZOSTAŁ WSKAZANY PRZEZ JST W ZAŁĄCZNIKACH Nr 4a-4f DO NINIEJSZEJ FISZKI Z jakich źródeł poszczególne komponenty projektu będą finansowane? EFRR EFS Interreg VIa inne środki krajowe i zagraniczne
Zgodność z celami	Należy odnieść się do konkretnych celów strategicznych, które realizuje opisywany projekt. - celem strategicznym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030: Efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągania zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiąganiu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym. - celami strategicznymi Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030: I cel strategiczny „Otwarta społeczność"; II cel strategiczny „Dynamiczna gospodarka", III cel strategiczny „Partnerski region"; IC cel strategiczny „Sprawny samorząd" - Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej (w trakcie konsultacji) - Cele nowej WPR zorientowane są na rentowność i dochody gospodarstw rolnych, bardziej skuteczną realizację polityki w zakresie ochrony środowiska i klimatu, a także na zrównoważony rozwój obszarów wiejskich. Przekrojowym celem jest wspieranie wiedzy, innowacji i cyfryzacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich - Umowa Partnerstwa Dla Realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce - Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 - Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030: Celem głównym Strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce
Okres realizacji	Należy opisać: 1. Przewidywany okres realizacji projektu (od 06.2022 do 12.2030) 2. Przewidywany okres jego eksploatacji (funkcjonowania) nie krótszy niż okres trwałości wynikający z dedykowanych programów
Terytorialny zasięg projektu	Należy umiejscowić projekt w przestrzeni partnerstwa, ze wskazaniem gmin na obszarze których będzie realizowany. Jaki dana gmina będzie miała udział w projekcie? Projekt realizowany na terenie 5 gmin Partnerskich tj. MiG Człopa, GiM Mirosławiec, MIG Tuczno, Gminy Wiejskiej Wałcz, Miasta Wałcz Oddziaływanie projektu przewidujemy na zdecydowanie większy obszar, co najmniej powiaty ościenne oraz duże aglomeracje wojewódzkie zlokalizowane w obrębie ok 150 km. Ponadto oferta skierowana będzie do innych osób przyjezdnych z różnych regionów kraju i zagranicy.

Komplementarność z innymi projektami	Należy wskazać komplementarność zarówno z projektami już zrealizowanymi lub realizowanymi obecnie. Wykaz projektów komplementarnych realizowanych w ramach Kontraktu Samorządowego w latach 2017-2023, które w sposób bezpośredni oraz pośredni wpływają na potrzebę kontynuacji bądź rozszerzenie zakresu projektu. Zdecydowana większość przedstawionych projektów będzie rozwijana i wzmacniana wnioskami wypracowanymi podczas realizacji poprzednich. Realizacja projektów w ramach KS oraz pozostałych źródeł bezpośrednio i pośrednio wiąże się z naszym projektem. W ramach KS zrealizowano następujące projekty: 1. Budowa ścieżki rowerowej w m. Tuczno w ciągu drogi wojewódzkiej nr 177 w granicy pasa drogowego. 2. Wymiana taboru miejskiego na niskoemisyjny (Wałcz) 3. Wymiana lamp oświetlenia miejskiego na energooszczędne (Wałcz) 4. „Mama i tata do pracy wraca" – utworzenie żłobka w mieście Wałcz 5. „Moje kompetencje – otwarte wrota do kariery" -podniesienie jakości i efektywności kształcenia w zakresie kompetencji kluczowych uczniów liceów ogólnokształcących w powiecie wałeckim. 6. Kompleksowe wsparcie szkół podstawowych i gimnazjum w gminie Tuczno w ramach Kontraktu Samorządowego. 7. Wsparcie uczniów i nauczycieli Gimnazjum im. ks. Jana Twardowskiego w Chwiramie w ramach Kontraktu Samorządowego 8. Wsparcie uczniów i nauczycieli w SP w Strącznie w ramach Kontraktu Samorządowego 9. Myślę, tworzę, działam – świadomy młody Europejczyk 10. Dotknąć, poznać, zrozumieć – podniesienie jakości nauczania poprzez wykorzystanie metody eksperymentu oraz z technologii TIK W Zespole Szkół Miejskich Nr 1 w Wałczu. 11. Wiedza oparta na praktyce - modernizacja kształcenia zawodowego w powiecie wałeckim 12. Lokalne Centrum Nauki „Metalowe Inspiracje" w Wałczu 13. Modernizacja obiektów ZS nr 3 w Wałczu i dostosowanie bazy szkoleniowej do potrzeb lokalnego rynku pracy Część ww. projektów bezpośrednio dotyczyła poprawy oferty turystycznej miejscowości naszego powiatu, a zdecydowana większość w sposób pośredni (np. edukacja na różnym poziomie). Projektami bezpośrednio komplementarnymi były projekty budowy ścieżki rowerowej w Tucznie, wymiana taboru czy oświetlenia w Wałczu oraz budowa Lokalnego Centrum Nauki jako nowego miejsca spędzenia czasu wolnego. Ponadto w poszczególnych gminach zrealizowano: 1. PROW - Budowa pomostu rekreacyjnego w obszarze jeziora Trzebin wraz z zagospodarowaniem nabrzeża (2015) – gm. Tuczno 2. PROW - Bezpiecznie nad jezioro – budowa ścieżek pieszo-rowerowych do miejscowości Trzebin i Dzwonowo – gm. Tuczno 3. PORiM Poprawa infrastruktury turystycznej w Gminie Tuczno poprzez remont plaży miejskiej w Tucznie 4. RPO WZ - Turystyczne zagospodarowanie nabrzeża jeziora Raduń, 5. RPO WZ - Zwiększenie atrakcyjności turystycznej jeziora Raduń oraz poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez budowę sieci ścieżek rowerowych w mieście

	Wałcz 6. PROW - „Rozbudowa placu zabaw przy ul. Polnej w Mirosławcu” 7. PROW - Zagospodarowanie plaży nad jez. Kosiakowo w ramach projektu „Papieski szlak kajakowy Drawy i Korytnicy szansa na rozwój regionu Niezmiernie ważnymi projektami w zakresie poprawy infrastruktury były projekty „drogowe” Działanie 5.4 Budowa i przebudowa dróg powiatowych. Z uwagi na brak środków w ramach RPO WZP, samorządy ubiegają się o realizację wskazanych działań ze środków rządowych oraz dostępnych środków UE w ramach ogłaszanych konkursów. Ponadto JST zabiegają o środki z Funduszu Dróg Samorządowych na realizację zadań drogowych polepszających lokalną infrastrukturę.
Produkty projektu i ich wskaźniki	Należy wpisać produkty projektu wraz ze wskaźnikami. Do najważniejszych produktów wskazujemy: - liczba km ścieżek pieszo -rowerowych asfaltowe - 333 km - liczba km ścieżek pieszo -rowerowych szutrowe - 76 km - liczba km oznakowanych dróg leśnych - 235,41 km - Liczba wiat przystankowych - 71 szt. - Liczba pomostów i kładek- 35 szt. - liczba km dróg dojazdowych - 21,05 km - Liczba urządzeń rekreacyjnych - 5 szt. (miejsc) - liczba kompleksowych inwestycji turystycznych – co najmniej 3 EFS - liczba szkoleń dla branży PCW– co najmniej 10 - szkolenie co najmniej 50 nauczycieli/przewodników - zaangażowanie co najmniej 15 szkół do prowadzenia zajęć - liczba uczestników zajęć szkolnych – 600 osób - organizacja co najmniej 10 wydarzeń promujących projekt - organizacja targów turystycznych – 1 wydarzenie w roku x 7 lat = 7 wydarzeń
Rezultaty bezpośrednie projektu i ich wskaźniki	Kto będzie beneficjentem bezpośrednim a kto docelowym? B. bezpośredni; - JST partnerstwa - szkoły na terenie Partnerstwa - uczelnia – PWSZ w Wałczu - przedsiębiorcy PCW na terenie partnerstwa korzystający z realizowanego projektu Docelowymi odbiorcami będą głownie: - mieszkańcy powiatu - mieszkańcy województwa - turyści jedno i wielodniowi z różnych stron kraju i zagranicy - pracodawcy PCW Spodziewane korzyści dla obszaru partnerstwa.

	Stworzenie spójnego systemu oddziaływującego na wszystkich Partnerów, wspólne działania, promocja, stworzenie wspólnego produktu. Realizacja projektu w obszarze turystyki zdecydowanie wpłynie na rozwój poszczególnych gmin, zwiększenie ich atrakcyjności dla samych mieszkańców jak też osób z zewnątrz. Realizacja projektu to szansa na ich rozwój, rozwój firm, to także nowe miejsca pracy w branży PCW i branż pokrewnych. Kluczowe korzyści dla mieszkańców oraz korzyści dla budżetu JST z realizacji projektu. -polepszenie infrastruktury turystycznej - zwiększenie liczby miejsc pracy - zwiększenie konkurencyjności regionu (wskaźnik oddziaływania np. liczba firm) - podniesienie kompetencji mieszkańców - wzrost świadomości mieszkańców - większe wpływy podatków Wskaźnik rezultatu Liczba osób odwiedzających obiekty turystyczne objęte wsparciem – 30.000 osób

Źródło: Opracowanie Grupa Robocza/ZMP

3.2. Projekty uzupełniające

W trakcie konsultacji z interesariuszami, Grupą Roboczą oraz Radą Partnerstwa wybrzmiała potrzeba realizacji projektów, które nie zostały lub z uwagi na kryteria CWD nie mogły zostać uznane za strategiczne, ale są bardzo ważne z punktu widzenia potrzeb mieszkańców poszczególnych gmin partnerskich i będą z różnych źródeł finansowania[17]. Projekty te będąc projektami uzupełniającymi dołączono do niniejszego dokumentu.

1. PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY NR 1 „POWIAT BEZ BARIER”
   - ✓ dostępność architektoniczna, cyfrowa, komunikacyjna, edukacyjna, społeczna w budynkach użyteczności publicznej i przestrzeni publicznej na terenie powiatu i w budynkach należących do Starostwa Powiatowego w Wałczu, (szczegółowy opis w załączniku nr 5a),
   - ✓ dostępność architektoniczna, cyfrowa, informacyjno-komunikacyjna w budynkach użyteczności publicznej i przestrzeni publicznej w Gminie Miejskiej Wałcz (szczegółowy opis w załączniku nr 5b),

[17] W tym w ramach instrumentu ZIT

- ✓ dostępność architektoniczna, cyfrowa, informacyjno-komunikacyjna w budynkach użyteczności publicznej i przestrzeni publicznej w Gminie Wałcz (szczegółowy opis w załączniku nr 5c),
- ✓ dostępność architektoniczna, cyfrowa, informacyjno-komunikacyjna w budynkach użyteczności publicznej i przestrzeni publicznej w Mieście i Gminie Człopa (szczegółowy opis w załączniku nr 5d),
- ✓ dostępność architektoniczna, cyfrowa, informacyjno-komunikacyjna w budynkach użyteczności publicznej i przestrzeni publicznej w Gminie i Mieście Mirosławiec (szczegółowy opis w załączniku nr 5e),
- ✓ dostępność w budynkach użyteczności publicznej i przestrzeni publicznej w Gminie i Mieście Tuczno (szczegółowy opis w załączniku nr 5f)

2. PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY NR 2 „OSZCZĘDNY POWIAT – SYTEMOWE ZARZĄDZANIE KOSZTAMI ENERGII”
   - ✓ Utworzenie inteligentnego systemu transportu na żądanie w tym zakup taboru zeroemisyjnego, wymiana oświetlenia na energooszczędnego, termomodernizacje, instalacje fotowoltaiczne, autobusy elektryczne, stacja ładowania na obszarze Parnerstwa (szczegółowy opis w załączniku nr 6)
3. PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY NR 3 „MODERNIZACJA I ROZBUDOWA INFRASTRUKTY DROGOWEJ”
   - ✓ Inwestycje drogowe i pieszo-rowerowe poprawiające bezpieczeństwo i jakość życia mieszkańców na terenie Partnerstwa (szczegółowy opis w załączniku nr 7)
4. PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY NR 4 „ROZWÓJ SIECI WOD-KAN NA TERENIE POWIATU”
   - ✓ Rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej na obszarze Partnerstwa (szczegółowy opis w załączniku nr 8)
5. PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY NR 5 „AKTYWNY POWIAT PO GODZINACH”
   - ✓ przekształcenie MOSIR na Centrum Sportów Wodnych w mieście Wałcz, budowa sali wystawowej oraz sali kinowej w Mirosławcu (szczegółowy opis w załączniku nr 9)

Zaprezentowane powyżej **projekty strategiczne oraz uzupełniające** wpisują się w dokumenty strategiczne Partnerów, z których wprost wybrzmiewają wspólne cele i zadania wymagające szeroko pojętej współpracy. Partnerstwo jest trwałą instytucjonalnie organizacją, która realizowała wspólne przedsięwzięcia w ramach kontraktu samorządowego, więc nie dziwi fakt, iż w dokumentach strategicznych możemy znaleźć **zapisy odnoszące się do współpracy między jednostkami samorządu terytorialnego**. Syntetyzuje je tabela 11.

Tabela 11. Współpraca z innymi JST – wyciąg z dokumentów strategicznych Partnerów

Nazwa Partnera	Cele/zadania odnoszące się do współpracy
Gmina Tuczno	**1.** Nawiązanie współpracy z sąsiednimi gminami w zakresie skoordynowania planów rozwoju społeczno-gospodarczego w ramach celu „Tworzenie warunków na rzecz kompatybilności wszystkich zamierzeń gospodarczych i społecznych z warunkami określonymi przestrzenią gminy”. 2. Wspieranie działań organizacji pozarządowych oraz służb ponadgminnych realizujących zadania w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego w ramach celu Podejmowanie działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie gminy Tuczno.
Gmina i Miasto Mirosławiec	Aktywne uczestniczenie w ponadgminnych i ponadwojewódzkich inicjatywach mających promować skonsolidowane atrakcje turystyczne w ramach celu strategicznego Wypoczywaj w Mirosławcu
Miasto i Gmina Człopa	1. Współpraca Gminy Człopa z podmiotami gospodarczymi, społecznymi i samorządowymi także spoza obszaru gminy i powiatu. 2. Współpraca międzynarodowa oraz zrzeszanie z innymi samorządami w kraju i za granicą. Zadania - Promocja i współpraca z innymi jednostkami z terenu powiatu wałeckiego dla podkreślania i promowania ważnych regionalnie obiektów. - Współpraca z innymi jst (także Powiatem) w zakresie promocji regionu poprzez podkreślanie zasobów kultury, turystyki i rekreacji i ich umiejętne uwypuklenie na zewnątrz. - Organizacja imprez o charakterze ponadlokalnym, które bazować będą na tradycji i specyfice Gminy.

Gmina Wałcz	1.Współpraca z instytucjami otoczenia rolnictwa (ODR, ANR, ARiMR, Urząd Marszałkowski itp.). 2.Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz z innymi podmiotami w celu promowania obiektów zabytkowych. 3. Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie promocji regionu i turystyki. 4. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej. 5. Budowa potencjału dla rozwoju turystki dziedzictwa kulturowego (np. „Szlakiem kapliczek przydrożnych", umocnienia Wału Pomorskiego itp.).
Gmina Miejska Wałcz	1. Rozwój szkolnictwa zawodowego (współpraca ze Starostwem Powiatowym w Wałczu) 2. Budowa potencjału dla rozwoju turystyki dziedzictwa kulturowego, w tym na bazie umocnień Wału Pomorskiego (tworzenie zintegrowanego liniowego produktu turystycznego) 3. Wzmocnienie siły oddziaływania oferty cyklicznych imprez kulturalnych o znaczeniu ponadlokalnym 4. Stworzenie zintegrowanego szlaku wycieczek przyrodniczych wokół jezior Pojezierza Wałeckiego 5. Wspieranie budowy produktów turystycznych o zasięgu lokalnym oraz regionalnym 6. Zbudowanie wspólnej oferty promocyjnej dla całego Pojezierza Wałeckiego (stworzenie obszarowego produktu turystycznego) 7. Współpraca z organizacjami turystycznymi takimi jak Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna

Źródło: opracowanie ZMP na podstawie dokumentów strategicznych Partnerów

4. Warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii

Strategia terytorialna **Partnerstwa „Sieć współpracy zarządzania strategicznego gmin na rzecz kompleksowego rozwoju Powiatu Wałeckiego”** będzie realizowana przez Stowarzyszenie, którego nazwę, a przede wszystkim szczegółowe rozwiązania organizacyjne i prawne zostaną dopiero sformułowane, a następnie przyjęte przez Radę Partnerstwa. Decyzję o utworzeniu Stowarzyszenia podjęli członkowie Rady Partnerstwa podczas spotkania w dniu 13 września 2021 r.
Strukturę i zadania organów stowarzyszenia w zasadniczych kwestiach normuje zapisami ustawa „Prawo o stowarzyszeniach[18]”. Szczegółowe i zindywidualizowane rozwiązania przyjmowane są dopiero w statutach stowarzyszeń. Tym niemniej można zaproponować z uwagi na cel, samorządowy charakter stowarzyszenia, rodzaj i specyfikę działań, które będzie podejmowało Stowarzyszenie, kilka rozwiązań.

Struktura organów Stowarzyszenia, wynikająca z ustawy, przewiduje funkcjonowanie trzech organów: **Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia, Zarządu Stowarzyszenia i Komisji Rewizyjnej**. Zdania stojące przed Stowarzyszeniem i środki publiczne, którymi będzie ono dysponowało, samorządowy charakter Stowarzyszenia, potrzeby partycypacji społecznej i włączenia Interesariuszy do realizacji Strategii i zadań na każdym z etapów ich prowadzenia, skłania do budowy prostej, przejrzystej, sprawnej i funkcjonalnej struktury. Taki model ukazuje struktura organizacyjna ukazana w tabeli 12.

[18] Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. „Prawo o stowarzyszeniach”, t.j. Dz.U.2020.2261

Tabela 12. Model struktury organizacyjnej stowarzyszenia zarządzającego strategią Partnerstwa

ORGANY STRUKTURY ORGANIZACYJNEJ		WYBRANY ZAKRES ZADAŃ PRZYPISANYCH ORGANOWI
FUNKCJA STRATEGICZNA	**WALNE ZEBRANIE CZŁONKÓW STOWARZYSZENIA**	Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia 1. Wobec Partnerstwa: - określanie celów strategicznych dla Partnerstwa; - reprezentowanie interesów społeczności samorządowej Partnerstwa; - określanie głównych kierunków działania; - nadzór nad strategią i jej modyfikowaniem; - nadzór nad monitorowaniem i ewaluacją Strategii. 2. Wobec Stowarzyszenia: - uchwalanie statutu; - nadzór nad środkami finansowymi, wartościami materialnymi i niematerialnymi; - uchwalanie budżetu i ocena jego wykonania; - udzielanie Zarządowi absolutorium na wniosek Komisji Rewizyjnej; - ustalanie maksymalnej kwoty zobowiązań, którą może zaciągnąć Zarząd; - rozpatrywanie rocznych sprawozdań z działalności Zarządu i Komisji Rewizyjnej; - wspieranie wdrażania Strategii.
FUNKCJE STRATEGICZNA / OPERACYJNA	**KOMISJA REWIZYJNA**	Komisja Rewizyjna: - organ ustawowy wybierany przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia; - nadzorowanie i kontrolowanie działalności Zarządu; - wnioskowanie w sprawie absolutorium dla Zarządu; - składanie sprawozdań ze swojej działalności na Walnym Zebraniu Członków Stowarzyszenia. Komisja Rewizyjna może również pełnić funkcję doradczą dla Zarządu bądź Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia we wszystkich kwestiach.

FUNKCJA OPERACYJNA	**ZARZĄD STOWARZYSZENIA**	Zarząd Stowarzyszenia - organ wykonawczy Stowarzyszenia wybierany przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia. Odpowiedzialny za: - realizację Strategii; - realizację projektów strategicznych, działań i przedsięwzięć zapisanych w Strategii; - monitoring i ewaluację Strategii; - aktualizację „Raportu diagnostycznego" oraz „Strategii terytorialnej"; - prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych, wspierających wdrożenie Strategii; - nadzór nad pracami i kierowanie realizacją zadań prowadzonych przez Biuro Stowarzyszenia i Zespoły zadaniowe.

ZADANIA REALIZACJI PROJEKTÓW	**BIURO STOWARZYSZENIA** **ZESPOŁY ZADANIOWE**	Biuro Stowarzyszenia - organ struktury wykonawczej, odpowiedzialny za bieżącą realizację zadań związanych ze Strategią; - Biurem kieruje Dyrektor Biura, którym jest Prezes Zarządu Stowarzyszenia, powoływany na to stanowisko przez Walne Zebranie Członków; Dyrektor Biura jest odpowiedzialny za: - realizację i koordynację prac nad wdrażaniem Strategii; - monitorowanie źródeł środków na realizację projektów strategicznych i uzupełniających; - przygotowanie wniosków o dofinansowanie; - przekazywanie członkom stowarzyszenia informacji o konkursach umożliwiających sfinansowanie inwestycji uzupełniających; - monitorowanie realizacji projektów strategicznych i uzupełniających; - opracowanie projektu aktualizacji Strategii; - organizację konsultacji społecznych związanych z realizacją Strategii w porozumieniu z Radą Konsultacyjną; Zespoły Zadaniowe – zespoły powoływane przez Zarząd Stowarzyszenia w porozumieniu z Organami Wykonawczymi Partnerów dla realizacji zadań wynikających ze Strategii spośród pracowników jednostek samorządów terytorialnych, delegowanych do pracy w Zespole; - kierownikiem Zespołu Zadaniowego jest Dyrektor Biura; - regulamin i zasady organizacji pracy Zespołu Zadaniowego określa Zarząd Stowarzyszenia w porozumieniu z Organami Wykonawczymi Partnerów; - do prac w Zespołach Zadaniowych mogą być włączane osoby będące specjalistami i ekspertami nie będące pracownikami jst; - Dyrektor Biura może podjąć decyzję, po jej uzgodnieniu z członkami Walnego Zebrania Wyborczego, o zleceniu określonych zadań innemu podmiotowi, posiadającemu odpowiednie kompetencje i umiejętności do jego realizacji; Do zadań Zespołów Zadaniowych m.in. należy: wdrażanie strategii, monitorowanie i ewaluacja realizacji strategii i poszczególnych projektów, poszukiwanie środków finansowych w zewnętrznych źródłach, prowadzenie działań z udziałem lokalnych społeczności, interesariuszy, liderów.

PARTYCYPACJA SPOŁECZNA	RADA KONSULTACYJNA	Rada Konsultacyjna: - organ statutowy Stowarzyszenia; - organ doradczy, konsultacyjny i opiniodawczy dla pozostałych organów Stowarzyszenia; - powoływany spośród: instytucji, organów administracji, innych stowarzyszeń, osób aktywnych społecznie, prowadzących działalność gospodarczą, lokalnych liderów, przedstawicieli grup nieformalnych, itp.

Źródło: Opracowanie ZMP

Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia – może zatem być organem sprawującym kontrolę nad realizacją Strategii i pracą Stowarzyszenia. Kontrolę realizowaną przede wszystkim na poziomie strategicznym, m.in. zgodności z przyjętymi celami, utrzymaniem założonych kosztów, terminów realizacji zadań, wielkości i racjonalności wydatkowanych środków finansowych. Może nadzorować monitoring, realizację i modyfikację strategii, określać cele na kolejne okresy/etapy dla Zarządu i Dyrektora Biura. Zadanie te uzupełnione o ustawowe obowiązki, które wybrzmią w statucie Stowarzyszenia, pozwalają również widzieć Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia, jako miejsce emanacji i ścierania się poglądów partnerskich samorządów. **Funkcjonująca obecnie Rada Partnerstwa jest już dzisiaj swoistym Walnym Zebraniem Członków Stowarzyszenia.**

Komisja Rewizyjna – jest organem ustawowym stowarzyszenia. W jej skład są wybierani członkowie stowarzyszenia. Do jej zasadniczych zadań należy nadzorowanie działań Zarządu oraz coroczne opiniowanie i zatwierdzanie sprawozdania finansowego. Niekiedy powierza się również Komisji opiniowanie sprawozdań merytorycznych Zarządu. Komisja w stowarzyszeniu samorządowym może zostać również wyposażona w funkcje nadzoru nad monitoringiem i ewaluacją realizowanych zadań oraz być zapraszana w celach doradczych na Walne Zebrania Członków Stowarzyszenia i posiedzenia Zarządów Stowarzyszenia. Komisja Rewizyjna posiada zazwyczaj także uprawnienia do wnioskowania o Nadzwyczajne Walne Zebranie Członków stowarzyszenia w sytuacji, kiedy Zarząd nie wywiązuje się ze swoich obowiązków.

Zarząd Stowarzyszenia - jest strukturą ustawową. Członkowie Zarządu wybierani są przez Walne Zebranie Członków stowarzyszenia, z zasady na kilkuletnią kadencję, której długość reguluje statut. Zarząd realizuje zadania o charakterze operacyjnym, określając np. harmonogramy realizacji poszczególnych działań, synchronizując je pomiędzy sobą, planując przy tym optymalne wykorzystanie zasobów kadrowych i

finansowych. W strukturze zaproponowanej w tabeli 12 rozstrzygnięcia operacyjne przenoszone są bezpośrednio na działania wykonawcze poprzez osobę Prezesa Zarządu, który jest jednocześnie Dyrektorem Biura Zarządu i bezpośrednio może kierować pracami Zespołów Zadaniowych.

Biuro Stowarzyszenia – ważny element struktury wykonawczej, którego pracami kieruje Prezes Zarządu. Biuro i pracownicy Biura pełnią tu rolę personelu realizującego zadania merytoryczne związane z realizacją strategii i projektów strategicznych, przede wszystkim tych, które wymagają ciągłości działań w dłuższej perspektywie czasu niż czas istnienia Zespołów Zadaniowych. Osoby pracujące w Biurze współpracują merytorycznie z Zespołami Zadaniowymi, realizują prace organizacyjne na rzecz stowarzyszenia, dbają o ciągłość realizacji zadań, organizują i wspierają pracę Zespołów Zadaniowych.

Zespoły Zadaniowe – powoływane przez Zarząd Stowarzyszenia dla realizacji konkretnych zadań przez pracowników urzędów gmin i powiatów uczestniczących w stowarzyszeniu do realizowania zadań o charakterze „stałym", np. wdrażanie strategii, monitorowania realizacji strategii, partycypacja społeczna, poszukiwanie środków zewnętrznych oraz zespoły „pracujące doraźnie - zadaniowo" – do realizacji konkretnych prac i działań, np. przygotowania koncepcji sieci dróg i ścieżek rowerowych, realizacja określonego czasowo projektu inwestycyjnego, koncepcja i stworzenie a następnie wdrożenie aplikacji udostępniającej usługi turystyczne. Regulaminy organizacyjne Zespołów mogą się różnić w zależności od celu, w jakim zostały powołane i czasu, w jakim mają zrealizować swoje zadanie. Możliwe jest powierzenie zadań osobom fizycznym, zespołom zadaniowym spoza JST, zlecanie ich specjalistycznym firmom, realizowanie przez inne podmioty społeczne i organizacje pozarządowe.

Rada Konsultacyjna - organ statutowy Stowarzyszenia, który poszerza strukturę stowarzyszenia o zaproszone podmioty społeczne, osoby reprezentujące sferę gospodarczą i społeczną, instytucje administracji publicznej, inne stowarzyszenia, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, lokalnych liderów. Wszystkie organy struktury stowarzyszenia są zobowiązane do wspólnego działania z Radą Konsultacyjną w formach właściwych dla rodzaju realizowanych zadań.

W strukturach stowarzyszenia może zostać zatrudniona osoba na stanowisku Dyrektora Biura, która będzie odpowiedzialna za realizację i koordynację prac nad wdrażaniem strategii. Do czasu powstania tego stanowiska, osobą odpowiedzialną za realizację Strategii i koordynację prac z nią związanych może być Koordynator Grupy Roboczej.

5. System monitoringu i oceny skuteczności realizacji strategii

5.1. Wskaźniki realizacji strategii

Tabela 13. Tabela wskaźników rezultatu strategicznego

Cel strategiczny / Nazwa wskaźnika rezultatu strategicznego (RS)	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa (wynikająca z horyzontu strategii) rok 2030	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
Nazwa celu strategicznego: Gospodarka lokalna, w tym turystyka oparta o silną infrastrukturę, rozwijająca się dzięki innowacyjnym technologiom, wiedzy i edukacji					
Nazwa wskaźnika	Liczba noclegów/1000 mieszk.	20,06 (rok bazowy 2020)	wzrost	MRL/BDL	Co 1 rok
Nazwa wskaźnika	Liczba szkół i placówek objętych wsparciem programów	1 (rok bazowy 2021)	wzrost	Dane Partnerstwa	Co 1 rok
Nazwa wskaźnika	Liczba osób prowadzących działalność/1000 mieszkańców	84,24 (rok bazowy 2020)	wzrost	MRL/BDL	Co 1 rok
Nazwa wskaźnika	Wpływ z podatku PIT/1000 mieszkańców	707 598,40 (rok bazowy 2020)	wzrost	Dane Partnerstwa	Co 1 rok
Nazwa celu strategicznego: Społeczność Partnerstwa – otwarta, współpracująca, dbająca o przyszłość pokoleń i tożsamość kulturową, wspierana inteligentnymi instytucjami					
Nazwa wskaźnika	Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych/1	30,36 (rok bazowy 2020)	wzrost	Dane Partnerstwa	Co 1 rok

	000 mieszkańców				
Nazwa wskaźnika	Liczba NGO/1000 mieszkańców	3,42 (rok bazowy 2020)	wzrost	Ewidencja NGO Powiatu	Co 1 rok
Nazwa wskaźnika	Liczba wydarzeń kulturalnych i sportowych w skali roku o min. Liczbie uczestników 50	13,2 (rok bazowy 2020)	wzrost	Dane Partnerstwa	Co 1 rok

Źródło: opracowanie ZMP

5.2. Monitorowanie procesu wdrażania strategii

Monitorowanie jest procesem, który ma na celu **analizowanie stanu zawansowania projektu i jego zgodności z postawionymi celami**. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrobione. Jest nią także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładany cel w przyszłości. Istotnym elementem monitorowania jest wypracowanie technik zbierania informacji oraz opracowanie odpowiednich wskaźników, które będą odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Dbałość o aplikacyjny charakter strategii wiąże się również z opracowaniem sposobu mierzenia efektów jej wdrażania. W poprzednim podrozdziale 5.1. przedstawione zostały wskaźniki, które umożliwiają monitorowanie każdego celu strategicznego. **Monitoring Strategii** może przyjmować dwojaki charakter – **okresowy lub końcowy**.

W pierwszym przypadku monitoring oznacza **badanie postępu realizacji poszczególnych zadań w wybranym czasie** obowiązywania strategii: może się on odbywać co roku, co dwa lata albo w połowie okresu strategicznego programowania. Dla monitorowania realizacji projektów, działań czy przedsięwzięć okres raportowania może być jeszcze krótszy. Monitorować możemy również i z reguły monitorujemy także wskaźniki w okresie utrzymania trwałości projektu, gdy w przypadku ewaluacji **ostateczny stan zrealizowanych zadań**, ma miejsce po zakończeniu realizacji projektów lub strategii, czasu obowiązywania dokumentu.

Ustalono, że monitorowanie, by stać się skutecznym narzędziem w procesie wdrażania Strategii, powinno charakteryzować się następującymi zasadami:

- **Wiarygodność** - informacja musi być wiarygodna i musi opierać się na niepodważalnych danych. Niedokładne dane systemu monitorowania mogą spowodować podjęcie niewłaściwych działań korygujących.

- **Aktualność** - informacje muszą być zbierane, przekazywane i oceniane w sposób ciągły, który umożliwia podjęcie na czas działań korygujących oraz stosownych korekt w momencie aktualizacji strategii.

- **Obiektywność** - monitorowanie prowadzone w oparciu o analizę wskaźników porównawczych daje możliwość prowadzenia obiektywnej oceny, niezakłóconej subiektywnością, wynikającą z przywiązania do własnych pomysłów.

- **Realizm** - monitorowanie musi być zgodne z realiami niniejszej Strategii Terytorialnej. Wdrażający strategię powinien dostrzegać przede wszystkim te elementy procesu, które świadczą o wydajności i jakości dostarczanych produktów.

- **Koordynacja informacji** - monitorowanie musi być skoordynowane z tokiem pracy tak, aby nie wpływało na ich zahamowanie, ani też nie przeszkadzało w realizacji podejmowanych działań. Monitorowanie każdego z etapów projektu powinno wpływać na powodzenie realizacji całej Strategii. Oceny, których dokonuje się w trakcie jego realizacji, powinny być znane członkom Stowarzyszenia, a w przypadku ujawnienia uchybień, należy podjąć działania, których celem będzie naprawienie błędów oraz zapobieżenie powstaniu podobnych sytuacji w przyszłości. Informacje płynące z prowadzonego monitoringu powinny docierać do wszystkich członków Partnerstwa wchodzących w skład struktury Stowarzyszenia tak, aby umożliwić im właściwe podejmowanie decyzji dotyczących realizacji projektu.

- **Elastyczność monitorowania** - mechanizm i sam proces monitorowania muszą być na tyle elastyczne, aby mógł szybko reagować na zachodzące zmiany. Również w przypadku dokonywania zmian i korekt projektu należy dbać o to, aby modyfikować system oceny w sposób dostosowany do zmieniających się oczekiwań w późniejszych etapach projektu.

- **Normatywność i operacyjność monitorowania** - skuteczny system monitorowania w przypadku wykrycia uchybień i odchyleń od przyjętych norm powinien wskazywać, jakie należy podjąć działania korygujące. W sposobie raportowania powinno być zastrzeżone, jakie działania należy podjąć w przypadku, kiedy zakładane w projekcie rezultaty nie zostają osiągnięte bądź ich jakość budzi wątpliwość. Należy wskazać jaki podmiot i jakie działanie może podjąć, aby

wyrównać dysproporcje i doprowadzić do realizacji założonego celu projektu lub Strategii.

Procedury monitoringu

Procedura monitoringu opiera się na cyklicznym procesie zbierania i analizowania danych. Z chwilą rozpoczęcia monitoringu uprawniony podmiot, czyli Biuro Stowarzyszenia będzie zbierać dane, które następnie poddane zostaną analizie. Analiza wyników stanowi podstawę do ich interpretacji. Określa, w jakim zakresie zgodne są z założonymi stanami i wartościami. W przypadku stwierdzenia przekroczeń wartości, analizowane są przyczyny zaistniałych zdarzeń i następuje analiza czy konieczna jest modyfikacja założeń wyjściowych. Uprawniony organ - Zarząd Stowarzyszenia podejmuje następnie decyzję, czy konieczne jest jakakolwiek akcja zmierzająca do likwidacji odchyleń. W przypadku stwierdzenia niezgodności dotyczących samej Strategii, Zarząd Stowarzyszenia proponuje projekt działań korygujących lub propozycje zmian Strategii Walnemu Zebraniu Członków Stowarzyszenia. W tabeli nr 14 został pokazany schemat monitorowania przedsięwzięć, działań, projektów uzupełniających i strategicznych oraz samej Strategii w strukturze, gdy projekty są realizowane przez stowarzyszenie, którego struktura została opisana w Rozdz. 4.

Tabela 14. Schemat monitoringu w strukturze organizacyjnej stowarzyszenia

TERMINY / STRUKTURA / RODZAJ INFORMACJI / POZIOM OD NAJNIŻSZEGO W STRUKTURZE STOWARZYSZENIA	MONITORING W TRAKCIE, PO ZAKOŃCZENIU REALIZACJI ORAZ W OKRESIE TRWAŁOŚCI PROJEKTÓW		
	ORGANY STOWARZYSZENIA KIERUNKI PRZEPŁYWU INFOEMACJI DECYZJE I INFORMACJE ZWROTNE		
	REALIZATOR ZADAŃ MONITORINGU	DZIAŁANIA REALIZATORA MONITORINGU / TERMINY	ADRESAT INFORMACJI MONITORINGU / INFORMACJA ZWROTNA
DZIAŁANIA, PRZEDSIĘWZIĘCIA I ZADANIA REALIZOWANE W POSZCZEGÓLNYCH PROJEKTACH STRATEGICZNYCH	ZESPOŁY ZADANIOWE ZESPÓŁ ZADANIOWY DS. MONITORINGU I EWALUACJI BIURO STOWARZYSZENIA	- kwartalna informacja Zespołów Zadaniowych dotycząca postępu prac nad przygotowaniem i realizacją działań, przedsięwzięć i projektów (zakres rzeczowy i finansowy oraz okoliczności mogące wpłynąć na termin realizacji projektów); - usystematyzowane gromadzenie danych o stanie realizacji działań,	ZESPÓŁ ZADANIOWY DS. MONITORINGU I EWALUACJI ZARZĄD STOWARZYSZENIA KOMISJA REWIZYJNA

		przedsięwzięć, projektów (uwzględniające specyfikę działań, terminy realizacji, informacje o problemach); - opracowanie kwartalnych raportów ze stanu realizacji działań, przedsięwzięć, projektów dla Zarządu Stowarzyszenia i Komisji Rewizyjnej; - informowanie Zarządu Stowarzyszenia o istotnych zmianach warunków określających możliwości realizacji Strategii;	
PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE	**BIURO STOWARZYSZENIA** **ZESPÓŁ ZADANIOWY DS. MONITORINGU I EWALUACJI** **INFORMACJE Z GMIN/MIAST/POWIATÓW PARTNERSKICH**	- kwartalne sprawozdanie Partnerów dotyczące postępu prac nad przygotowaniem i realizacją projektów uzupełniających, realizowanych samodzielnie (zakres rzeczowy i finansowy oraz okoliczności mogące wpłynąć na termin realizacji projektów); - usystematyzowane gromadzenie danych o stanie realizacji projektów uzupełniających realizowanych samodzielnie przez Partnerów (uwzględniające specyfikę projektów, terminy i harmonogramy realizacji, informacje o problemach); - opracowanie kwartalnych raportów ze stanu realizacji projektów uzupełniających dla Zarządu Stowarzyszenia i Komisji Rewizyjnej; - informowanie Zarządu Stowarzyszenia o istotnych zmianach warunków i harmonogramów realizacji projektów uzupełniających, mających wpływ na możliwość realizacji Strategii;	**ZESPÓŁ ZADANIOWY DS. MONITORINGU I EWALUACJI** **ZARZĄD STOWARZYSZENIA** **KOMISJA REWIZYJNA**
PROJEKTY STRATEGICZNE	**BIURO STOWARZYSZENIA** **ZARZĄD STOWARZYSZENIA**	- kwartalne raporty dotyczące postępu prac nad realizacją projektów strategicznych, projektów uzupełniających wraz z syntetyczną informacją o istotnych zmianach warunków i terminów realizacji projektów, przedsięwzięć i działań oraz projektów uzupełniających, które mogą mieć wpływ na realizację projektów strategicznych i Strategii; - kwartalne raporty Dyrektora Biura Stowarzyszenia/Prezesa Zarządu Stowarzyszenia zawierają uporządkowaną, syntetyczną informację o stopniu zaawansowania realizowanych i przygotowywanych do realizacji projektów, zaangażowanych	**KOMISJA REWIZYJNA** **WALNE ZEBRANIE CZŁONKÓW**

		środkach, pracy Zespołów Zadaniowych, współpracy z Partnerami, załącznikami do raportu są kwartalne informacje Zespołów Zadaniowych i kwartalne sprawozdania Partnerów; - kwartalne raporty przesłane w formie pisemnej prezentowane przez Dyrektora Biura Stowarzyszenia/Prezesa Zarządu Stowarzyszenia podczas spotkań z Komisją Rewizyjną oraz Walnym Zebraniem Członków, w którym mogą uczestniczyć członkowie Rady Konsultacyjnej; - stanowisko dotyczące oceny postępu prac i zagrożeń w realizacji działań, przedsięwzięć, projektów, projektów strategicznych i uzupełniających podjęte przez Komisję Rewizyjną przedłożone Walnemu Zebraniu Członków;	
STRATEGIA	**ZARZĄD STOWARZYSZENIA** **KOMISJA REWIZYJNA**	- roczny raport dotyczący stanu realizacji Strategii składany jest przez Prezesa Zarządu Stowarzyszenia Przewodniczącemu Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia i Przewodniczącemu Komisji Rewizyjnej; - roczny raport Prezesa Zarządu Stowarzyszenia zawiera uporządkowaną, wyczerpującą, udokumentowaną danymi i dokumentami informację o stopniu zaawansowania prac nad realizacją Strategii, zaangażowanych środkach i przepływach finansowych, pracy Zespołów Zadaniowych, współpracy z Partnerami; partycypacji społecznej w tym współdziałaniu z Radą Konsultacyjną; wnioski dotyczące: osiągnięcia założonych celów i rezultatów, identyfikacji opóźnień lub nieprawidłowości w realizacji zadań, podejmowania działań naprawczych; wnioski z prowadzonego monitoringu mogą być podstawą decyzji Walnego Zebrania Członków o wprowadzeniu działań korygujących, aktualizujących projekty lub Strategię; - roczny raport przesyłany jest w formie pisemnej oraz prezentowany przez Prezesa Zarządu Stowarzyszenia podczas Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia, w którym mogą uczestniczyć członkowie Rady Konsultacyjnej, raport ten odpowiednio wcześniej dostarczany i prezentowany jest Komisji Rewizyjnej;	**WALNE ZEBRANIE CZŁONKÓW** **RADA KONSULTACYJNA**

		- Komisja Rewizyjna przedkłada Walnemu Zebraniu Członków opinię dotyczącą rocznego raportu z realizacji Strategii, zdiagnozowanych zagrożeń dla jej realizacji i ich wpływu na Strategię; wnioskuje o niezbędne zmiany w projektach i Strategii; opiniuje rozliczenie Zarządu z dysponowania środkami finansowymi związanymi z realizacją projektów strategicznych; - roczny raport Zarządu Stowarzyszenia z zaawansowania prac nad Strategią może być częścią rocznego sprawozdania z działalności Stowarzyszenia, którą Zarząd przedkłada Komisji Rewizyjnej do zaopiniowania i Walnemu Zebraniu Członków do przyjęcia absolutorium); - roczny raport o stanie wdrażania Strategii, przyjęty przez Walne Zebranie Członków Zarząd Stowarzyszenia podaje do wiadomości Samorządów Partnerów, przedstawia do publicznej wiadomości na stronach internetowych i przekazuje członkom Rady Konsultacyjnej.	

Źródło: opracowanie ZMP

5.3. Ocena (ewaluacja) stopnia osiągnięcia celów strategicznych

Ocena (ewaluacja) to spojrzenie na realizację strategii terytorialnej z punktu widzenia osiągnięcia rezultatów bezpośrednich i skuteczności osiągania celów strategicznych (rezultatów strategicznych) oraz potrzeb, które miały być osiągnięte. **Ma ona generalnie odpowiedzieć na pytanie, czy i co zostało zrobione dobrze.**

Ze względu na czas przeprowadzenia ewaluacji, zarówno w przypadku funkcjonowania Stowarzyszenia, jak i wdrażania strategii, wyróżniono etap ewaluacji śródokresowej oraz ewaluacji ex post.

Zasady ewaluacji przyjętej w niniejszym dokumencie to:

- **Wiarygodność** - informacja musi być bardzo wiarygodna i musi opierać się na niepodważalnych danych.
- **Obiektywność** - ewaluacja prowadzona w oparciu o analizę wskaźników porównawczych daje możliwość prowadzenia obiektywnej oceny,

niezakłóconej subiektywnością, wynikającą z przywiązania do własnych pomysłów.

- **Realizm** – ewaluacja musi być zgodna z realiami strategii. W trakcie wdrażania strategii powinno się dostrzegać przede wszystkim te elementy procesu, które świadczą o wydajności i jakości dostarczanych produktów.
- **Normatywność i operacyjność ewaluacji** - skuteczny system ewaluacji w przypadku wykrycia uchybień i odchyleń od przyjętych norm powinien wskazywać, jakie należy podjąć działania korygujące.
- **Koordynacja informacji** – proces ewaluacji nie może zakłócać bieżącego funkcjonowania Stowarzyszenia i wdrażania Strategii.

W systemie oceny warto uwzględnić dodatkowe kryteria oceny jak trafność, efektywność, skuteczność, użyteczność oraz trwałość.

Procedury ewaluacji

Procedura ewaluacji opera się na okresowym zbieraniu danych i ocenie czy wdrażanie strategii przebiega zgodnie z planem. Zgodnie z wyznaczonymi w procedurach terminami (ewaluacja śródokresowa i ex post) Zarząd Stowarzyszenia rozpoczyna procedurę ewaluacji zbierając dane, następnie następuje ich analiza, która stanowi podstawę do ich interpretacji. W przypadku stwierdzenia przekroczeń wartości, analizowane są przyczyny zaistniałych zdarzeń i następuje analiza czy konieczna jest modyfikacja założeń wyjściowych. Uprawniony organ – Walne Zgromadzenie podejmuje następnie decyzję, czy konieczne jest jakakolwiek akcja zmierzająca do likwidacji odchyleń.

6. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych

Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych

Strategia niniejsza powstawała z udziałem interesariuszy, uwzględniając ich potrzeby i oczekiwania, budując i rozwijając dialog wokół problemów rozwoju Partnerstwa „Sieć współpracy zarządzania strategicznego gmin na rzecz kompleksowego rozwoju Powiatu Wałeckiego" i powstającej strategii. Pozwoliło to uwzględnić uwagi i wnioski mieszkańców Partnerstwa, podczas formułowania jego misji, celów strategicznych, a także uzyskać społeczną akceptację podejmowanych przedsięwzięć.

Proces działań partycypacyjnych przeprowadzonych w Partnerstwie następował w oparciu o działania przedstawione w ryc. 7

Ryc. 7. Proces działań partycypacyjnych w Partnerstwie

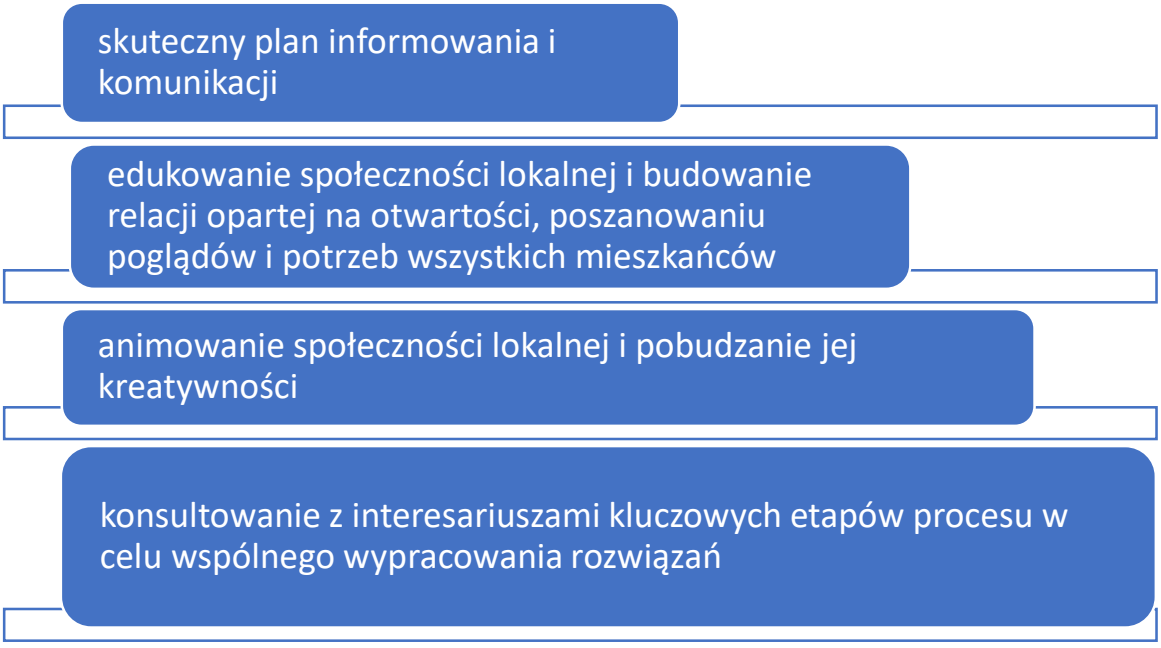

Źródło: opracowanie ZMP

Stopień zaangażowania mieszkańców w proces tworzenia strategii determinuje stopień użyteczności wypracowanych rozwiązań i osiągnięcia sukcesu w odwróceniu negatywnych tendencji rozwojowych Partnerstwa. Ma on również wpływ nie tylko na kształtowanie

wizerunku Partnerstwa i jego promocję, a przede wszystkim tożsamość mieszkańców z terenem Partnerstwa i ich zaangażowaniem, które przyniesie odczuwalną i trwałą pozytywną zmianę. Dlatego kluczowym okazało się opracowanie programu, który pozwoliłby **skutecznie włączyć** społeczność w proces przygotowania, realizacji i oceny strategii. W praktyce okazał się on dużym wyzwaniem dla Partnerstwa. Zawierał on działania zaprezentowane na ryc. 8

Ryc.8. Elementy skutecznego włączania społeczności

Źródło: opracowanie ZMP

Pierwszym krokiem skutecznego włączenia społeczności jest wybór odpowiednich narzędzi. Widoczne na ryc. 9. zestawienie prezentuje uniwersalny zakres technik i metod, które doskonale sprawdzą się na każdym etapie strategii terytorialnej Partnerstwa od diagnozy potrzeb, po tworzenie planów i działań, aż po ocenę efektów. W trakcie prac nad strategią, z uwagi na sytuację pandemiczną, wykorzystano tylko część z tych narzędzi. Szczegóły znajdują się w podrozdziale 6.1 i 6.2.

Ryc. 9. Zestawienie technik w procesie partycypacji

Źródło: „Przestrzeń do dialogu. Praktyczny podręcznik o tym, jak prowadzić partycypację społeczną w planowaniu przestrzennym", Ministerstwo Rozwoju i Technologii gov.pl

Przygotowanie i realizacja niniejszej Strategii zakłada współuczestnictwo Interesariuszy, zaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w prace nad przygotowaniem i wdrażaniem planu działań.

6.1. Partycypacja społeczna na etapie przygotowywania strategii

Partycypacja społeczna na etapie przygotowania strategii od fazy diagnostycznej po fazę koncepcyjną prowadzona była głównie w oparciu o badania oraz warsztaty z interesariuszami, także w formie on-line. Debaty publiczne były ograniczone z uwagi na warunki pandemiczne. Jej proces wraz z użytymi metodami przedstawiał się następująco:

Faza diagnostyczna

- Badania społeczne - badania ankietowe on-line opinii 3 kluczowych kategorii mieszkańców gmin obszaru partnerstwa:

• Badanie opinii oraz planów życiowych młodzieży zwane dalej „Badaniami młodzieży". Badania, przeprowadzone online w dniach 15-22 grudnia 2020 r. za pomocą dedykowanego systemu elektronicznego ZMP, objęły 300 uczniów ostatnich klas szkół ponadpodstawowych mieszkających na obszarze partnerstwa. Badanie przeprowadzono przy aktywnym udziale szkół i ich organów prowadzących.

• Badanie opinii mieszkańców gmin obszaru partnerstwa, zwane dalej „Badaniami mieszkańców". Badania przeprowadzono online za pomocą dedykowanego systemu elektronicznego ZMP, na niereprezentatywnej próbie 2567 aktywnych internautów-mieszkańców gmin obszaru partnerstwa, w dniach 07-22.01.2021 r.

• Badanie opinii lokalnych liderów (VIP), zwane dalej „Badaniami liderów", skierowane do 4 kategorii liderów lokalnych przeprowadzone online na celowej próbie 75 liderów w dniach 18-31.01.2021 r.

- opracowanie bazy kluczowych interesariuszy Partnerstwa reprezentujących sektor społeczny, gospodarczy, instytucjonalny oraz lokalnych liderów i osób opiniotwórczych,
- wywiady diagnozujące warunki do rozwoju przedsiębiorczości w gminach obszaru partnerstwa,
- raport diagnostyczny został umieszczony do konsultacji społecznych na stronach internetowych członków Partnerstwa oraz wysłany drogą elektroniczną liderom z terenu Partnerstwa oraz dodatkowo przeprowadzono warsztaty on-line z interesariuszami w dniu 14.04.2021 r.

Faza koncepcyjna

- Warsztaty on-line z interesariuszami towarzyszące procesowi powstawaniu dokumentu strategii, a w szczególności w zakresie w tym formułowania misji Partnerstwa oraz celów strategicznych. Podczas warsztatów korzystano z interaktywnej tablicy MIRO. Warsztaty odbyły się 21.05.2021 r.
- Warsztaty z interesariuszami, na których dokonano prezentacji wypracowanej misji Partnerstwa jego celów strategicznych, projektów strategicznych. Istotnym elementem warsztatów było także zbieranie pomysłów interesariuszy na działania, dzięki którym projekty były bardziej partnerskie i zintegrowane. Warsztaty odbyły się 29.06.2021
- Warsztaty z interesariuszami, na których omówiono potencjał rozwoju funkcji turystycznej oraz systematyzowano ofertę turystyczną, celem jej docelowego

przekształcenia w turystyczne produkty sieciowe Partnerstwa. Warsztaty odbyły się 28.06.2021 r.

- konsultacje społeczne projektu strategii (z kluczowymi interesariuszami) z użyciem wypracowanego formularza uwag. Proces został zamknięty do 30.09.2021 r.

6.2. Partycypacja społeczna na etapie realizacji i oceny efektów

Zaangażowanie Interesariuszy we wdrażanie i ocenę efektów Strategii jest kluczowym warunkiem jej sukcesu. Na tym etapie szczególnie ważna jest także współpraca międzysamorządowa i międzysektorowa. Generalnie proces ten będzie się odbywał na w dwóch wymiarach. Prezentuje to poniższy ryc. 10.

Ryc. 10 Poziomy realizacji i oceny efektów strategii

Źródło: opracowanie ZMP

Planowane jest także uruchomienie cyklicznych spotkań między Zarządem Stowarzyszenia/Biurem Realizacji Strategii a Interesariuszami z wykorzystaniem mediów elektronicznych (np. e-biuletyn, e-ankiety, czaty z decydentami) oraz spotkań bezpośrednich, np. w formie mobilnych debat obywatelskich. Istotną rolę stanowi także Rada Konsultacyjna, której rola została opisana w rozdziale 4.

Inne sposoby angażowania Interesariuszy w bieżącą realizację, a także ocenę postępu wdrażania *Strategii* mogą polegać na uruchomieniu:

- systemu zbierania, selekcji i wsparcia realizacji wartościowych przedsięwzięć lokalnych wzmacniających efekty realizacji projektów strategicznych (np. partnerski budżet obywatelski);
- mechanizmy przekazania ogółowi interesariuszy informacji o trwałości podjętych działań oraz ich synergii, zarówno w wymiarze terytorialnym, jak i instytucjonalnym
- regularne zbieranie opinii mieszkańców, co do efektów prowadzonych działań,
- cykliczne badania na temat oceny procesów, które zaszły na obszarze Partnerstwa,
- debata z władzami publicznymi i parterami społeczno-gospodarczymi na temat efektów zrealizowanych działań oraz w celu zdiagnozowania problemów i konfliktów jako podstawa rekomendacji do aktualizacji strategii,
- opracowanie „Dobrych Praktyk" jako punkt wyjścia do dzielenia się wiedzą z innymi Partnerstwami.

Dla poszerzenia dialogu nt. stojących przed Partnerstwem wyzwań i dla nadania im wymiaru ponadlokalnego, a nawet ponadregionalnego, warto podjąć się organizacji cyklicznych spotkań w formie np. Kongresu, który mógłby gromadzić szerokie grono mieszkańców oraz przedstawicieli instytucji i organizacji publicznych, społecznych i prywatnych. Taki kongres powinien stanowić szeroką płaszczyznę do dyskusji na temat aktualnej sytuacji i uwarunkowań społeczno-gospodarczych, a także pożądanych kierunków zmian. Tym samym powinien on pełnić rolę jednego z weryfikatorów postępu realizacji celów strategii. Formuła kongresu powinna być poszerzona o możliwość promocji np. lokalnych przedsiębiorców, produktów oraz oferty turystycznej.

7. Źródła finansowania – potencjalne źródła finansowania dla poszczególnych projektów

Realizacja Strategii będzie finansowana z wielu dedykowanych programów. Podrozdział 7.1 opisuje najważniejsze źródła, przy czym należy przyjąć, iż będzie to proces dynamiczny. Bazę publicznych i prywatnych źródeł finansowania przedsięwzięć rozwojowych możemy także odnaleźć na stronie internetowej Związku Miast Polskich pod linkiem: https://www.miasta.pl/aktualnosci/baza-zrodel-finansowania-przedsiewziec-rozwojowych

7.1. Założenia i informacje ogólne

Kluczowym źródłem finansowania będą programy polityki spójności i polityki rolnej UE na lata 2021-2027 oraz Krajowy Plan Odbudowy.

W projekcie Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027 znajdujemy główne wsparcie dla obszarów strategicznej interwencji (OSI), znajdujących się na terytorium danego województwa (tj. obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją i miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze). Planowane jest również, aby programy krajowe polityki spójności zapewniały wsparcie dla tych dwóch typów OSI. Należy zwrócić szczególną uwagę na Cel polityki 5, który będzie wdrażany poprzez realizację projektów wynikających ze strategii terytorialnych obejmujących swoim zakresem cele szczegółowe i rodzaje interwencji, takie jak:

- rewitalizacja obszarów zdegradowanych, prowadzona w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, realizowane na podstawie programu rewitalizacji;

- ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury jako ważnych czynników rozwoju społeczno-gospodarczego danego obszaru;

- bezpieczeństwo przestrzeni publicznych, w tym dostosowanie przestrzeni publicznej, architektury, transportu i produktów do wymagań wszystkich obywateli -

seniorów, osób z niepełnosprawnościami, ale też np. kobiet w ciąży i rodziców z małymi dziećmi;

- rozwój obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, jak też opartych o właściwości uzdrowiskowe i walory kulturowe stanowiące o ich wysokiej atrakcyjności turystycznej, m.in. na potrzeby rozwoju sektora turystyki, ekoturystyki czy srebrnej gospodarki.

W odniesieniu do Krajowego Planu Odbudowy (KPO) warto zwrócić uwagę, że środki dostępne w ramach Instrumentu na Rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności traktowane są na poziomie unijnego budżetu jako oddzielny element nowej architektury wspólnotowych finansów. Ich celem jest ograniczenie negatywnego wpływu pandemii Covid-19 na gospodarkę UE, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeby wzmocnienia jej odporności na podobne szoki w przyszłości. Tym samym fundusze te podlegają nieco innym zasadom podziału, niż ma to miejsce w przypadku polityki spójności, gdzie podejście regionalne jest, co do zasady, pewnym standardem wykorzystywanym przez państwa członkowskie i oczekiwanym przez Komisję Europejską.

W zakresie programów polityki rolnej UE 2021-2027 nastąpiło przesunięcie w programowaniu Wspólnej Polityki Rolnej (wydłużenie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich [PROW] 2014-2020 o dwa lata przy zwiększonej alokacji na niektóre działania). Ponadto, programowanie Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) na lata 2023-2027 jest na wczesnym etapie prac.

W przedłużonym o dwa lata PROW 2014-2020 należy zwrócić uwagę na nową formułę wsparcia, jaką są koncepcje Smart Villages. Możliwe jest wspieranie tworzenia dokumentu koncepcyjnego (ryczałt 4 tys. zł) adresowanego do obszaru jednej lub kilku miejscowości (proponuje się granicę 20 tys. mieszkańców) oraz ewentualne finansowanie operacji objętych tymi koncepcjami. Ponadto, w ramach wydłużonej realizacji PROW 2014-2020 nadal będzie wdrażane wsparcie ukierunkowane na inwestycje w infrastrukturę techniczną obszarów wiejskich, tj. gmin wiejskich oraz gmin miejsko-wiejskich i gmin miejskich z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5000 mieszkańców. Ze wsparcia tego mogą korzystać JST (m.in. gmin, powiatów i ich związków) z przeznaczeniem na inwestycje z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, jak również budowy lub modernizacji dróg lokalnych.

Ponadto, licznymi podmiotami współpracującymi z partnerstwami JST przygotowującymi strategie terytorialne w ramach pilotażu CWD są lokalne grupy działania (LGD). Zakres wsparcia LEADER, który jest realizowany na obszarze całego kraju, z wyłączeniem obszarów miast liczących powyżej 20 tys. mieszkańców,

ukierunkowano na potrzeby różnych podmiotów (nie tylko JST). W ramach instrumentu m.in. przewiduje się współfinansowanie inwestycji w zakresie małej infrastruktury turystycznej (ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne, zagospodarowanie plaż, itp.), kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej, krótkich łańcuchów. W Planie Strategicznym WPR planowane jest także wsparcie skierowane do JST lub ich związków (471 mln euro, w tym 259 mln euro z EFRROW)

Oprócz ww. źródeł i instrumentów finansowania jako źródła finansowania Strategii należy brać pod uwagę także różnorodne programy krajowe (np. Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Program Inwestycji Strategicznych) i regionalne oraz środki własne członków Stowarzyszenia.

7.2. Źródło finansownia projektów strategicznych i uzupełniających[19]

Z uwagi na fakt, iż projekty strategiczne są projektami zintegrowanymi i partnerskimi zawierającymi szereg działań projektowych, na etapie przygotowania strategii zakłada się, iż będą one zrealizowane z następujących źródeł finansowania:

- Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027 (FEPZ) w kwocie globalnej 1,611 mld EUR, w tym EFRR: 1 207 295 447 EUR i EFS+: 403 913 949 EUR
- Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko na lata 2021-2027 (FENIKS),
- Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego na lata 2021-2027,
- Program Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) na lata 2021-2027,
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- Program Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) na lata 2021-2027,
- Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich 2018-2030,
- Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030,

[19] Finansowanie projektów będzie możliwe o ile i w stopniu wynikającym z dedykowanych środków finansowych na projekty pochodzące z różnych typów obszarów strategicznej interwencji

- Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności,
- Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych,
- Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg,
- Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych,
- Programy krajowe Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu,
- Środki partnerów współrealizujących projekty np. LGD (program LEADER), formuła PPP,
- Środki własne samorządów wchodzących w struktury Stowarzyszenia.

Należy także zwrócić uwagę na instrumenty terytorialne jako ważne, a przede wszystkim realne źródło wsparcia dla projektów strategicznych i/lub uzupełniających. **Zgodnie z decyzją Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego obszar Partnerstwa został objęty instrumentem terytorialnym, tj. zintegrowane inwestycje terytorialne ZIT**. Projektowana kwota całkowitej alokacji na wszystkie ZIT-y wyniosła 270 mln euro, z tego **na Partnerstwo wałeckie 10,2 mln EUR.**

Spis rysunków

Ryc. 1. Położenie Partnerstwa 13

Ryc. 2. Szkielet układu komunikacyjnego OP 15

Ryc. 3. Ogólny wskaźnik rozwoju Partnerstwa – obszary rozwoju w wymiarze społeczno-ekonomicznym (porównanie roku 2019 do 2015) 18

Ryc. 4. Wskaźnik domknięcia rynku pracy (efektywność dojazdów do pracy) 26

Ryc. 5. Baza ekonomiczna miast województw zachodniopomorskiego i jej dywersyfikacja w relacji do wielkości ośrodków 28

Ryc. 6. Kartogram – bilans popytu i podaży usług na terenie Partnerstwa 30

Ryc. 6. Drzewo problemów 34

Ryc. 7. Proces działań partycypacyjnych w Partnerstwie 81

Ryc.8. Elementy skutecznego włączania społeczności 82

Ryc. 9. Zestawienie technik w procesie partycypacji 83

Ryc. 10 Poziomy realizacji i oceny efektów strategii 85

8. Spis tabel

Tabela 1. Powierzchnia, liczba mieszkańców i gęstość zaludnienia Partnerstwa 14

Tabela 2. Struktura użytkowania powierzchni gmin OP 17

Tabela 3. Partnerstwo - obszary problemowe w wymiarach 18

Tabela 4. Matryca zasobów i produktów na obszarze Partnerstwa 32

Tabela 5. Matryca kluczowych wyzwań oraz kierunków strategicznej interwencji i współpracy dla Partnerstwa 36

Tabela 6. Cele strategiczne Partnerstwa 38

Tabela 7. Definicja i opis celu strategicznego nr 1 39

Tabela 8. Definicja i opis celu strategicznego nr 2 42

Tabela 9. Projekt strategiczny nr 1 Nowoczesny Powiat 46

Tabela 10. Projekt strategiczny nr 2 Pojezierze Atrakcji 55

Tabela 11. Współpraca z innymi JST – wyciąg z dokumentów strategicznych Partnerów .. 65

Tabela 12. Model struktury organizacyjnej stowarzyszenia zarządzającego strategią Partnerstwa 68

Tabela 13. Tabela wskaźników rezultatu strategicznego 73

Tabela 14. Schemat monitoringu w strukturze organizacyjnej stowarzyszenia 76

9. Załączniki

Załącznik nr 1 Metodologia prac nad Raportem Diagnostycznym

Prace diagnostyczne, analityczne i badawcze na raportem diagnostycznym dla partnerstwa pn.: „Sieć współpracy zarządzania strategicznego gmin na rzecz kompleksowego rozwoju powiatu wałeckiego" trwały od listopada 2020 roku do marca 2021 roku i objęły szeroki obszar zagadnień i źródeł danych, informacji i dokumentów wraz z wykorzystaniem specjalnie dedykowanych temu procesowi narzędzi badawczych i analitycznych. Możemy podzielić je na **7 następujących kategorii:**

1. **Ogólnodostępne lub/i dostarczone przez Partnerów zastane/istniejące dane**, informacje i dokumenty o charakterze strategicznym, analitycznym, statystycznym (strategie, opracowania diagnostyczne, badania, raporty). Podstawowymi kryteriami ich wykorzystania były: merytoryczny związek z problematyką diagnozy, aktualność oraz wiarygodność i rzetelność źródła danych i wniosków.
2. **Monitor Rozwoju Lokalnego II (MRL II)**[20] - specjalnie przygotowane i zasilone danymi na potrzeby Projektu CWD narzędzia- bazy danych. Służyły one głównie do analizy i oceny potencjału rozwojowego gmin i całego Partnerstwa. **Na system MRL II składa się:**
   - Serwis MRL II - ocena potencjału rozwoju partnerstw: **www.partnerstwa.monitorrozwoju.pl.** Baza umożliwia analizę potencjału rozwoju partnerstwa i gmin partnerstwa oraz przegląd podstawowych wskaźników rozwojowych bezwzględnych oraz względnych (w grupach porównawczych);
   - Serwis MRL II - ocena potencjału rozwoju gmin: **www.gminy.monitorrozwoju.pl.** Baza umożliwia analizę potencjału rozwoju gmin oraz przegląd podstawowych wskaźników rozwojowych;
   - Serwis MRL II - ocena potencjału rozwoju gmin wg obszarów: **www.analizy.monitorrozwoju.pl**. Baza umożliwia analizę potencjału rozwoju gmin oraz przegląd podstawowych wskaźników rozwojowych;
   - Kompatybilny z systemem MRL II zasób kartograficzny – analizy i prezentacje danych w formie kartogramów, map i ikonografik dedykowany partnerstwom;

[20] dane według stanu na 31 marca 2021 roku

- Pozyskany na potrzeby CWD zasób najświeższych (31.12.2019) danych społeczno-ekonomicznych, m.in. dane: POLTAX, ZUS, KRUS, dane i prognozy demograficzne, MPSiR, i inne.

3. **Bank Danych Lokalnych – ogólnodostępne narzędzie publikowania danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego**[21]
4. **Zestaw badań społecznych dedykowanych badaniu opinii 3 kluczowych kategorii mieszkańców gmin obszaru partnerstwa:**
   - **Badanie opinii oraz planów życiowych młodzieży** zwane dalej „Badaniami młodzieży". Badania, przeprowadzone online w dniach 15-22 grudnia 2020 r. za pomocą dedykowanego systemu elektronicznego ZMP, objęły 300 uczniów ostatnich klas szkół ponadpodstawowych mieszkających na obszarze partnerstwa. Badanie przeprowadzono przy aktywnym udziale szkół i ich organów prowadzących.
   - **Badanie opinii mieszkańców** gmin obszaru partnerstwa, zwane dalej „Badaniami mieszkańców". Badania przeprowadzono online za pomocą dedykowanego systemu elektronicznego ZMP, na niereprezentatywnej próbie 2567 aktywnych internautów- mieszkańców gmin obszaru partnerstwa, w dniach 07-22.01.2021 r.
   - **Badanie opinii lokalnych liderów (VIP**), zwane dalej „**Badaniami liderów**", skierowane do 4 kategorii liderów lokalnych przeprowadzone online na celowej próbie 75 liderów w dniach 18-31.01.2021 r.
5. **Inne narzędzia analityczne i badawcze dedykowane pogłębieniu informacji:**
   - **Badania samorządów w zakresie bilansu usług**, będące analizą przepływów usług pomiędzy gminami oraz lokalizacji centrów poszczególnych kategorii usług na terenie partnerstwa, dokonano przy pomocy matrycy bilansu usług na terenie obszaru partnerstwa w formie wywiadów z wójtami i burmistrzami oraz wyników badań mieszkańców i liderów;
   - **Badania samorządów w zakresie przedsiębiorczości** zwane dalej „**Badaniami przedsiębiorczości**", diagnozujące warunki do rozwoju przedsiębiorczości w gminach obszaru partnerstwa, za pomocą arkusza „Podstawowe pytania dotyczące przedsiębiorczości";
   - **Badania zasobów i produktów na obszarze partnerstwa**, zwane dalej „**Badaniami zasobów i produktów**", przeprowadzone w trakcie warsztatów z Grupą Roboczą oraz konsultacjami z interesariuszami w daniach 17-18.02.2021. Badania polegały na inwentaryzacji oraz ocenie posiadanych przez samorządy zasobów i produktów lokalnych. Podczas warsztatów omawiane były także **determinanty** kluczowe dla rozwoju partnerstwa;

[21] Dane według stanu na 31 marca 2021 roku.

- **Drzewo problemów**, jako narzędzie pozwalające na zidentyfikowanie:
  - kluczowych problemów wspólnych dla całego obszaru Partnerstwa,
  - przyczyn i skutków nierozwiązania zidentyfikowanych problemów.

Informacje niezbędne do przygotowania drzewa problemów zostały pozyskanie podczas dwóch warsztatów z interesariuszami w dniu 4 marca 2021 r., w których udział wzięli przedstawiciele partnerów oraz interesariusze z obszaru partnerstwa.

- **Ustalenie kluczowych interesariuszy**, jako wstępnie wyselekcjonowanej grupy współpracy dostarczającej wiedzy i informacji o sytuacji na obszarze partnerstwa, zapewniając różnorodność wniosków i ocen w trakcie całego procesu.

- **Wypracowanie misji partnerstwa oraz celów strategicznych** – warsztaty odbyły się w formule on-line 21.05 przy użyciu interaktywnych tablic miro. Zebrane od interesariuszy propozycje zostały w późniejszym etapie redagowane przez Grupę Roboczą i zatwierdzone przez Radę Partnterstwa.
- **Projekty strategiczne** – przyjęto formę dwóch warsztatów, które odbyły się 28-29.06.2021r. w Wyrzysku. Pierwszy warsztaty były głównie poświęcone tematyce Przemysłów Czasu Wolnego i koncentracji na projektach turystycznym. Podczas drugiego dnia warsztatów zbierano opinie interesariuszy w zakresie projektów z innych dziedzin, które wpisywały się w cele strategiczne Partnerstwa.

6. **Spotkania Grupy Roboczej i Rady Partnerstwa.** W zakresie Grupy Roboczej miały one formę regularnych cotygodniowych spotkań, a **współpraca** oparta była na podpisanym w grudniu 2020 roku **kontrakcie.** Warto zaznaczyć, iż w cotygodniowych spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego.
   W kluczowym momentach dla diagnozy tzn. w momencie formułowania najważniejszych wniosków odbywały się spotkania z **Radą Partnerstwa** zgodnie z podpisanym w grudniu 2020 **Planem Pracy**.

7. **Proces uspołecznienia**
   - pierwsza wersja raportu diagnostycznego tj. na dzień 31.03.2021, została umieszczona na stronach internetowych członków partnerstwa, wysłana drogą elektroniczną liderom z terenu partnerstwa oraz dodatkowo przeprowadzono warsztaty on-line z interesariuszami w dniu 14.04.2021r. Ostatecznie Raport diagnostyczny został przyjęty przez Radę Partnerstwa w dniu 31 marca 2021 roku oraz ponownie po okresie 30 dni konsultacji społecznych tj. w dniu 30.04.2021r.
   - pierwsza wersja strategii tj. na dzień 16.09.2021 została wysłana drogą elektroniczną do liderów z terenu partnerstwa oraz członka Grupy Roboczej z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego. Ostateczna wersja Strategii Terytorialnej dla Partnerstwa wraz z naniesionymi uwagami

intereseriuszy została przyjęta przez Radę Partnerstwa w dniu 23 września 2021 roku.

Załącznik nr 2 POTRZEBY INWESTYCYJNE GMIN W ZAKRESIE SZKOLNICTWA (przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły średnie)

Lp.	Nazwa szkoły/przedszkola	Potrzeba inwestycji w budynek TAK/NIE	Potrzeba utworzenia pracowni edukacji 4.0	uwagi
MIROSŁAWIEC				
1.	**Szkoła Podstawowa im. Lotników Polskich w Mirosławcu:**	TAK	TAK	(hol, modernizacja kotłowni, wymiana pieca C.O. i urządzeń grzewczych C.W.U., piwnica, szatnie, toalety, stołówka, pomieszczenia magazynowe itp.) oraz nowoczesna hala widowiskowo-sportowa z wyposażeniem oraz instalacja fotowoltaiczna
2.	**Szkoła Podstawowa w Piecniku**	TAK	TAK	modernizacja „starej" części szkoły (parter) oraz instalacja fotowoltaiczna
3.	**Przedszkole „Słoneczko" w Mirosławcu – Oddział w Mirosławcu Górnym:**	TAK	nie	Termomodernizacja ww. budynku oddziału przedszkolnego wraz z modernizacją pomieszczeń oraz instalacja fotowoltaiczna
TUCZNO				
4	**Szkoła Podstawowa i. Wedlów- Tuczyńskich w Tucznie**	TAK	NIE	

5	**Szkoła Podstawowa im. Mieszka I w Marcinkowicach**	TAK	NIE	
CZŁOPA				
6	**Szkoła Podstawowa w Człopie r**	TAK	TAK	
7	**Przedszkole Publiczne "Leśna Kraina" w Człopie**	TAK	nie	
GMINA WAŁCZ				
8	**Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Chwiramie,**	TAK	TAK	
9	**Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Strącznie**	TAK	TAK	
10	**Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Gostomi**	TAK	TAK	
11	**Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy w Różewie**	TAK	TAK	
12	**Szkoła Podstawowa im. Unii Europejskiej w Karsiborze**	TAK	TAK	
MIASTO WAŁCZ				
13	**Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Kornela Makuszyńskiego w Wałczu**	tak	tak	
14	**Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Roberta Schumana w Wałczu**	tak	tak	
15	**Szkoła Podstawowa Nr 4 im. Zdobywców Wału Pomorskiego w Wałczu**	tak	tak	
16	**Szkoła Podstawowa Nr 5 im. Polskich Olimpijczyków w Wałczu**	tak	tak	
17	**Żłobek Miejski w Wałczu "Bąbelkowo"**	tak	nie	
18	**Przedszkole nr 5 „Jaś i Małgosia”**	tak	Nie	
19	**Przedszkole nr 6 „Stokrotka”**	tak	nie	
20	**Przedszkole nr 8 „Promyk”**	tak	Nie	
POWIAT WAŁECKI				

21	**Powiatowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Wałczu**	tak	tak	
22	**Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego w Wałczu**	tak	Tak	
23	I Liceum Ogólnokształcące im. Kazimierza Wielkiego z Oddziałami Mistrzostwa Sportowego w Wałczu	tak	Tak	

Załącznik nr 3a PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU „NOWOCZESNY POWIAT” NA TERENIE GMINY WAŁCZ

Rodzaj zadania	Cel przedsięwzięcia	Rodzaj przedsięwzięcia	Miejsce przedsięwzięcia – ilość	Szacowana wartość zadania
Rozwój infrastruktury i gospodarki z zachowaniem ładu przestrzennego	Wsparcie przedsiębiorców, rolników i stwarzanie warunków do powstawania nowych miejsc pracy	Budowa i rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej	Gmina Wałcz - Rozbudowa/budowa infrastruktury komunalnej pod potrzeby przedsiębiorców 15 Km	18.000.000,00 zł
		Zapewnienie nowych, atrakcyjnych dla przedsiębiorców terenów inwestycyjnych	Gmina Wałcz - Uzbrojenie 30 ha terenów inwestycyjnych - budowa dróg dojazdowych – 5 km – asfaltowe	15.000.000,00 zł
EFS				
Poprawa edukacji oraz stwarzanie warunków do rozwoju osobistego	Rozwój nowoczesnej bazy dydaktycznej, edukacyjnej i naukowej	Tworzenie nowych pracowni przedmiotowych, powszechne wykorzystanie Internetu w edukacji, zapewnienie infrastruktury zwiększającej komfort pracy i bezpieczeństwo uczniów. Prowadzenie innowacyjnych zajęć edukacyjnych dla uczniów, szkolenia nauczycieli itp.	Gmina Wałcz - rozwój nowoczesnej bazy dydaktycznej, edukacyjnej dla 5 Szt. obiektów (tj. 5 szkół podstawowych)	1.000.000,00 zł

Załącznik nr 3b PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU „NOWOCZESNY POWIAT” NA TERENIE GMINY TUCZNO

Rodzaj zadania	Cel przedsięwzięcia	Rodzaj przedsięwzięcia	Miejsce przedsięwzięcia – ilość	Szacowana wartość zadania
Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej na terenie Gminy Tuczno	Stworzenie warunków dla rozwoju działalności gospodarczej	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych na terenie Gminy Tuczno	Gmina Tuczno-5ha	3 000 000,00
	Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Tuczno Stworzenie korzystnych warunków do powstawania przedsiębiorstw konkurencyjnych i otwartych na innowacje.	wymiana oświetlenia na energooszczędne zlokalizowane na terenach inwestycyjnych lub biegnących do nich	Gmina Tuczno	1 500 000,00
EFS				
Rozwój edukacji wśród dzieci i młodzieży	Wzrost zainteresowania uczniów naukami technicznymi.	Prowadzenie zajęć edukacyjnych (edukacji technicznej 4.0) w szkołach gminnych, wsparcie nauczycieli – kursy i szkolenia	Szkoły na terenie Gminy Tuczno	500.000 zł

Załącznik nr 3c PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU „NOWOCZESNY POWIAT” NA TERENIE GMINY I MIASTO MIROSŁAWIEC

Rodzaj zadania	Cel przedsięwzięcia	Rodzaj przedsięwzięcia	Miejsce przedsięwzięcia – ilość	Szacowana wartość przedsięwzięcia
ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ	Podniesienie atrakcyjności obszaru Partnerstwa dla inwestorów;	Budowa ścieżki z oświetleniem do firmy BBC	**Teren Partnerstwa Gmina i Miasto Mirosławiec – 2 km**	**2 200 000,00 zł**
		Budowa/rozbudowa kanalizacji sanitarnej obszarów inwestycyjnych	**Teren Partnerstwa Gmina i Miasto Mirosławiec – 15 km**	**15 000 000,00 zł**
		Budowa/rozbudowa sieci wodociągowej na obszarach inwestycyjnych	**Teren Partnerstwa Gmina i Miasto Mirosławiec – 9 km**	**9 000 000,00 zł**
		Budowa/rozbudowa kanalizacji deszczowej na obszarach inwestycyjnych	**Teren Partnerstwa Gmina i Miasto Mirosławiec – 17 km**	**10 000 000,00 zł**
		Budowa /rozbudowa dróg do obszarów inwestycyjnych	**Teren Partnerstwa Gmina i Miasto Mirosławiec – 11 km**	**11 000 000,00 zł**
			Teren Partnerstwa	

ROZBUDOWA BAZY EDUKACYJNEJ	Rozwój nowoczesnej bazy dydaktycznej, edukacyjnej i naukowej	**Nowoczesne zaplecze SP w Mirosławcu:**	**Gmina i Miasto Mirosławiec – 3 obiekty** (w tym 2 szkoły i 1 budynek przedszkola)	**9 000 000,00 zł**
		Modernizacja SP w Piecniku: - modernizacja „starej" części szkoły (parter)		**3 000 000,00 zł**
		Przedszkole „Słoneczko" w Mirosławcu – Oddział w Mirosławcu Górnym		**2 150 000,00 zł**
EFS				
PRZEDSIĘWZIĘCIA (PROJEKTY MIĘKKIE) UZUPEŁNIAJĄCE PROJEKTY INWESTYCYJNE	Podniesienie poziomu edukacji mieszkańców	- nauka języków obcych - kursy i szkolenia dla mieszkańców z zakresu IT - edukacja 4.0	**Teren Partnerstwa** **Gmina i Miasto Mirosławiec**	**200 000,00 zł**

Załącznik nr 3d PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU „NOWOCZESNY POWIAT" NA TERENIE GMINY MIEJSKIEJ WAŁCZ

Rodzaj zadania	Cel przedsięwzięcia	Rodzaj przedsięwzięcia	Miejsce przedsięwzięcia – ilość	Szacowana wartość zadania
Uzbrojenie terenów inwestycyjnych	Polepszenie infrastruktury na potrzeby przedsiębiorstw (uzbrojenie stref i	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych (budowa dróg, sieci wod. –kan., deszczowej, elektryczne)	Gmina Miejska Wałcz / Obszar Partnerstwa Uzbrojenie - 30 ha	15 800 000,00 zł

	podstref, drogi do istniejących itp.)			
Rozwój nowoczesnej bazy dydaktycznej	Rozwój edukacji wśród dzieci i młodzieży	- nowoczesna baza kształcenia w tym utworzenie szkolnych pracowni technicznych w szkołach	Szkoły Podstawowe i przedszkola (8 jednostek)	12 000 000,00 zł
Szybki Internet	Dostęp do szybkiego Internetu (przedszkola, szkoły, firmy, administracja samorządowa	- nowoczesna baza kształcenia w tym utworzenie szkolnych pracowni technicznych w szkołach - projekty edukacyjne na rzecz innowacji	Gmina Miejska Wałcz / Obszar Partnerstwa Szkoły, przedszkola, budynki użyteczności publicznej – 15 - obiektów	8 000 000,00 zł
EFS				
Edukacja techniczna w każdej szkole, zakup pomocy dydaktycznych, zajęcia pozalekcyjne	Utworzenie szkolnych pracowni technicznych w szkołach	Projekty edukacyjne dla uczniów szkół podstawowych w tym projekty związane z edukacją 4.0	Gmina Miejska Wałcz / Obszar Partnerstwa Modernizacja 4 szkół oraz 4 – pracownie w Szkołach Podstawowych Uzupełnienie wyposażenia w 4 przedszkolach i 1 żłobku	9 000 000,00 zł
Edukacja nauczycieli w tym w PWSZ	Utworzenie szkolnych pracowni technicznych w szkołach	Kursy i szkolenia dla przedsiębiorców i nauczycieli w ilości 2 szkolenia w ciągu roku	Gmina Miejska Wałcz / Obszar Partnerstwa	240 000,00 zł

Kursy i szkolenia dla mieszkańców z zakresu IT	Zwiększenie potencjału mieszkańców w zakresie IT	Kursy i szkolenia dla mieszkańców ilości 1 szkolenie w roku	Gmina Miejska Wałcz / Obszar Partnerstwa	300 000,00 zł

Załącznik nr 3e PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU „NOWOCZESNY POWIAT" NA TERENIE GMINY I MIASTA CZŁOPA

Rodzaj zadania	Cel przedsięwzięcia	Rodzaj przedsięwzięcia	Miejsce przedsięwzięcia – ilość	Szacowana wartość zadania
Uzbrojenie terenów inwestycyjnych Gminy Człopa	Wzrost zatrudnienia	Uzbrojenie terenu inwestycyjnego przy ul. Kolejowej w Człopie	Powierzchnia działki stanowiącej teren inwestycyjny – 2,44 ha	1 500 000,00
	Zwiększenie atrakcyjności terenów inwestycyjnych	Uzbrojenie terenu inwestycyjnego przy ul. Zwycięstwa Wojska Polskiego w Człopie	Powierzchnia działki stanowiącej teren inwestycyjny – 0,71 ha	1 000 000,00
Budowa szybkiego Internetu w tym do instytucji, szkół, przedsiębiorstw na terenie Gminy Człopa	Zapewnienie dostępności cyfrowej	Budowa sieci Internetowej	Długość sieci – 15 km	1 000 000,00
Rozbudowa bazy edukacyjnej	Rozwój nowoczesnej bazy dydaktycznej, edukacyjnej i naukowej	Modernizacja szkoły podstawowej i przedszkola w Człopie	Szkoła Podstawowa i Przedszkole w Człopie	3 000 000,00
EFS				

Rozwój nowoczesnej bazy dydaktycznej, edukacyjnej i naukowej obiektów oświatowych Gminy Człopa	Wzrost poziomu nauczania Rozwój oferty edukacyjnej	Utworzenie specjalistycznych pracowni edukacyjnych nauk ścisłych w budynku szkoły oraz prowadzenie edukacji 4.0	Szkoła Podstawowa w Człopie – 1 szt.	200 000,00

Załącznik nr 3f PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU „NOWOCZESNY POWIAT" – STAROSTWO POWIATOWE

Rodzaj zadania	Cel przedsięwzięcia	Rodzaj przedsięwzięcia	Miejsce przedsięwzięcia	Szacowana wartość zadania
Rozwój nowoczesnej bazy dydaktycznej i naukowej	Rozwój edukacji wśród dzieci i młodzieży	Modernizacja bazy 2 szkół zawodowych wraz z jej wyposażeniem i dostosowaniem do lokalnego rynku pracy	Powiatowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Wałczu i Zespół Szkół nr 4 Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego w Wałczu (2 szkoły kształcące w kierunkach technicznych)	10 000 000,00 zł
		Rozbudowa i modernizacja Lokalnego Centrum Nauki Metalowe Inspiracje	LCN Metalowe Inspiracje	5.000 000,00
		Modernizacja obiektów PWSZ w Wałczu wraz z wyposażeniem i dostosowanie do potrzeb lokalnego rynku pracy w tym na rzecz rozwoju inteligentnych specjalizacji	PWSZ w Wałczu	15.000 000,00

		(B+R oraz infrastruktura dydaktyczna)		
		Budowa i rozbudowa infrastruktury sportowej przyszkolnej	I Liceum Ogólnokształcące im. Kazimierza Wielkiego z Oddziałami Mistrzostwa Sportowego w Wałczu, Powiatowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Wałczu	20.000.000
		Rozbudowa/modernizacja internatów szkół zawodowych	Powiatowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Wałczu, Zespół Szkół nr 4 w Wałczu Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego	3.000.000
Podniesienie dostępności JST i konkurencyjności firm	Transformacja cyfrowa powiatu	Budowa Centrum Innowacji Cyfrowanych wraz z jego wyposażeniem oraz budowa rozwiązań w obszarze e-edukacji, e-zdrowia. e-administracji	Powiat wałecki wraz z PWSZ w Wałczu	10.000.000
		Budowa szybkiego Internetu PIONIER	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałczu	5.000.000
		- doprowadzenie szybkiego Internetu do szkół i instytucji funkcjonujących na terenie powiatu. - montaż urządzeń i sprzętu wspomagającego naukę, edukację i pracę szkół i instytucji.	Powiat i samorządy lokalne oraz ich instytucje – 200 km światłowodu	15.000.000
	Rozwój współpracy uczelni i firm na lokalnym rynku	Badania i rozwój na rzecz lokalnego biznesu	PWSZ w Wałczu	10.000.000

EFS				
Edukacja 4.0	Rozwój edukacji wśród dzieci i młodzieży	Prowadzenie zajęć edukacyjnych (edukacji technicznej 4.0) w co najmniej 17 szkołach na terenie powiatu, Szkolenia nauczycieli – przygotowanie do prowadzenia zajęć	17 szkół podstawowych, średnich na terenie powiatu oraz w LCN (co najmniej 5000 osób) PWSZ w Wałczu – przygotowanie nauczycieli do prowadzenia edukacji 4.0 (cykliczne zajęcia dla co najmniej 50 osób x 7 lat, zajęcia stacjonarne i wyjazdowe)	4.500 000,00
Poprawa edukacji na poziomie ogólnym	Poprawa jakości kształcenia ogólnego	Prowadzenie zajęć edukacyjnych w szkołach ogólnych	I Liceum Ogólnokształcące im. Kazimierza Wielkiego z Oddziałami Mistrzostwa Sportowego w Wałczu	500 000,00 zł
Poprawa edukacji na poziomie kształcenia zawodowego	Poprawa jakości kształcenia zawodowego	Prowadzenie zajęć edukacyjnych, szkoleń, kursów i innych form wsparcia uczniów kształcenia zawodowego oraz nauczycieli kształcenia zawodowego	Powiatowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Wałczu, Zespół Szkół nr 4 w Wałczu Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego	10.000.000 zł
Transformacja Cyfrowa Powiatu	Podniesienie kwalifikacji, wiedzy, umiejętności oraz szeroki dostęp mieszkańców powiatu do informacji i zasobów cyfrowych oraz	Prowadzenie szkoleń, kursów, zajęć podnoszących wiedzę, umiejętności, kwalifikacje pracowników firm i instytucji, uczniów i os. fizycznych	Powiat, Partnerzy, PWSZ w Wałczu	5.000.000 zł
Edukacja językowa	Podniesienie kompetencji i kwalifikacji pracowników przedsiębiorstw i instytucji powiatu	Kursy językowe dla pracowników firm i instytucji powiatu	Cykliczne kursy i szkolenia językowe dla co najmniej 500 pracowników instytucji, firm z terenu powiatu	1 000 000,00

Aktywizacja osób nieaktywnych zawodowo	Włączenie osób nieaktywnych zawodowo na lokalny rynek pracy	Kompleksowe wsparcie osób poszukujących pracy	Powiatowy Urząd Pracy Wałcz	1 000 000,00
Wzmocnienie lokalnego biznesu	Podniesienie konkurencyjności lokalnych firm	wzmocnienie działań Północnej Izby Gospodarczej/ O Wałcz na rzecz przedsiębiorców z terenu powiatu. Stworzenie centrum pomocy dla biznesu (pożyczki, dotacje, staże, praktyki, szkolenia, zakupy, wspólna promocja, organizacja targów itp.)	Północna Izba Gospodarcza – oddział w Wałczu	5.000.000

Załącznik nr 4a PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU „POJEZIERZE ATRAKCJI" – GMINA MIEJSKA WAŁCZ

Rodzaj zadania	Cel przedsięwzięcia	Rodzaj przedsięwzięcia	Miejsce przedsięwzięcia – ilość	Szacowana wartość zadania
	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej GMW- Budowa nowych ścieżek rowerowych na terenie miasta oraz przebudowa istniejących łączących różne ścieżki leśne i nie tylko	Ścieżki rowerowe asfaltowe	Gmina Miejska Wałcz / Obszar Partnerstwa - 80 km	11 500 000,00 zł

Ścieżki rowerowe	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej GMW - Budowa nowych ścieżek rowerowych na terenie miasta oraz przebudowa istniejących łączących różne ścieżki leśne i nie tylko	Ścieżki rowerowe szutrowe	Gmina Miejska Wałcz / Obszar Partnerstwa - 10 km	5 000 000,00 zł
	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej GMW- Budowa nowych ścieżek rowerowych na terenie miasta oraz przebudowa istniejących łączących różne ścieżki leśne i nie tylko	Oznakowanie dróg leśnych	Gmina Miejska Wałcz / Obszar Partnerstwa - 5 szt.	500 000,00 zł
	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej GMW- Budowa nowych ścieżek rowerowych na terenie miasta oraz przebudowa istniejących łączących różne ścieżki leśne i nie tylko	Budowa wiat przystankowych	Gmina Miejska Wałcz / Obszar Partnerstwa - 7 szt.	300 000,00 zł
Poprawa infrastruktury turystycznej	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej GMW	Zagospodarowanie półwyspu Strączno poprzez budowę drogi dojazdowej, kanalizacji wod.-kan. elektryczna,	Gmina Miejska Wałcz / Obszar Partnerstwa 6 km drogi 1,5 km sieci	10 000 000,00 zł

		pola namiotowego, pomostu, miejsce na ognisko	1 pomost 1 pole namiotowe 1 miejsce na ognisko	
Szlaki wodne	Przebudowa wałeckiej pętli kajakowej oraz infrastruktury towarzyszącej	Pomosty, kładki	Gmina Miejska Wałcz / Obszar Partnerstwa 15 szt.	3 000 000,00 zł
	Przebudowa wałeckiej pętli kajakowej oraz infrastruktury towarzyszącej	Drogi dojazdowe	Gmina Miejska Wałcz / Obszar Partnerstwa 10 km	5 000 000,00 zł
	Przebudowa wałeckiej pętli kajakowej oraz infrastruktury towarzyszącej	Wiaty przystankowe	Gmina Miejska Wałcz / Obszar Partnerstwa 7 szt.	150 000,00 zł
Projekty miękkie – uzupełniające projekty inwestycyjne				
Podniesienie atrakcyjności obszarów Gminy Miejskiej Wałcz	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej GMW	Promocja projektu	Gmina Miejska Wałcz / Obszar Partnerstwa Tablice -3 szt. Informacje w prasie - 2-3 artykuły w roku	200 000,00
	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej GMW	Szkolenia	Gmina Miejska Wałcz / Obszar Partnerstwa	500 000,00 zł

			1 szkolenie / rok	
	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej GMW	Zajęcia edukacyjne	Gmina Miejska Wałcz / Obszar Partnerstwa 5/rok	1 500 000,00 zł
	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej GMW	Organizacja imprez plenerowych	Gmina Miejska Wałcz / Obszar Partnerstwa 3 imprezy / rok	1 000 000,00 zł
	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej GMW	Utworzenie wspólnego biura Wałecki System Informacji Turystycznej	Gmina Miejska Wałcz / Obszar Partnerstwa 1 biuro	3 500 000,000
	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej GMW	Cykliczne targi atrakcji	Gmina Miejska Wałcz / Obszar Partnerstwa 1 raz w roku	100 000,00 zł

Załącznik nr 4b PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU „POJEZIERZE ATRAKCJI” – GMINA WAŁCZ

Rodzaj zadania	Cel przedsięwzięcia	Rodzaj przedsięwzięcia	Miejsce przedsięwzięcia – ilość	Szacowana wartość zadania
Zwiększenie dostępności i funkcjonalności infrastruktury turystyki	Zapewnienie warunków do rozwoju alternatywnych środków transportu poprzez rozbudowę ścieżek rowerowych, stworzenie sieci ścieżek, ich właściwe utrzymanie i zarządzanie nimi	Infrastruktura techniczna - Budowa ścieżek/szlaków pieszo-rowerowych	Teren Partnerstwa: 12 ścieżek pieszo-rowerowych o łącznej długości ok. 454 km. Gmina Wałcz: Ścieżki pieszo-rowerowe 60 km - asfaltowe 30 Km - szutrowe 30 Km - budowa 26 Szt. wiat przystankowych	1.930.000,00 zł
	Poprawa dostępności do obiektów i atrakcji turystycznych m.in. szlaki turystyki kajakowej, budowa infrastruktury towarzyszącej turystyki kwalifikowanej m.in. punktów rekreacyjnych wzdłuż szlaków kajakowej	Infrastruktura techniczna – szklaki kajakowe wraz z infrastrukturą nadbrzeżną	Teren Partnerstwa: 4 szlaki kajakowe + szlaki istniejące Gmina Wałcz: Szlaki wodne - pomosty, kładki 8 szt. - drogi dojazdowe 50m - Wiatki przystankowe 9 szt.	500.000,00 zł

Załącznik nr 4c PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU „POJEZIERZE ATRAKCJI” – STAROSTWO POWIATOWE

Rodzaj zadania	Cel przedsięwzięcia	Rodzaj przedsięwzięcia	Miejsce przedsięwzięcia – ilość	Wartość zadania
WZMOCNIENIE DZIAŁAŃ NA RZECZ TURYSTYKI PROWADZONYCH PRZEZ POWIAT WAŁECKI	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej powiatu	Budowa nowych ścieżek rowerowych wzdłuż dróg powiatowych	Ścieżka wzdłuż drogi gminnej (Wałcz-Przybkowo-Różewo, Dobino-granica powiatu) – 14,5 km	10.000.000 zł
			Nakielno-Strączno – 4 km	3.000.000
			Głowaczewo-Czechyń-Wiesiółka-Witankowo-gr. powiatu – 16 km	13.000.000
	PROJEKTY MIĘKKIE			
	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej powiatu	targi atrakcji– wspólna promocja wszystkich przedsiębiorców powiatu branży przemysłu czasu wolnego (PCW)	Organizacja raz w roku dużego wydarzenia promującego atrakcje regionu – 1 wydarzenie	1.500.000,00
	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej powiatu	Utworzenie aplikacji mobilnej zawierającej bazę danych o atrakcjach w poszczególnych gminach, miejscach w których turysta może aktywnie spędzić czas lub wypocząć. Aplikacja pozwoli na zebranie pełnej wiedzy o szlakach turystycznych i jej infrastrukturze, miejscach noclegowych, bazie żywieniowej, atrakcjach, lokalnych produktach, ofercie edukacyjnej, kulturalnej, zdrowotnej itp.	Uruchomienie aplikacji mobilnej dla powiatu	400.000,00
	Wzmocnienie lokalnego kapitału ludzkiego w	szkolenia nauczycieli przez PWSZ (warsztaty wyjazdowe i stacjonarne, zwiedzanie i	Chętni nauczyciele do prowadzenia zajęć w co	200.000,00

	zakresie lokalnej turystyki	poznanie lokalnych atrakcji, przygotowanie do prowadzenia zajęć z dziećmi w tym zakresie)	najmniej 15 szkołach (docelowo również przewodnicy). Co najmniej 50 osób	
		Kursy i szkolenia dla przedstawicieli branży PCW prowadzone przez PWSZ	Kursy i szkolenia podnoszące wiedzę i kwalifikacje firm branży PCW – 10 szkoleń	300.000,00
		Zajęcia edukacyjne od najmłodszych lat w szkołach dot. lokalnych atrakcji	Wybrane chętne 15 szkół na terenie powiatu prowadzące zajęcia pozalekcyjne z zakresu lokalnych atrakcji.	500.000,00
		utworzenie wspólnego biura/podmiotu obsługującego podmioty PCW- Wałecki System/Baza Informacji Turystycznej	Utworzenie 1 biura głównego oraz punktów IT w gminach	1.000.000,00
	Opracowanie długoletniej strategii rozwoju turystyki w powiecie	Stworzenie strategii rozwoju turystyki dla obszaru powiatu	Powiat Wałecki wraz z Partnerami	200.000 zł
	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej powiatu	stworzenie i wdrożenie sieciowego produktu turystycznego dla obszaru powiatu.	Powiat Wałecki wraz z Partnerami	500.000 zł

Załącznik nr 4d PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU „POJEZIERZE ATRAKCJI” – MIASTO I GMINA TUCZNO

Rodzaj zadania	Cel przedsięwzięcia	Rodzaj przedsięwzięcia	Miejsce przedsięwzięcia – ilość	Szacowana wartość zadania
Budowa ścieżek pieszo-rowerowych	Podniesienie atrakcyjności Gminy Tuczno	Budowa i modernizacja ścieżki pieszo-rowerowej Wałcz-Tuczno-Mirosławiec	Gmina Wałcz, Gmina Mirosławiec, Gmina Tuczno-56,9km	2 000 000 00,00 zł
		Budowa i modernizacja ścieżki pieszo-rowerowej Człopa-Tuczno	Gmina Człopa, Gmina Tuczno-16,9km	1 500 000,00
		Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Tuczno-Nakielno	Gmina Tuczno, Gmina Wałcz-21,2km	2 500 000,00
		Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Tuczno-Krępa-Miradź-Jelenie-Płociczno	Gmina Tuczno, Gmina Człopa-10km	1 000 000,00
		Budowa wiat przestankowych	Gmina Tuczno-3szt	600 000,00zł
Budowa i modernizacja infrastruktury turystycznej	Uatrakcyjnienie turystyczne Gminy Tuczno	Budowa punktu widokowego	Gmina Tuczno-2szt	3 000 000,00zł
	Promocja zasobów przyrodniczych i kulturowych, ich promocja i udostępnienie dla potencjalnych zwiedzających,	Budowa pomostów i kładek	Gmina Tuczno, okoliczne jeziora (Tuczno, Zamkowe, Liptowskie) -5szt.	500 000,00zł
		Budowa drogi dojazdowej	Gmina Tuczno-1km	600 000,00

Załącznik nr 4e PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU „POJEZIERZE ATRAKCJI” – GMINA I MIASTO MIROSŁAWIEC

Rodzaj zadania	Cel przedsięwzięcia	Rodzaj przedsięwzięcia	Miejsce przedsięwzięcia – ilość	Szacowana wartość przedsięwzięcia
ŚCIEŻKI PIESZO-ROWEROWE	Poprawa infrastruktury turystycznej	Ścieżki asfaltowe	**Teren Partnerstwa** **Gmina i Miasto Mirosławiec – ok. 29 km**	**18 000 000,00 zł**
	Poprawa infrastruktury turystycznej	Ścieżki szutrowe **ŚCIEŻKA NAD JEZIOREM BYTYŃ WIELKI**	**Teren Partnerstwa** **Gmina i Miasto Mirosławiec - 36 km** – fragment ścieżki wokół Jez. Bytyń Wielki wraz z innymi drogami np. „łącznikami” Uwaga: wskazane kilometry oraz szacowany koszt dotyczą Gminy Mirosławiec tj. fragmentu ok. 20 km. ścieżki wokół jez. Bytyń Wielki na terenie gminy Mirosławiec + ok. 16 km innych pozostałych dróg szutrowych, w tym tzw. „łączników”; pełna ścieżka wokół jez. Bytyń Wielki wynosi ok. 34 km + należy ująć długość inne dróg i „łączników” na terenie pozostałych gmin Partnerstwa)	**14 000 000,00 zł**
	Poprawa infrastruktury turystycznej	Oznakowanie dróg leśnych	**Teren Partnerstwa** **Gmina i Miasto Mirosławiec – 154, 41 km** (ww. informacja dotyczy oznakowania istniejących szlaków: Szlak pieszy niebieski **31,35 km**; Szlak pieszy zielony **13,18 km**; Szlak pieszy czarny **44,44 km**; Szlak „Mirosławieckie lasy” **22 km;** Szlak „Gniewnych Orłów” **12 km**; Szlak żółty „Żubrowy” **31,44 km**)	**60 000,00 zł**
	Poprawa infrastruktury turystycznej	Budowa wiat przystankowych wraz z infrastrukturą typu: ławostoły, kosze na śmieci, oświetlenie-lampa, stacja	**Teren Partnerstwa** **Gmina i Miasto Mirosławiec - 6 szt.** Teren przy ścieżkach pieszo -rowerowych na terenie Gminy Mirosławiec, w tym 3	**500 000,00 zł**

		naprawy rowerów, punkt ładowania – np. ławka solarna, tablice informacyjne i tablice edukacyjne, utwardzenie	lokalizacje w pobliżu jezior w m. Drzewoszewo, Próchnowo, Orle	
	Poprawa infrastruktury turystycznej	Budowa wieży widokowej wraz z infrastrukturą nad Jez. Bytyń Wielki	**Teren Partnerstwa** **Gmina i Miasto Mirosławiec - 1 szt.** (nad Jez. Bytyń Wielki)	**1 000 000,00 zł**
SZLAKI WODNE	Poprawa infrastruktury turystycznej	Pomosty, kładki	**Teren Partnerstwa** **Gmina i Miasto Mirosławiec - 2 szt.** (modernizacja/przebudowa pomostów nad Jez. Kosiakowo i nad Jez. Bytyń Wielki w m. Drzewoszewo)	**800 000,00 zł**
	Poprawa infrastruktury turystycznej	Drogi dojazdowe	**Teren Partnerstwa** **Gmina i Miasto Mirosławiec - 2 km** (droga dojazdowa do Jez. Kosiakowo)	**2 000 000,00 zł**
	Poprawa infrastruktury turystycznej	wiatki przystankowe	**Teren Partnerstwa** **Gmina i Miasto Mirosławiec - 1 szt.** (mobilna wiata „ratownicza” - z możliwością ustawienia w różnych punktach w zależności od potrzeb)	**100 000,00 zł**
	Poprawa infrastruktury turystycznej	zjeżdżalnie do wody/urządzenia rekreacyjne na plażach	**Teren Partnerstwa** **Gmina i Miasto Mirosławiec - 3 szt.** (zjeżdżalnie na plażach nad Jez. Bytyń Wielki w m. Drzewoszewo, nad jez. Harcerskim i nad Jez. Kosiakowo)	**30 000,00 zł**

	Poprawa infrastruktury turystycznej	infrastruktura na plaży	**Teren Partnerstwa** **Gmina i Miasto Mirosławiec - 1 szt.** (dotyczy: infrastruktury na plaży nad Jez. Bytyń Wielki w m. Drzewoszewo - parking oraz toaleta wraz z przebieralnią i kabiną prysznicową dostosowane dla osób niepełnosprawnych – z gotowych elementów)	**300 000,00 zł**
EFS				
PRZEDSIĘWZIĘCIA SPRZYJAJĄCE ROZWOJOWI TURYSTYKI	Promocja turystyki na obszarze Partnerstwa	- Promocja projektu (opracowanie i produkcja filmów promocyjnych o atrakcjach turystycznych przyrodniczych i historycznych np. dot. ścieżek pieszo-rowerowych, wału Pomorskiego, lotnictwa, ciekawostek turystycznych) - opracowanie wspólnych materiałów promocyjnych /przewodników - Szkolenia nauczycieli dot. atrakcji regionu - Wyszkolenie przewodników turystycznych regionu – dot. wycieczek przyrodniczych i	**Teren Partnerstwa** **Gmina i Miasto Mirosławiec**	**160 000,00 zł**

		historycznych zarówno pieszych jak i rowerowych - zajęcia edukacyjne dla uczniów (pozalekcyjne), w tym wycieczki edukacyjne (historyczne i przyrodnicze) - organizacja imprez plenerowych (rajdy, spływy itp., np. rajd rowerowy MTB wokół Jez. Bytyń Wielki i inne rajdy/wycieczki promujące pozostałe ścieżki) - utworzenie wspólnego biura - cykliczne targi atrakcji		
		Utworzenie Punktu Informacji Turystycznej	**Gmina i Miasto Mirosławiec**	**200.000**

Załącznik nr 4f PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU „POJEZIERZE ATRAKCJI" – MIASTO I GMINA CZŁOPA

Rodzaj zadania	Cel przedsięwzięcia	Rodzaj przedsięwzięcia	Miejsce przedsięwzięcia – ilość	Szacowana wartość zadania
Rozwój ścieżek pieszo-rowerowych	Rozwój oferty turystycznej	Budowa ścieżek pieszo-rowerowych	Dł. wybudowanych asfaltowych ścieżek – 43 km	30 000 000,00
	Poprawa komunikacji		Ilość wybudowanych asfaltowych ścieżek – 1 szt.	---

	Wzrost bezpieczeństwa ruchu drogowego	Oznakowanie ścieżek/szlaków pieszo-rowerowych	Oznakowanie ścieżek/szlaków pieszo-rowerowych - 81 km	35 000,00
	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Gminy Człopa	Budowa wiat przystankowych wzdłuż tras	Ilość wybudowanych wiat przystankowych – 8 szt.	
	Poprawa kondycji, rozwój ogólnofizyczny			600 000,00
Utworzenie szlaku wodnego na rzece Cieszynce	Umożliwienie obcowania z naturą	Budowa pomostów, kładek i przystani kajakowych	Ilość wybudowanej infrastruktury wodnej – 4 szt.	400 000,00
	Utworzenie miejsc do spędzania wolnego czasu	Przebudowa dróg dojazdowych	Długość przebudowanych dróg dojazdowych – 2 km	2 000 000,00
			Ilość wybudowanych wiat przystankowych – 5 szt.	400 000,00
Budowa „bazy turystycznej” (centrum informacji turystycznej)	Utworzenie samoobsługowego, ogólnodostępnego CIT	Budowa CIT	Ilość wybudowanych obiektów – 1 szt.	300 000,00
	Zebranie informacji turystycznych w jednym miejscu	Wyposażenie CIT	Ilość wyposażonych obiektów - 1 szt.	100 000,00

Załącznik nr 5a PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU UZUPEŁANIAJĄCEGO NR 1 „POWIAT BEZ BARIER” W SZKOŁACH PONADPOSTAWOWYCH NA TERENIE POWIATU WAŁECKIEGO ORAZ W BUDYNKACH STAROSTWA POWIATOWEGO W WAŁCZU

Rodzaj zadania	Cel przedsięwzięcia	Rodzaj przedsięwzięcia	Miejsce przedsięwzięcia – ilość	Wartość zadania
DOSTĘPNOŚĆ ARCHITEKTONICZNA – LIKWIDACJA BARIER ARCHITEKTONICZNYCH W BUDYNKACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ i W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ				
1. Powiatowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Wałczu				
DOSTĘPNOŚĆ ARCHITEKTONICZNA – LIKWIDACJA BARIER ARCHITEKTONICZNYCH W BUDYNKACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ i W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	Likwidacja barier architektonicznych; dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb różnych grup społecznych (uczniów, rodziców, osób niepełnosprawnych, itp.)	winda z udźwiękowieniem (informacje głosowe)	ul. Bankowa 13, 78 – 600 Wałcz	300 000 PLN
		wyznaczenie i realizacja miejsc parkingowych dedykowanych osobom z niepełnosprawnościami	Ul. Bankowa 13, 78 – 600 Wałcz	25 000 PLN
			ul. Budowlanych 4, 78 – 600 Wałcz	25 000 PLN
			Al. Zdobywców Wału Pomorskiego 90 (internat), 78 – 600 Wałcz	15 000 PLN
			ul. Bydgoska 50-52, 78 – 600 Wałcz	30 000 PLN
		toalety dedykowane osobom z niepełnosprawnościami	Ul. Bankowa 13, 78 – 600 Wałcz	15 000 PLN
			ul. Budowlanych 4, 78 – 600 Wałcz	15 000 PLN

		przebudowa schodów wejściowych do budynku	Ul. Bankowa 13, 78 – 600 Wałcz	30 000 PLN
		zamontowanie balustrad, stopni o nawierzchni antypoślizgowej z zapewnieniem przed wejściem prawidłowej przestrzeni manewrowej,	ul. Bankowa 13, 78 – 600 Wałcz Ul. Budowlanych 4, 78 – 600 Wałcz	10 000 PLN 10 000 PLN
		przebudowa schodów wejściowych wejścia ewakuacyjnego w budynku	ul. Bankowa 13, 78 – 600 Wałcz	20 000 PLN
Razem				**495 000**
2. I Liceum Ogólnokształcące im. Kazimierza Wielkiego z Oddziałami Mistrzostwa Sportowego w Wałczu				
DOSTĘPNOŚĆ ARCHITEKTONICZNA - LIKWIDACJA BARIER ARCHITEKTONICZNYCH W BUDYNKACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ i W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	Likwidacja barier architektonicznych; dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb różnych grup społecznych (uczniów, rodziców, osób niepełnosprawnych, itp.)	Zlikwidować progi w drzwiach wejściowych i do pomieszczeń - Wyznaczyć poprawnie miejsca parkingowe. - Przebudować wszystkie schody i pochylnię. - Udrożnić dojście do boiska dla osób na wózkach oraz z	Budynek i teren szkoły – ul. Kilińszczaków 59, 78 – 600 Wałcz	15 000 PLN 40 000 PLN 25 000 PLN

		trudnościami poruszania się. Winda zewnętrzna z udźwiękowieniem (informacje głosowe)		300 000 PLN
		- Udrożnić dojście dla osób na wózkach. - Przebudować wszystkie schody zewnętrzne. - Wyznaczyć poprawnie miejsca parkingowe dedykowane osobom z niepełnosprawnością. - Przenieść muszlę klozetową lub umywalkę w toalecie	Budynek Biblioteki i teren, ul. Kościuszkowców 8, 78 – 600 Wałcz	15 000 PLN 20 000 PLN 15 000 PLN 2 000 PLN

		dla osób z niepełnosprawnością. - Udrożnić poziom 0 dla osób poruszających się na wózkach. - Skontrastować wszystkie stopnie schodów zewnętrzne i wewnętrzne. - Zamontować windę. - Zamontować platformę pomiędzy budynkiem szkoły a biblioteką		10 000 PLN 10 000 PLN 150 000 PLN 120 000 PLN

-		Wyrównać i poszerzyć ciągi piesze. Wyznaczyć poprawnie miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnością. Udrożnić poziom 0 oraz wyjścia ewakuacyjne. Zlikwidować progi w drzwiach wejściowych i w drzwiach do pomieszczeń	Budynek internatu i teren, ul. Chłodna 22, 78 – 600 Wałcz	150 000 PLN
Razem				**872 000 PLN**
3. Zespół Szkół nr 4 w Wałczu Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego				
DOSTĘPNOŚĆ ARCHITEKTONICZNA - LIKWIDACJA BARIER ARCHITEKTONICZNYCH W BUDYNKACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ i W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	Likwidacja barier architektonicznych; dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb różnych grup społecznych (uczniów, rodziców, osób niepełnosprawnych, itp.)	W celu zapewnienia dostępności wejścia dla osób z niepełnosprawnością do budynku głównego wskazane jest: - zlikwidowanie wszelkich podwyższeń (pojedynczych schodków) i zaplanowanie w ich miejsce pochylni.	ul. Południowa 10a, 78 – 600 Wałcz	150 000 PLN

		- konieczne jest dobudowanie windy zewnętrznej obsługującej każdą z IV kondygnacji budynku, - zapewnić bezproblemowe przemieszczanie pomiędzy piętrami na skrzydłach A i B, poprzez zainstalowanie wind schodowych - W chwili obecnej trwają prace remontowe parkingu szkolnego od strony ul. Południowej w których uwzględniono wyznaczenie miejsc postojowych dla osób niepełnosprawnych. Budynek B - konieczne jest przebudowanie schodów prowadzących do wejścia głównego, na pochylnię oraz wymiana drzwi na automatycznie przesuwne. - przebudowa parkingu od strony ul. Parkowej wraz z wyznaczeniem minimum 2 miejsc parkingowych dla potrzeb osób niepełnosprawnych. - winda z udźwiękowieniem (informacje głosowe) z dostępem do internatu		300 000 PLN 160 000 PLN W realizacji ze środków własnych 200 000 PLN 450 000 PLN 300 000 PLN

		W zakresie dostępności komunikacyjno – informacyjnej wskazane jest wdrożenie tłumacza języka migowego on – line, urządzeń do obsługi osób słabosłyszących, takich jak np. pętla indukcyjna, system FM, system podczerwieni, bluetooth. Jednocześnie informujemy, że szkoła posiada dostępne ogólnodostępne punkty Wi-Fi oraz sieć światłowodową.		30 000 PLN
Razem				**1 590 000 PLN**
4. STAROSTWO POWIATOWE W WAŁCZU				
DOSTĘPNOŚĆ ARCHITEKTONICZNA - LIKWIDACJA BARIER ARCHITEKTONICZNYCH W BUDYNKACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ i W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	Likwidacja barier architektonicznych; dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb różnych grup społecznych (osób niepełnosprawnych, osób starszych itp.)	- Modernizacja I piętra -Przebudowanie schodów w budynku z drewnianych na betonowe (od części parterowej do III piętra) - Skontrastowanie wszystkich stopni schodów zewnętrznych i wewnętrznych; - Zlikwidowanie progów w drzwiach wejściowych i w drzwiach do pomieszczeń;	Ul. Dąbrowskiego 17, 78 – 600 Wałcz	300 000 PLN 150 000 PLN 15 000 PLN

		- Przebudowanie pochylni przy wejściu głównym; - Zorganizowanie przynajmniej jednej toalety dla osób z niepełnosprawnościami - Wdrożenie spójnego systemu identyfikacji wizualnej (oznaczenia i piktogramy) – drzwi powinny być oznaczone według jednego schematu z uwzględnieniem opisów w języku Braille; - Zagwarantowanie pętli indukcyjnej w Punkcie Obsługi Interesanta; - Zagwarantowanie dostępu do tłumacza polskiego języka migowego on – line lub w ramach kontaktu osobistego; - Zastosowanie fakturowego systemu oznakowania – pola uwagi i ścieżku kierującej z ulicy w stronę wejść do budynku; - Przebudowanie schodów zewnętrznych przy wejściu głównym; - Opracowanie planu tyflograficznego każdego poziomu oraz całego budynku;		40 000 PLN 30 000 PLN 25 000 PLN 25 000 PLN 3 000 PLN 5 000 PLN 2 000 PLN 25 000 PLN

		- Zapewnienie przy wszystkich schodach pochwyty po obu stronach o min.30 cm; - Wykonanie oznaczenia fakturowego przed wszystkimi schodami i na spocznikach - Wyposażenie windy w informację głosową o przyjeździe na kondygnację (nr i kierunek jazdy), a także otwierania i zamykania drzwi; - Wyposażenie windy w dźwiękowe i wizualne potwierdzenie wciśnięcia alarmu; - Zakup wózka ewakuacyjnego lub innego sprzętu do ewakuacji dla osób niemogących samodzielnie wydostać się z budynku. **RAZEM**		5 000 PLN 10 000 PLN 4 000 PLN 70 000 PLN (całość) 15 000 PLN **724 000 PLN**
	Likwidacja barier architektonicznych; dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb różnych grup społecznych (osób niepełnosprawnych, osób starszych itp.)	- Modernizacja pomieszczeń z przeznaczeniem na Wydział Architektury i Budownictwa - Modernizacja pomieszczeń z przeznaczeniem na wydział Geodezji, Kartografii i Gospodarki Nieruchomościami - Poprawne wyznaczenie miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnością;	al. Zdobywców Wału Pomorskiego 54, 78 – 600 Wałcz	400 000 PLN 600 000 PLN 30 000 PLN

		- Skontrastowanie wszystkich stopni schodów zewnętrznych i wewnętrznych; - Zlikwidowanie lub obniżenie do maksymalnie 2 cm progów w drzwiach wejściowych; - Zakup pętli indukcyjnej do gabinetu lekarskiego; - Zastosowanie fakturowego systemu oznakowania – ścieżki prowadzącej kierujące w stronę wejścia do budynku i pola uwagi; - Zapewnienie prawidłowego oświetlenia drogi dojścia z uwzględnieniem przejścia z parkingu do wejść do instytucji; - Wykonanie oznaczenia kolorystycznego krawędzi każdego stopnia w każdym biegu; - Wykonanie oznaczeń fakturowych przed schodami i na spocznikach; - Umieszczenie tablic informacyjnej o wejściu do budynku i jego przeznaczeniu w alfabecie Braille'a; - Wyposażenie drzwi głównych, zewnętrznych w elektryce siłowniki ułatwiającej otwieranie drzwi;		15 000 PLN 5 000 PLN 2 000 PLN 5 000 PLN 10 000 PLN 2 000 PLN 2 000 PLN 10 000 PLN 10 000 PLN

		- Wdrożenie spójnego i dobrze widocznego oznakowania kierunkowego w punktach węzłowych. - Wdrożenie spójnego systemu identyfikacji wizualnej; - Wykonanie planu tyflograficznego każdego poziomu oraz całego budynku; - Przebudowanie istniejącej pochylni przy wejściu do PZOON; - Zakup interkomu do Punktu Informacyjnego; - Zamontowanie w windzie panelu głosowego – o kierunku jazdy orz informacji zewnętrznej o przyjeździe kabiny; - Zakup wózka ewakuacyjnego lub innego sprzętu do ewakuacji dla osób niemogących samodzielnie wydostać się z budynku.		3 000 PLN 8 000 PLN 4 000 PLN 12 000 PLN 4 000 PLN 35 000 PLN 15 000 PLN
		RAZEM		**1 172 000 PLN**
	Likwidacja barier architektonicznych; dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb różnych grup społecznych (osób	- Przebudowanie obu pochylni przy wejściach do budynku; - Zlikwidowanie nosków przy schodach zewnętrznych i wewnętrznych;	Ul. Kościuszkowców 10, 78 – 600 Wałcz	**800 000 PLN**

	niepełnosprawnych, osób starszych itp.)	- Poprawne wyznaczenie miejsca parkingowego dedykowanego osobom z niepełnosprawnością; - Dostosowanie windy do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami; - Zakup pętli indukcyjnej; - Przeorganizowanie toalety w poradni dla dorosłych i zorganizowanie toalety dla osób z niepełnosprawnością w poradni zdrowych i chorych; - Przebudowanie wszystkich punktów rejestracyjnych; - Zmiana wycieraczek przed i wewnątrz budynku; - Skontrastowanie wszystkich stopni schodów zewnętrznych i wewnętrznych; - Zlikwidowanie progów w drzwiach wejściowych i w drzwiach do pomieszczeń; - Zastosowanie fakturowego systemu oznakowania – ścieżki prowadzącej kierujące w stronę wejścia do budynku i pola uwagi; - Wykonanie oznaczeń kolorystycznych krawędzi każdego stopnia schodów przy wejściu;		

		- Wykonanie oznaczeń fakturowych przed schodami i na spocznikach; - Umieszczenie tablicy informacyjnej o wejściu do budynku i jego przeznaczeniu w alfabecie Braille'a; - Wdrożenie spójnego i dobrze widocznego oznakowania kierunkowego w punktach węzłowych; - Wdrożenie spójnego systemu identyfikacji wizualnej; - Wykonanie planu tyflograficznego dla każdego poziomu oraz całego budynku; - Zagwarantowanie dostępu do tłumacza polskiego języka migowego on – line, lub w ramach kontaktu osobistego; - Zakup wózka ewakuacyjnego lub innego sprzętu do ewakuacji dla osób niemogących samodzielnie wydostać się z budynku. **RAZEM**		**800 000 PLN**
DOSTĘPNOŚĆ EDUKACYJNA				

DOSTĘPNOŚĆ EDUKACYJNA	Likwidacja barier edukacyjnych na każdym poziomie. Wzrost dostępności nowych technologii w szkołach i na uczelni.	- modernizacja i dostosowanie obiektów szkół oraz instytucji edukacyjnych i kulturalnych do innowacyjnych form edukacji. - wzmocnienie edukacji zawodowej poprzez zakupy sprzętu i wyposażenia - wyposażenie szkół i instytucji edukacyjnych w innowacyjne pomoce dydaktyczne. - budowa hali sportowej na potrzeby uczniów I Liceum Ogólnokształcące im. Kazimierza Wielkiego z Oddziałami Mistrzostwa Sportowego w Wałczu - budowa Centrum Kajakarstwa i Wioślarstw z torem 1000 m przy LO z oddziałami Mistrzostwa Sportowego - budowa hali zabezpieczającą lodowisko przy Powiatowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Wałczu - modernizacja Parku Nauki przy LCN	- Powiatowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Wałczu - Zespół Szkół nr 4 w Wałczu Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego - I Liceum Ogólnokształcące im. Kazimierza Wielkiego z Oddziałami Mistrzostwa Sportowego w Wałczu - Lokalne Centrum Nauki Metalowe Inspiracje w Wałczu - PWSZ w Wałczu	Planowana wartość inwestycji – 15 mln zł 12 000 000 PLN 25 000 000 PLN 2 000 000 PLN 200 000 PLN
		RAZEM		**56 000 000 PLN**

	Zwiększenie dostępności do wiedzy i edukacji. Podniesienie wiedzy, umiejętności, kwalifikacji uczniów, nauczycieli, studentów (EFS)	- prowadzenie innowacyjnych zajęć edukacyjnych na każdym poziomie (przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły średnie, studenci, os. dorosłe) - prowadzenie specjalistycznych zajęć podnoszących kwalifikacje i kompetencje uczniów i nauczycieli - innowacyjny program edukacji 4.0 w szkołach	- Powiatowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Wałczu - Zespół Szkół nr 4 w Wałczu Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego - I Liceum Ogólnokształcące im. Kazimierza Wielkiego z Oddziałami Mistrzostwa Sportowego w Wałczu - Lokalne Centrum Nauki Metalowe Inspiracje w Wałczu - PWSZ w Wałczu **EFS** - udział w zajęciach edukacyjnych w szkołach/uczelni co najmniej 5000 uczniów/studentów - udział uczniów szkół technicznych/studentów PWSZ w szkoleniach podnoszących kwalifikacje - 2000 osób. - udział w zajęciach edukacji 4.0 – 1000 uczniów - udział w zajęciach w LCN – 10.000 osób	Planowana wartość zadania 20 mln zł (EFS)
		RAZEM		**20 000 000 PLN**
DOSTĘPNOŚĆ SPOŁECZNA				
DOSTĘPNOŚĆ SPOŁECZNA	Likwidacja barier w zatrudnieniu i funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnościami.	- rozbudowa ZAZ o nowe pracowanie i warsztaty. Modernizacja obiektów przy ul. Wroniej w Wałczu	Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Wałczu	Planowana wartość inwestycji

	Wzrost dostępności miejsc pracy dla osób wykluczonych.			9 000 000 PLN
	Zapewnienie podopiecznym stabilnych warunków do rozwoju, zbliżonych do tych, które otrzymaliby w rodzinie	- Budowa 6 rodzinnych domów dziecka na terenie powiatu	RDD w Wałczu -2 RDD w Mirosławcu-1 RDD w Tucznie -1 RDO w Człopie -1 RDO w Gminie Wałcz -1	Planowana wartość inwestycji 4 200 000 PLN
		RAZEM		**13 200 000 PLN**

Załącznik nr 5b PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU UZUPEŁANIAJĄCEGO NR 1 „POWIAT BEZ BARIER" – GMINA MIEJSKA WAŁCZ

Rodzaj zadania	Cel przedsięwzięcia	Rodzaj przedsięwzięcia	Miejsce przedsięwzięcia – ilość	Szacowana wartość zadania
Architektoniczna	Zapewnienie możliwości poruszania się między piętrami budynku osobom ze szczególnymi potrzebami	Montaż, modernizacja lub wymiana wind w budynkach	2 windy - Urząd Miasta Wałcz 1 winda PP nr 5 1 winda PP nr 6 1 winda PP nr 8 1 winda PP nr 9 1 widna żłobek 1 winda MZW 1 winda ZEC 1 winda TBS 1 winda MOSIR	33 000 000,00 zł

	Umożliwienie dotarcia do pomieszczeń w budynku osobom ze szczególnymi potrzebami	- Zakup platformy przychodowej - Wybudowanie podjazdów - Dostosowanie Kancelarii, Sekretariatu oraz stanowisk obsługi interesantów (dostosowanie wysokości blatów, szerokości wejść, miejsca na przemieszczenie oraz obrót wózka inwalidzkiego), - montaż drzwi przesuwnych uruchamianych fotokomórką, - dostosowanie placów zabaw do osób ze szczególnymi potrzebami - dostosowanie boisk do osób ze szczególnymi potrzebami	Urząd Miasta, Żłobek, PP5, PP6, PP8, PP9, SP nr 1, SP nr 2, SP nr 4, SP nr 5, ZEC, ZWiK, TBS, ZGK, MOSIR, MOPS, WCK, MZW, ŚDS ZKM - 24 platformy - 1 drzwi przesuwne - 9 placów zabaw - 4 boiska przy szkolne - 20 podjazdów	20 000 000,00 zł
	Umożliwienie korzystania z sanitariatów w budynkach użyteczności publicznej:	zmodernizowanie toalet lub wygospodarowanie pomieszczenia na toaletę dla niepełnosprawnych,	Urząd Miasta, Żłobek, PP5, PP6, PP8, PP9, SP nr 1, SP nr 2, SP nr 4, SP nr 5, ZEC, ZWiK, TBS, ZGK, MOSIR, MOPS, WCK, MZW, ŚDS ZKM - modernizacja 60 toalet w budynkach użyteczności publicznej	10 000 000,00 zł

	Zapewnieni bezpiecznej ewakuacji z budynku	- dostosowanie drzwi wejściowych do szerokości wózka - zapewnienie bezpiecznej ewakuacji z budynków UM (zakup wózków lub rękawów do ewakuacji oraz montaż sygnalizacji doprowadzającej do wyjść ewakuacyjnych)	-Urząd Miasta, Żłobek, PP5, PP6, PP8, PP9, SP nr 1, SP nr 2, SP nr 4, SP nr 5, ZEC, ZWiK, TBS, ZGK, MOSIR, MOPS, WCK, MZW, ŚDS ZKM - wymiana 40 par drzwi wejściowych - zakup 26 rękawów do wyjść ewakuacyjnych	15 000 000,00 zł
Cyfrowa	Wyposażenie w odpowiednie kompetencje/kwalifikacje kadry jst i jej jednostek podległych w umiejętności/wiedzę nt. dostępności	Montaż tablic informujących o rozkładzie pomieszczeń w budynkach - w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy (w języku Braille'a, w formacie 3D, głosowych),	Urząd Miasta, Żłobek, PP5, PP6, PP8, PP9, SP nr 1, SP nr2, SP nr 4, SP nr 5, ZEC, ZWIK, TBS, ZGK, MOSIR, MOPS, WCK, MZW, ŚDS ZKM, 22 – tablice	110 000,00 zł
Informacyjno-komunikacyjna	Wyposażenie w odpowiednie kompetencje/kwalifikacje kadry jst i jej jednostek podległych w umiejętności/wiedzę nt. dostępności	Szkolenia dla pracowników - dostosowanie stron internetowych i aplikacji mobilnych w zakresie dostępności cyfrowej (zapewnienie alternatywnej treści multimediów, poprzez sporządzenie transkrypcji opisowej, czyli opisu alternatywnego niosącego tę samą informację, co zastępowana treść	Urząd Miasta, Żłobek, PP5, PP 6, PP 8, PP 9, SP nr 1, SP nr 2, SP nr 4, SP nr 5, ZEC, ZWiK, TBS, ZGK, MOSIR, MOPS, WCK, MZW, ŚDS, ZKM - 30 osób - 22 strony internetowe	11 000 000,00 zł

		multimedialna – np. tekstowy opis filmu (akcja, dialogi, kontekst) dla osób, które nie słyszą. Takim prawidłowym rozwiązaniem jest np. szczegółowy protokół z obrad Sesji Rady Miasta. Innym rozwiązaniem jest wykonanie transkrypcji (napisów) w materiałach wideo wraz ze znacznikami czasowymi, dzięki czemu napisy mogą pojawiać się na filmie w sposób zsynchronizowany. Inną opcją jest możliwość skorzystania z narzędzia do tworzenia automatycznej transkrypcji mowy na tekst wraz z funkcją wprowadzania ręcznych poprawek za pośrednictwem edytora;		
	Ułatwienie słyszenia osobom niesłyszącym lub niedosłyszącym	Zakup pętli indukcyjnych	Urząd Miasta, Żłobek, PP5, PP 6, PP 8, PP 9, SP nr 1, SP nr 2, SP nr 4, SP nr 5, ZEC, ZWiK, TBS, ZGK, MOSIR, MOPS, WCK, MZW, ŚDS, ZKM 20 sztuk	40 000,00 zł

Załącznik nr 5c PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 1 „POWIAT BEZ BARIER” – GMINA WIEJSKA WAŁCZ

Rodzaj zadania	Cel przedsięwzięcia	Rodzaj przedsięwzięcia	Miejsce przedsięwzięcia – ilość	Szacowana wartość zadania
Dostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb wszystkich grup społecznych, w tym seniorów i osób niepełnosprawnych, m.in. poprzez likwidację barier architektonicznych	Podejmowanie działań na rzecz integracji społeczności lokalnej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	Budowa systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz starszych (realizacja programów skierowanych dla tych grup społecznych, tworzenie infrastruktury społecznej).	Teren Partnerstwa Gmina Wałcz: - patrz dostępność architektoniczna, informacyjno-komunikacyjna, cyfrowa	
	Promowanie form współdziałania w zakresie opieki nad osobami starszymi oraz niepełnosprawnymi, jak również dzieci pochodzących z rodzin ubogich		Teren Partnerstwa Gmina Wałcz: - placówka wsparcia dziennego (1 szt.), remont/wyposażenie 500 tys. i utrzymanie placówki – roczne funkcjonowanie 400tys.	500.000,00 zł remont 400.000,00 zł – utrzymanie rocznie
	Zapewnienie możliwości poruszania się między piętrami budynku osobom ze szczególnymi potrzebami	Budowa windy zewnętrznej	Szkoła Podstawowa w Różewie -1 Szkoła Podstawowa w Chwiramie - 1 Szkoła Podstawowa w Strącznie - 1 Szkoła Podstawowa w Karsiborze - 1 Biblioteka Publiczna Gminy Wałcz - 1	2.250.000,00 zł
	Umożliwienie dotarcia do pomieszczeń w budynku osobom ze szczególnymi potrzebami	Zakup platformy przyschodowej	Urząd Gminy Wałcz– ul. Dąbrowskiego 6-p. III - 1	250.000,00 zł

Architektoniczna	Umożliwienie dotarcia do budynku osobom ze szczególnymi potrzebami	Budowa podjazdów do budynku	Szkoła Podstawowo w Strącznie - 1 Szkoła Podstawowa w Chwiramie - 1 Świetlice wiejskie - 10	250.000,00 zł
	Umożliwienie korzystania z sanitariatów w budynkach użyteczności publicznej:	Dostosowanie sanitariatów dla osób ze szczególnymi potrzebami	Szkoła Podstawowa w Chwiramie - 1 Szkoła Podstawowa w Gostomi - 1 Świetlice wiejskie - 10 Urząd Gminy Wałcz- Referat ds. Gospodarki Wodno- Ściekowej w Kołatniku - 1	150.000,00 zł
	Umożliwienie korzystania z toalet podczas imprez plenerowych	Zakup przenośnych toalet (TOI-TOI) dla osób ze szczególnymi potrzebami	5	70.000,00 zł
	Zapewnieni bezpiecznej ewakuacji z budynku	Zakup wózków/krzeseł przenośnych lub rękawów do ewakuacji Zakup i montaż sygnalizacji naprowadzającej do wyjść ewakuacyjnych	Urząd Gminy Wałcz – 1 komplet Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałczu – 1 komplet Szkoły Podstawowe Gminy Wałcz – 5 kompletów Biblioteka Publiczna Gminy Wałcz w Lubnie – 1 komplet	40.000,00 zł wózki /krzesła przenośne do ewakuacji, 120.000,00 zł Rękawy ratownicze
	Ułatwienie słyszenia osobom niesłyszącym lub niedosłyszącym	Zakup pętli indukcyjnych	Urząd Gminy Wałcz - 1 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałczu - 1	12.000,00 zł – 30.000,00 zł (w zależności od zasięgu)

Informacyjno-komunikacyjna			Biblioteka Publiczna Gminy Wałcz w Lubnie - 1 Szkoły Podstawowe Gminy Wałcz - 5	
	Ułatwienie poruszania się po budynku osobom niewidzącym	Zakup tablic informacyjnych w języku Braille'a, Zakup tablic informacyjnych w formacie 3D Zakup tablic informacyjnych głosowych	Urząd Gminy Wałcz – 1 komplet Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałczu - 1 komplet Biblioteka Publiczna Gminy Wałcz w Lubnie – 1 komplet Szkoły Podstawowe Gminy Wałcz – 5 kompletów	300.000,00 zł -400.000,00 zł (tabliczki 100zł/szt., tablice wielkie informacyjne nawet od 15.000zł/szt.)
Cyfrowa	Wyposażenie w odpowiednie kompetencje/kwalifikacje kadry jst i jej jednostek podległych w umiejętności/wiedzę nt. dostępności	Szkolenia dla pracowników jst i jednostek podległych nt. tworzenia dostępnych dokumentów oraz nt. obsługi sprzętu wykorzystywanego w ramach zapewnienia dostępności	Urząd Gminy Wałcz – 2 osoby Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałczu - 2 osoby Biblioteka Publiczna Gminy Wałcz w Lubnie – 2 osoby Szkoły Podstawowe Gminy Wałcz – 10 osób	3.000,00 zł / osoba, łącznie 48.000,00 zł brutto

Załącznik nr 5d PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 1 – MIASTO I GMINA CZŁOPA

Rodzaj zadania	Cel przedsięwzięcia	Rodzaj przedsięwzięcia	Miejsce przedsięwzięcia – ilość	Szacowana wartość zadania
Zapewnienie dostępności architektonicznej w budynkach administracji publicznej Gminy Człopa	Zapewnienie możliwości poruszania się między piętrami budynku osobom ze szczególnymi potrzebami	Budowa windy zewnętrznej Budowa windy wewnętrznej	MGOPS -1 UMiG - 1	450 000,00 450 000,00
	Umożliwienie dotarcia do pomieszczeń w budynku osobom ze szczególnymi potrzebami	Zakup platformy przyschodowej	SP Człopa - 1	100 000,00
	Umożliwienie dotarcia do budynku osobom ze szczególnymi potrzebami	Budowa podjazdów do i wewnątrz budynku	UMiG – 2 Świetlice wiejskie - 12	200 000,00
	Umożliwienie korzystania z sanitariatów w budynkach użyteczności publicznej:	Dostosowanie sanitariatów dla osób ze szczególnymi potrzebami	Szkoła Podstawowa w Człopie - 1 UMiG – 1 Świetlice wiejskie - 6	100 000,00
	Zapewnieni bezpiecznej ewakuacji z budynku	Zakup wózków lub rękawów do ewakuacji Zakup i montaż sygnalizacji naprowadzającej do wyjść ewakuacyjnych	Urząd Gminy – 1 komplet Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Człopie – 1 komplet Szkoła Podstawowa w Człopie – 1 komplet	50 000,00
Zapewnienie dostępności informatyczno-komunikacyjnej w	Ułatwienie słyszenia osobom niesłyszącym lub niedosłyszącym	Zakup pętli indukcyjnych	Urząd Gminy - 1 Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Człopie - 1 Szkoła Podstawowa w Człopie - 1	10 000,00

budynkach administracji publicznej Gminy Człopa	Ułatwienie poruszania się po budynku osobom niewidzącym	Zakup tablic informacyjnych w języku Braille'a, Zakup tablic informacyjnych w formacie 3D Zakup tablic informacyjnych głosowych	Urząd Gminy – 1 komplet Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Człopie - 1 komplet Szkoła Podstawowa w Człopie – 1 komplet	30 000,00
Zapewnienie dostępności cyfrowej w budynkach administracji publicznej Gminy Człopa	Wyposażenie w odpowiednie kompetencje/kwalifikacje kadry jst i jej jednostek podległych w umiejętności/wiedzę nt. dostępności	Szkolenia dla pracowników jst i jednostek podległych nt. tworzenia dostępnych dokumentów oraz nt. obsługi sprzętu wykorzystywanego w ramach zapewnienia dostępności	Urząd Gminy – 2 osoby Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Człopie - 2 osoby Szkoła Podstawowa w Człopie – 5 osób	20 000,00
	Umożliwienie samodzielnego „Cyfrowego" załatwienia spraw mieszkańcom	Wyposażenie w ogólnodostępne stanowiska IT instytucji publicznych	Ilość stanowisk – 5 szt.	25 000,00

Załącznik nr 5e PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 1 „POWIAT BEZ BARIER" GMINA I MIASTO MIROSŁAWIEC

Rodzaj zadania	Cel przedsięwzięcia	Rodzaj przedsięwzięcia	Miejsce przedsięwzięcia – ilość	Szacowana wartość przedsięwzięcia
DOSTĘPNOŚĆ ARCHITEKTONICZNA -	Likwidacja barier architektonicznych; dostosowanie przestrzeni	Dostosowanie przejść dla pieszych w tym sygnalizacja dźwiękowa	**Teren Partnerstwa** **Gmina i Miasto Mirosławiec – 3 szt.**	**150 000,00 zł**

LIKWIDACJA BARIER ARCHITEKTONICZNYCH W BUDYNKACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ i W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	publicznej do potrzeb różnych grup społecznych (osób niepełnosprawnych, seniorów itp.)			
	Zapewnienie możliwości poruszania się między piętrami budynku osobom ze szczególnymi potrzebami	Budowa windy	**Teren Partnerstwa** **Gmina i Miasto Mirosławiec – 3 szt.** Urząd Miejski w Mirosławcu – 1 Szkoła Podstawowa w Piecniku – 1 Przedszkole 'Słoneczko" w Mirosławcu - 1	**1 500 000,00 zł**
	Umożliwienie dotarcia do pomieszczeń w budynku osobom ze szczególnymi potrzebami	Usunięcie progów /lub platforma przyschodowa (rozwiązanie problemu schodów lub progów wewnątrz budynku)	**Teren Partnerstwa** **Gmina i Miasto Mirosławiec – 3 szt.** Urząd Miejski w Mirosławcu – 2 Przedszkole – oddz. Mirosławiec Górny – 1	**300 000,00 zł**
	Umożliwienie dotarcia do budynku osobom ze szczególnymi potrzebami	Budowa podjazdów do budynku	**Teren Partnerstwa** **Gmina i Miasto Mirosławiec – 4 szt.** Urząd Miejski w Mirosławcu – 1 Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna w Mirosławcu – 1 Ośrodek Kultury – sala widowiskowa – 1 SP w Mirosławcu – (wejście od ul. Szkolnej) – 1	**500 000,00 zł**
	Umożliwienie korzystania z sanitariatów w budynkach użyteczności publicznej:	Dostosowanie sanitariatów dla osób ze szczególnymi potrzebami	**Teren Partnerstwa** **Gmina i Miasto Mirosławiec – 5 szt.** Urząd Miejski w Mirosławcu – 1 Ośrodek Kultury w Mirosławcu – (budynek z salą widowiskową) – 1	**300 000,00 zł**

			Biblioteka Publiczna w Mirosławcu – 1 Szkoła Podstawowa w Piecniku – 1 Przedszkole – oddz. Mirosławiec Górny - 1	
	Zapewnienie bezpiecznej ewakuacji z budynku	Zakup i montaż sygnalizacji naprowadzającej do wyjść ewakuacyjnych (instalacja ewakuacyjna elektryczna)	**Teren Partnerstwa** **Gmina i Miasto Mirosławiec – 4 kpl.** Urząd Miejski w Mirosławcu – 1 Przedszkole – oddz. Mirosławiec Górny – 1 Uzupełnienie/ rozbudowa): Szkoła Podstawowa w Piecniku – 1 Szkoła Podstawowa w Mirosławcu - 1	**1 140 000,00 zł**
	Zwiększenie dostępności w budynkach użyteczności publicznej	Zastosowanie drzwi przesuwnych w budynkach użyteczności publicznej	**Teren Partnerstwa** **Gmina i Miasto Mirosławiec – min. 7 budynków**	**300 000,00 zł**
DOSTEPNOŚĆ INFORMACYJNO-KOMUNIKACYJNA	Ułatwienie słyszenia osobom niesłyszącym lub niedosłyszącym	Zakup pętli indukcyjnych	**Teren Partnerstwa** **Gmina i Miasto Mirosławiec – 7 kpl.** Urząd Miejski w Mirosławcu- 1 Ośrodek Kultury w Mirosławcu – 1 Szkoła Podstawowa w Mirosławcu – 1 Szkoła Podstawowa w Piecniku – 1 Przedszkole „Słoneczko” w Mirosławcu 1 Przedszkole - oddz. w Mirosławcu Górnym – 1 Biblioteka Publiczna w Mirosławcu – 1	**25 000,00 zł**
	Ułatwienie poruszania się po budynku osobom niewidzącym	Zakup tablic informacyjnych w języku Braille’a,	**Teren Partnerstwa** **Gmina i Miasto Mirosławiec – 17 kpl.** Urząd Miejski w Mirosławcu – 1 kpl. Ośrodek Kultury w Mirosławcu oraz świetlice – 11 kpl.	**635 000,00 zł**

		Zakup tablic informacyjnych w formacie 3D Zakup tablic informacyjnych głosowych (oznakowanie budynków + pomieszczeń w budynkach)	Biblioteka Publiczna w Mirosławcu – 1 kpl. Ośrodek Kultury w Mirosławcu – 1 kpl. MGOPS w Mirosławcu – 1 komplet Szkoła Podstawowa w Mirosławcu – 1 komplet Szkoła Podstawowa w Piecniku – 1 komplet	
DOSTĘPNOŚĆ CYFROWA	Wyposażenie w odpowiednie kompetencje/kwalifikacje kadry jst i jej jednostek podległych w umiejętności/wiedzę nt. dostępności	Szkolenia dla pracowników jst i jednostek podległych nt. tworzenia dostępnych dokumentów oraz nt. obsługi sprzętu wykorzystywanego w ramach zapewnienia dostępności	**Teren Partnerstwa** **Gmina i Miasto Mirosławiec – 19 os.** Urząd Miejski w Mirosławcu – 12 os. MGOPS w Mirosławcu – 1 os. Ośrodek Kultury w Mirosławcu – 1 os. Szkoła Podstawowa w Mirosławcu – 1 os. Szkoła Podstawowa w Piecniku – 1 os. Przedszkole „Słoneczko” w Mirosławcu – 1 os. Przedszkole - oddz. w Mirosławcu Górnym – 1 os. Biblioteka Publiczna w Mirosławcu – 1 os.	**20 000,00 zł**

Załącznik nr 5f PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 1 „POWIAT BEZ BARIER” - GMINA I MIASTO TUCZNO

Rodzaj dostępności	Cel przedsięwzięcia	Rodzaj przedsięwzięcia	Miejsce przedsięwzięcia – ilość	Szacowana wartość zadania
Architektoniczna	Zapewnienie możliwości poruszania się między piętrami budynku osobom ze szczególnymi potrzebami	Budowa windy zewnętrznej	Szkoła Podstawowa w Tucznie -2 Szkoła Podstawowa w Marcinkowicach - 1	900 000,00zł
	Umożliwienie dotarcia do pomieszczeń w budynku osobom ze szczególnymi potrzebami	Zakup platformy przyschodowej	Urząd Miejski w Tucznie	150 000,00zł
	Umożliwienie dotarcia do budynku osobom ze szczególnymi potrzebami	Budowa podjazdów do budynku	Szkoła Podstawowo w Marcinkowicach - 1	20 000,00zł
	Umożliwienie korzystania z toalet podczas imprez plenerowych	Zakup przenośnych toalet (TOI-TOI) dla osób ze szczególnymi potrzebami	2	8000,00zł
	Zapewnieni bezpiecznej ewakuacji z budynku	Zakup rękawów do ewakuacji Zakup i montaż sygnalizacji	Urząd Miejski w Tucznie – 1 komplet Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie – 1 komplet	5000,00zł

		naprowadzającej do wyjść ewakuacyjnych	Szkoły Podstawowe Gminy Tuczno – 3 kompletów Biblioteka Publiczna oraz Gminny Ośrodek Kultury w Tucznie – 2 komplet	
Informacyjno-komunikacyjna	Ułatwienie słyszenia osobom niesłyszącym lub niedosłyszącym	Zakup pętli indukcyjnych	Urząd Miejski w Tucznie- 1 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie - 1 Biblioteka Publiczna w Tucznie - 1 Szkoły Podstawowe Gminy Tuczno – 3 Gminny Ośrodek Kultury w Tucznie - 1	5 600,00zł
	Ułatwienie poruszania się po budynku osobom niewidzącym	Zakup tablic informacyjnych w języku Braille'a. Zakup tablic informacyjnych w formacie 3D Zakup tablic informacyjnych głosowych	Urząd Miejski w Tucznie – 1 komplet Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie - 1 komplet Biblioteka Publiczna w Tucznie – 1 komplet Szkoły Podstawowe Gminy Tuczno – 3 kompletów	18 000,00zł
Cyfrowa	Wyposażenie w odpowiednie kompetencje/kwalifikacje kadry jst i jej jednostek podległych w umiejętności/wiedzę nt. dostępności	Szkolenia dla pracowników jst i jednostek podległych nt. tworzenia dostępnych dokumentów oraz nt. obsługi sprzętu wykorzystywanego w	Urząd Miejski w Tucznie – 2 osoby Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie – 2 osoby Biblioteka Publiczna w Tucznie – 1 osoby Gminny Ośrodek Kultury – 1 osoba	5 000,00zł

		ramach zapewnienia dostępności	Szkoły Podstawowe Gminy Tuczno – 4 osoby	

Załącznik nr 6 PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 2 „OSZCZĘDNY POWIAT – SYSTEMOWE ZARZĄDZANIE KOSZTAMI ENERGII I TRANSPORTU”

Rodzaj zadania	Cel przedsięwzięcia	Rodzaj przedsięwzięcia	Miejsce przedsięwzięcia – ilość	Szacowana wartość zadania
MIASTO I GMINA CZŁOPA				
inteligentne rozwiązania funkcjonowania miast w Mieście i Gminie Człopa	zwiększenia interaktywności i wydajności infrastruktury miejskiej i jej komponentów składowych	wymiana oświetlenia na LED	Liczba punktów świetlnych podlegających wymianie – 460 szt.	200 tys. zł
	Podniesienie świadomości mieszkańców	organizacja transportu na zamówienie	Zakup samochodu do przewozu osób – 1 szt. Zatrudnienie kierowcy – 1 etat	200 tys. zł
GMINA WIEJSKA WAŁCZ				
Gospodarne i efektywne zarządzanie gminą/powiatem	Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu	Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego zrównoważonego rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego	Teren Partnerstwa Gmina Wałcz - inteligentne rozwiązania funkcjonowania miast (energia, śmieci, transport)	15.000,00-750.000,00 zł

		wykorzystania potencjałów regionalnych	- 1 szt. aplikacji integrująca różne funkcje	
GMINA MIEJSKA WAŁCZ				
Inteligentne rozwiązania funkcjonowania miasta	Ochrona środowiska przez innowacyjne rozwiązania	- zakup autobusów niskopodłogowych i niskoemisyjnych -montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej	Gmina Miejska Wałcz / Obszar Partnerstwa - 4 autobusy niskopodłogowych i niskoemisyjnych - montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej – 9 obiektów	2 100 000,00 zł fotowoltaika 3 500 000,00 zł – autobusy
GMINA I MIASTO TUCZNO				
Inteligentne rozwiązania w ramach funkcjonowania Gminy Tuczno	Zwiększenie udziału przyjaznego środowisku transportu publicznego w obsłudze dowozu dzieci	Zakup autobusu elektrycznego do przewozu dzieci z terenu Gminy Tuczno	Tuczno-1 szt.	2 000 000,00zł
	Zmniejszenie hałasu, zlikwidowanie emisji lokalnej	Budowa stacji ładowania pojazdów	Tuczno-1 szt.	40 000,00zł
GMINA I MIASTO MIROSŁAWIEC				
INTELIGENTNE I NOWOCZESNE FUNKCJONOWANIE MIAST (energia)	Zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych na terenie Partnerstwa poprzez zastosowanie instalacji fotowoltaicznych w budynkach użyteczności publicznej	Budowa instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej	Teren Partnerstwa Gmina i Miasto Mirosławiec – na 17 obiektach	3 500 000,00 zł

	Rozwój instalacji ładowania samochodów elektrycznych; rozwój elektromobilności na terenie Partnerstwa	Stacja ładowania pojazdów elektrycznych przy UM w Mirosławcu	Teren Partnerstwa Gmina i Miasto Mirosławiec – 1 szt.	50 000,00 zł
STAROSTWO POWIATOWE W WAŁCZU				
		- termomodernizacja budynku włącznie z dachem oraz założenie paneli fotowoltaicznych 50 KW	al. Zdobywców Wału Pomorskiego 54, 78 – 600 Wałcz	1 000 000,00 zł
	Wzrost dostępności komunikacyjnej mieszkańców powiatu	Utworzenie systemu transportu osób indywidualnych (transport na żądanie -transport DRT – Demand Responsive Transport) na terenie powiatu.	Włączenie w system transportu DRT - 5 samorządów z powiatu wałeckiego.	Koszt 400 tys. /rok x 5 lat = 2 000 000 PLN.
Ograniczenie strat energii w budynkach użyteczności publicznej.	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej oraz montaż inteligentnych systemów ograniczających emisję CO2	Montaż inteligentnych systemów ograniczających emisję CO2 w szkołach i instytucjach podległych w tym fotowoltaika, PC, rekuperacja, termomodernizacja itp.	Szkoły i instytucje podległe pod powiat (10 podmiotów)	10 000 000 zł
		Zakup 2 pojazdów elektrycznych na potrzeby urzędów i instytucji powiatu	Powiat – 2 pojazdy	400 000,00
		Montaż 2 punktów ładowania samochodów	Powiat – 2 stanowiska	50.000,00

Załącznik nr 7 PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 3 „MODERNIZACJA I ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY DROGOWEJ”

Rodzaj zadania	Cel przedsięwzięcia	Rodzaj przedsięwzięcia	Miejsce przedsięwzięcia – ilość	Szacowana wartość zadania
MIASTO I GMINA CZŁOPA				
Zapewnienie dostępności do bezpiecznego ruchu drogowego na terenie Gminy Człopa	Zapewnienie/ułatwienie/ poprawienie warunków dojazdu do posesji, instytucji i firm na terenie miasta i gminy	Przebudowa ulic na terenie m. Człopa	Długość przebudowanych ulic – 2,5 km	3 000 000 zł
	Wzrost bezpieczeństwa i komfortu poruszania się na drogach	Dostosowanie przejść dla pieszych	Ilość przejść dla pieszych – 7 szt.	350 tysięcy zł
	Poprawa warunków ruchu drogowego		Ilość sygnalizacji dźwiękowej – 7 szt.	70 tysięcy zł
GMINA WIEJSKA WAŁCZ				
Rozwój infrastruktury i gospodarki z zachowaniem ładu przestrzennego	Zwiększenie dostępności komunikacyjnej	Zapewnienie bezpieczeństwa na drogach i chodnikach na terenie gminy poprzez budowę nowych lub modernizację istniejących dróg i chodników	Teren Partnerstwa Gmina Wałcz - drogi asfaltowe 40 Km wraz z poboczem - chodnikiem	65.000.000 zł
	Zrównoważone planowanie przestrzeni publicznej	Rozbudowa oświetlenia przy drogach	Teren Partnerstwa Gmina Wałcz - 50 szt. lamp ulicznych	175.000,00 zł

<table>
<tr><td colspan="5">GMINA MIEJSKA WAŁCZ</td></tr>
<tr><td>Rozbudowa infrastruktury komunalnej</td><td>Polepszenie istniejącej infrastruktury komunalnej</td><td>-Przebudowa dróg dojazdowych,

-</td><td>Gmina Miejska Wałcz / Obszar Partnerstwa
20 km – dróg,</td><td>14 000 000,00 zł</td></tr>
<tr><td colspan="5">GMINA I MIASTO MIROSŁAWIEC</td></tr>
<tr><td>DOSTĘPNOŚĆ DROGOWA</td><td>Wzrost dostępności drogowej dróg gminnych i wewnętrznych należących do Gminy i Miasta Mirosławiec; poprawa jakości dróg i rozwój sieci połączeń komunikacyjnych na obszarze Partnerstwa;</td><td>Budowa/przebudowa dróg gminnych</td><td>Teren Partnerstwa
Gmina i Miasto Mirosławiec – 35 km</td><td>52 500 000,00 zł</td></tr>
<tr><td colspan="5">STAROSTWO POWIATOWE W WAŁCZU</td></tr>
<tr><td>DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA</td><td>Wzrost dostępności dróg powiatowych, poprawa bezpieczeństwa i jakości dróg i rozwój sieci połączeń komunikacyjnych na obszarze Partnerstwa;</td><td>- modernizacja 93 km dróg powiatowych</td><td colspan="2"><table><tr><th>Droga (przebieg)</th><th>Długość (km)</th></tr><tr><td>2318Z (Tuczno-Miłogoszcz-Mielęcin-Wołowe Lasy-gr. powiatu)</td><td>15,6</td></tr><tr><td>2314Z (Nakielno-Strączno)</td><td>4,5</td></tr><tr><td>1984Z (gr. powiatu-Orle-Mirosławiec)</td><td>7,8</td></tr><tr><td>2301Z (Kolonia Hanki-Jadwiżyn)</td><td>3,9</td></tr></table></td><td>Koszt dróg – 190 000 000 PLN</td></tr>
</table>

			2320Z (Trzebin-Jaglice-Wołowe Lasy)	11,5		
			2308Z (DK10-Piecnik-Górnica)	4,4		
			2323Z (Golce-Zdbice-Szwecja)	12,5		
			2327Z (Wiesiółka-Witankowo-gr. powiatu)	5,0		
			2327Z (DK22-Głowaczewo)	4,3		
			2309Z (Karsibór-Kłębowiec)	2,7		
			2308Z (skrzyżowanie z 2307Z-Karsibór-Golce)	6,2		
			2307Z (DW163-Rudki-Dębołeka-Lubno-DK10)	14,9		
			Ogółem	**93,3**		
		- budowa 46 km chodników i dróg rowerowych	**Chodniki (przebieg)**	**Długość (km)**		Wartość robót 33 000 000 zł
			2318Z (Miłogoszcz, Mielęcin)	2,0		
			2314Z (Nakielno-Strączno)	4,1		

			2301Z (Kolonia Hanki, Jadwiżyn)	1,7	
			2330Z, 2331Z, droga gminna (Wałcz-Przybkowo-Różewo, Dobino-granica powiatu)	14,5	
			2313Z (Strączno-Magiczna Górka)	2,2	
			2320Z (Drzonowo Wałeckie, Jaglice, Wołowe Lasy)	2,2	
			2308Z (Piecnik, Górnica)	2,0	
			2323Z (Golce, Zdbice, Szwecja)	2,0	
			2327Z (DK22-Głowaczewo-Czechyń-Wiesiółka-Witankowo-gr. powiatu)	15,8	
			Ogółem	**46,5**	

Załącznik nr 8 PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 4 „ROZWÓJ SIECI WOD-KAN NA TERENIE POWIATU”

Rodzaj zadania	Cel przedsięwzięcia	Rodzaj przedsięwzięcia	Miejsce przedsięwzięcia – ilość	Szacowana wartość zadania
MIASTO I GMINA CZŁOPA				
Rozbudowa infrastruktury komunalnej na terenie Gminy Człopa	Zapewnienie dostępności do infrastruktury komunalnej Wzrost standardu życia	Budowa sieci wodociągowej/ kanalizacyjnej do wybranych wsi na terenie Gminy Człopa	Długość nowej sieci wodociągowej/kanalizacyjnej – 5 km	2 mln. zł.

	Zapewnienie minimalnego standardu obsługi klientów			
GMINA I MIASTO MIROSŁAWIEC				
Poprawa infrastruktury komunalnej; podniesienie atrakcyjności obszaru Partnerstwa dla inwestorów; podniesienie poziomu życia mieszkańców i poprawa konkurencyjności gospodarczej i społecznej obszaru Partnerstwa i jego zrównoważony rozwój	Modernizacja ujęć wody Modernizacja przepompowni ścieków	**8 szt.** **1 szt.**		**7 100 000,00 zł** **700 000,00 zł**

Załącznik nr 9 PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE PROJEKTU UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 5 „AKTYWNY POWIAT PO GODZINACH”

Rodzaj zadania	Cel przedsięwzięcia	Rodzaj przedsięwzięcia	Miejsce przedsięwzięcia – ilość	Szacowana wartość zadania
GMINA MIEJSKA WAŁCZ				
	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej GMW	Przebudowa i przekształcenie MOSIR na Centrum Sportów Wodnych	Gmina Miejska Wałcz / Obszar Partnerstwa 1 obiekt	20 000 000,00 zł
GMINA I MIASTO MIROSŁAWIEC				
ATRAKCJE TURYSTYCZNE - MODERNIZACJA LUB BUDOWA	Poprawa infrastruktury turystycznej; podniesienie jakości atrakcji turystycznych; rozwój turystyki	Modernizacja sal wystawowych w Muzeum Walk o Wał Pomorski w Mirosławcu, Sala Historii Lotnictwa Wojskowego w Mirosławcu	Teren Partnerstwa Gmina i Miasto Mirosławiec - 2 szt.	250 000,00 zł
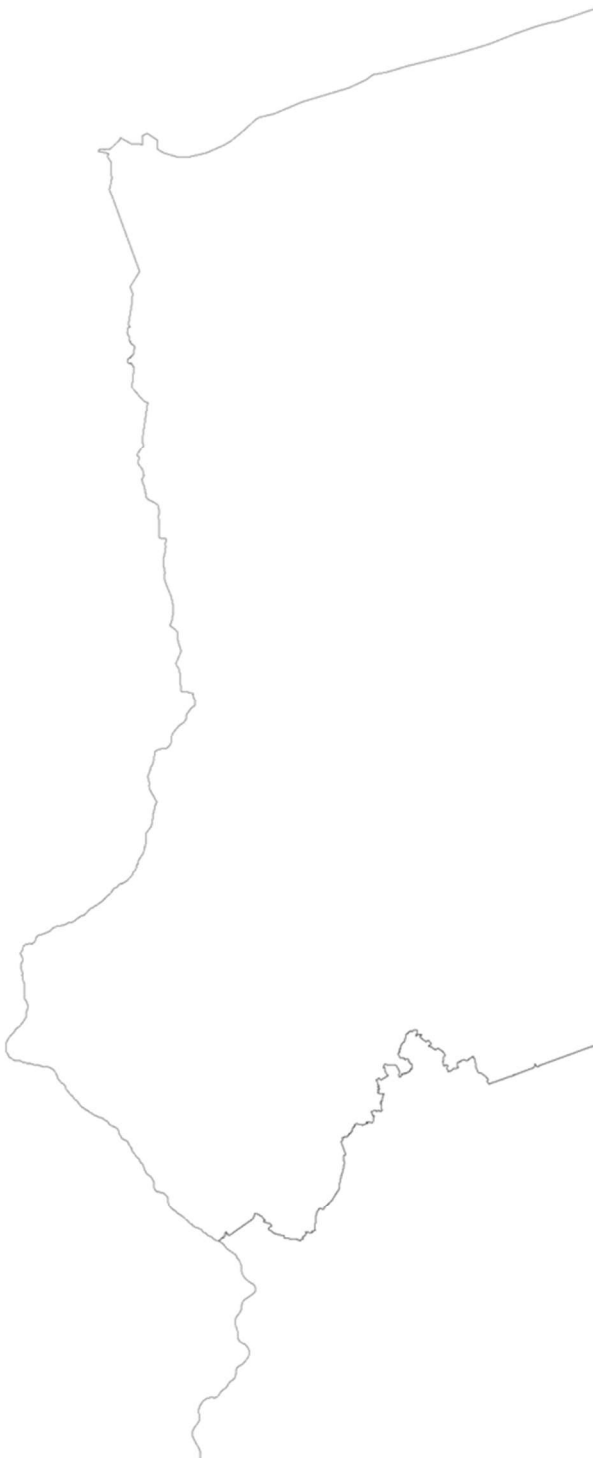
INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ	Poprawa infrastruktury turystycznej oraz zwiększenie możliwości promocji Partnerstwa; rozwój turystyki; edukacja z zakresu ochrony środowiska i atrakcji turystycznych	Utworzenie sali kinowej (na max. 40 osób przy Ośrodku Kultury w Mirosławcu)	Teren Partnerstwa Gmina i Miasto Mirosławiec – 1 szt.	600 000,00 zł
STAROSTWO POWIATOWE W WAŁCZU				
	Likwidacja barier architektonicznych; dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb różnych grup społecznych (osób niepełnosprawnych, osób starszych itp.)	Modernizacja budynku z przeznaczeniem na powiatową bibliotekę.	Ul. Okulickiego 15, 78 – 600 Wałcz	6 000 000 zł